

ՔՆՆԻՉ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԻՑ
ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆԸ ՈՒՂՂՎԱԾ
ՀԱՐՑԱՇԱՐՈՒՄ
ՀՀ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ և ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎԱՍՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏՆԵՐԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ
ՀԱՐՑԵՐԸ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

8. Արդյոք զանգվածային լրատվամիջոցների ներկայացուցիչների համար կազմակերպվե՞լ է համապատասխան վերապատրաստում և արդյո՞ք նրանք ակտիվորեն ներգրավված եղե՞լ են ճշգրիտ տեղեկատվության տարածման և բնակչության համապատասխան վարքագծի ձևավորման գործընթացներում:

8. Նախարարությունն արտակարգ դրության ընթացքում զանգվածային լրատվամիջոցների համար վերապատրաստում չի իրականացրել: Միաժամանակ տեղեկացնում են, որ ԶԼՄ-ների հետ համագործակցությունն իրականացվել է առցանց եղանակով. ըստ անհրաժեշտության փոխանցվել է գերատեսչության կողմից իրականացված աշխատանքների, ծրագրերի վերաբերյալ տեղեկատվություն:

21. ՀՀ-ում արտակարգ դրության հայտարարումից հետո կառավարության (պարետատան) կողմից ինչպիսի՞ հակաճգնաժամային միջոցառումներ, գործիքներ, ծրագրեր են իրականացվել (ժամանակագրորեն): Խնդրում են հստակ նշել յուրաքանչյուր միջոցառման, գործիքի, ծրագրի հաստատման ամսաթիվը, դրանց բովանդակությունը, տրամադրվող աջակցության (առաջարկվող օգնության, օգտվելու հնարավորության) տեսակը, գումարը (ծավալը), միջոցառման հաստատման նպատակը, հիմնավորումը, միջոցառման հաստատման համար հիմք հանդիսացող վիճակագրությունը՝ այդ պահի դրությամբ, կոնկրետ ու՞մ վրա էր այն տարածվում, ովքե՞ր էին հիմնական շահառուները և թիրախային խմբերը (մանրամասն թվարկված), հիմնական շահառուների և թիրախային խմբերի պոտենցիալ թվաքանակը, վերջիններիս ընտրության չափանիշները և սկզբունքները, ինչու՞ հենց այդ պահին ընդունվեց տվյալ միջոցառման հաստատման որոշումը, արդյո՞ք այն ուշացած չէր, հետագայում տվյալ միջոցառման, գործիքի, ծրագրի բովանդակության և թիրախային խմբերի փոփոխությունները (մանրամասն թվարկված), դրանց հաստատման ժամկետները, նպատակը և հիմնավորումը, հաստատման համար հիմք հանդիսացող վիճակագրությունը՝ այդ պահի դրությամբ, նոր շահառուների և թիրախային խմբերի պոտենցիալ թվաքանակը, վերջիններիս ընտրության չափանիշները և սկզբունքները, ինչու՞ հենց այդ պահին ընդունվեց տվյալ միջոցառման, գործիքի, ծրագրի կամ թիրախային խմբի փոփոխությունը, ակնկալվող ազդեցության գնահատումը: Որքանո՞վ էր տվյալ միջոցառման, գործիքի, ծրագրի շրջանակներում

նախատեսված աջակցությունը համարժեք շահառուների կարիքներին՝ համավարակի հետևանքով սրելով ստեղծված իրավիճակում:

21. Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության կողմից իրականացվել են Կորոնավիրուսի տնտեսական հետևանքների չեզոքացման 11 (չորրորդ, վեցերորդ, յոթերորդ, ութերորդ, իններորդ, տասնմեկերորդ, տասներկուերորդ, տասներեքերորդ, տասնվեցերորդ, քսաներորդ և քսաներկուերորդ) միջոցառումներ: Ներկայացվում է դրանց վերաբերյալ համառոտ տեղեկատվություն:

4-րդ միջոցառում- Կառավարության 2020 թ. մարտի 26-ի թիվ 358-L և Կառավարության 2020 թ. մարտի 31-ի թիվ 418-L որոշումներով հաստատվել է Կորոնավիրուսի տնտեսական հետևանքների չեզոքացման չորրորդ միջոցառումը և կորոնավիրուսի հետևանքով **աշխատանքից ազատված ծնողներին** հրատապ դրամական աջակցություն տրամադրելու կարգը: Միջոցառման նպատակն է օժանդակել կորոնավիրուսի տարածման հետևանքով աշխատանքի շուկայում գոյացած դժվարությունների արդյունքում սոցիալական խնդիրների առջև կանգնած մինչև 14 տարեկան երեխաներ ունեցող ընտանիքներին: Միջոցառման շահառու են հանդիսանում բոլոր այն ընտանիքները, որոնք ունեն մինչև 14 տարեկան երեխա և առկա է հետևյալ հանգամանքներից որևէ մեկը՝

1) երկու ծնողներն ազատվել են աշխատանքից 2020 թվականի մարտի 13-ից մինչև 2020 թվականի մարտի 25-ը (ներառյալ) ընկած ժամանակահատվածում:

2) ծնողներից մեկն ազատվել է աշխատանքից 2020 թվականի մարտի 13-ից մինչև 2020 թվականի մարտի 25-ը (ներառյալ) ընկած ժամանակահատվածում, իսկ մյուսն աշխատանք չի ունեցել:

3) ծնողներից մեկն ազատվել է աշխատանքից 2020 թվականի մարտի 13-ից մինչև 2020 թվականի մարտի 25-ը (ներառյալ) ընկած ժամանակահատվածում, իսկ մյուսը մահացած է, ճանաչված է մահացած կամ անհայտ կորած:

4) միայնակ մայրը կամ երեխայի հետ բնակվող ծնողը (եթե երեխայի ծնողներն ամուսնալուծված են) ազատվել է աշխատանքից 2020 թվականի մարտի 13-ից մինչև 2020 թվականի մարտի 25-ը (ներառյալ) ընկած ժամանակահատվածում: Աջակցությունը տրամադրվում է միանվագ աջակցության ձևով՝ 100000 դրամի չափով՝ յուրաքանչյուր անչափահաս երեխայի համար:

6-րդ միջոցառում- Կառավարության 2020 թ. մարտի 30-ի թիվ 410-L և Կառավարության 2020 թ. ապրիլի 3-ի թիվ 460-L որոշումներով հաստատվել է Կորոնավիրուսի տնտեսական հետևանքների չեզոքացման վեցերորդ միջոցառումը և կորոնավիրուսի հետևանքով աշխատանքից ազատված անձանց միանվագ աջակցություն տրամադրելու կարգը: Միանվագ աջակցությունը նշանակում և վճարում է Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության սոցիալական ապահովության ծառայությունը հիմք ընդունելով ՀՀ բնակչության պետական ռեգիստրի և Կառավարության 2012 թվականի դեկտեմբերի 20-ի N 1676-Ն

որոշմամբ հարկային մարմնից ստացված տվյալները՝ 2020 թվականի մարտի 30-ի դրությամբ անձանց աշխատանքային հարաբերությունների վերաբերյալ (այդ թվում՝ մինչև 2020 թվականի ապրիլի 2-ը հարկային մարմին ներկայացված): Աշխատանքից ազատվելու փաստը հաստատվում է Պետական եկամուտների կոմիտեի տեղեկատվական շտեմարանում 2020 թվականի ապրիլի 6-ի դրությամբ առկա տվյալների միջոցով, այդ թվում՝ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով Պետական եկամուտների կոմիտե ներկայացված աշխատանքից ազատման վերաբերյալ տեղեկատվության հիման վրա:

Աշխատանքից ազատվելուն նախորդող 2 ամիսների միջին ամսական աշխատավարձի չափը հաշվարկվում է 2020 թվականի հունվար և փետրվար ամիսներին աշխատողի համար հաշվարկված աշխատավարձի և դրան հավասարեցված այլ վճարումների հանրագումարը երկուսի բաժանելու միջոցով:

7-րդ միջոցառում- Կառավարության 2020 թ. մարտի 30-ի թիվ 411-Լ և Կառավարության 2020 թ. ապրիլի 6-ի թիվ 484-Լ որոշումներով հաստատվել է Կորոնավիրուսի տնտեսական հետևանքների չեզոքացման յոթերորդ միջոցառումը և կորոնավիրուսի տարածման հետևանքով աշխատանքի շուկայում գոյացած դժվարությունների արդյունքում սոցիալական խնդիրների առջև կանգնած հղի կնոջը միանվագ դրամական օժանդակություն տրամադրելու կարգը:

Միջոցառման նպատակն է օժանդակել կորոնավիրուսի տարածման հետևանքով աշխատանքի շուկայում գոյացած դժվարությունների արդյունքում սոցիալական խնդիրների առջև կանգնած հղի կանանց:

Միջոցառման շահառու է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետությունում բժշկական կազմակերպությունում որպես հղի հաշվառված կինը, ով 2020 թվականի մարտի 30-ի դրությամբ չի հանդիսանում վարձու աշխատող, իսկ նրա ամուսինը 2020 թվականի մարտի 30-ի դրությամբ չունի աշխատանք (չի հանդիսանում վարձու աշխատող): Միջոցառման շահառու է հանդիսանում նաև այն հղի կինը, ով 2020 թվականի մարտի 30-ի դրությամբ չի հանդիսանում վարձու աշխատող և չունի ամուսին (չունի Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման մարմիններում գրանցված ամուսնություն կամ ամուսնալուծված է կամ ամուսինը մահացած է):

Միանվագ դրամական օժանդակությունը նշանակվում է բժշկական կազմակերպություններում հաշվառված՝ 2020 թվականի մարտի 30-ի դրությամբ հղիության 12-րդ շաբաթը լրացած կնոջը, եթե՝

1) հղի կինն այդ օրվա դրությամբ չի հանդիսանում վարձու աշխատող, իսկ նրա ամուսինը 2020 թվականի մարտի 30-ի դրությամբ չունի աշխատանք (չի հանդիսանում վարձու աշխատող):

2) հղին այդ օրվա դրությամբ չի հանդիսանում վարձու աշխատող և չունի ամուսին (չունի Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման մարմիններում գրանցված ամուսնություն կամ ամուսնալուծված է կամ ամուսինը մահացած է):

Աջակցությունը տրամադրվում է միանվագ դրամական վճարի ձևով: Աջակցությունը տրամադրվում է հղի կնոջը՝ 100000 դրամի չափով:

8-րդ միջոցառում-Կառավարության 2020 թ. մարտի 30-ի թիվ 412-L և Կառավարության 2020 թ. ապրիլի 9-ի թիվ 507-L որոշումներով հաստատվել է Կորոնավիրուսի տնտեսական հետևանքների չեզոքացման ութերորդ միջոցառումը և

Կորոնավիրուսի հետևանքով մասնավոր հատվածի տուժած ոլորտների վարձու աշխատողներին (քաղաքացիաիրավական պայմանագրով աշխատողներին) և անհատ ձեռնարկատերերին միանվագ աջակցություն տրամադրելու կարգը: Միջոցառման նպատակն է օժանդակել Կորոնավիրուսի տարածման հետևանքով մասնավոր հատվածի տուժած ոլորտների վարձու աշխատողներին, քաղաքացիաիրավական պայմանագրով աշխատողներին և անհատ ձեռնարկատերերին: Վարձու աշխատողները Շահառու են հանդիսանում այն պարագայում, եթե 2020 թվականի մարտի 13-ից մարտի 30-ն ընկած ժամանակահատվածում հանդիսացել են Տուժած ոլորտների վարձու աշխատողներ (2020 թվականի մարտի 13-ին կամ դրանից առաջ աշխատանքի են ընդունվել Տուժած ոլորտի գործատուի մոտ և մինչև 2020 թվականի մարտի 30-ը ներառյալ անընդմեջ աշխատել են նույն գործատուի մոտ): Քաղաքացիաիրավական պայմանագրով աշխատողները Շահառու են այն պարագայում, եթե 2020 թվականի մարտ ամսվա որևէ պահի դրությամբ հանդիսացել են Տուժած ոլորտների քաղաքացիաիրավական պայմանագրով աշխատողներ:

Աջակցությունը տրամադրվում է միանվագ հետևյալ չափերով՝

1) եթե վարձու աշխատողի (քաղաքացիաիրավական պայմանագրով աշխատողի) 2020 թվականի հունվար և փետրվար ամիսների համար հաշվարկված միջին ամսական աշխատավարձը գերազանցում է նվազագույն աշխատավարձի չափը, ապա վարձու աշխատողի (քաղաքացիաիրավական պայմանագրով աշխատողի) համար 2020 թվականի հունվար և փետրվար ամիսների համար հաշվարկված միջին ամսական աշխատավարձի 50 տոկոսի չափով, բայց ոչ պակաս, քան նվազագույն աշխատավարձի չափը և ոչ ավել, քան նվազագույն աշխատավարձի կրկնապատիկը:

2) եթե վարձու աշխատողի (քաղաքացիաիրավական պայմանագրով աշխատողի) 2020 թվականի հունվար և փետրվար ամիսների համար հաշվարկված միջին ամսական աշխատավարձը պակաս է նվազագույն աշխատավարձի չափից, ապա վարձու աշխատողի (քաղաքացիաիրավական պայմանագրով աշխատողի) համար 2020 թվականի հունվար և փետրվար ամիսների համար հաշվարկված միջին ամսական աշխատավարձի չափով:

3) անհատ ձեռնարկատիրոջ դեպքում՝ 2019 թվականի 4-րդ եռամսյակի իրացման շրջանառության 10 տոկոսի չափով, բայց ոչ ավել, քան նվազագույն աշխատավարձի կրկնապատիկի չափով:

9-րդ միջոցառում-Կառավարության 2020 թ. ապրիլի 2-ի թիվ 427-L և Կառավարության 2020 թ. ապրիլի 10-ի թիվ 536-L որոշումներով հաստատվել է Կորոնավիրուսի տնտեսական հետևանքների չեզոքացման իններորդ միջոցառումը և

կորոնավիրուսի տարածման հետևանքով առաջացած դժվարությունների արդյունքում սոցիալական խնդիրների առջև կանգնած՝ մինչև 18 տարեկան երեխաներ ունեցող ընտանիքներին միանվագ աջակցություն տրամադրելու կարգը:

Միջոցառման նպատակն է օժանդակել կորոնավիրուսի տարածման հետևանքով առաջացած դժվարությունների արդյունքում սոցիալական խնդիրների առջև կանգնած մինչև 18 տարեկան երեխաներ ունեցող ընտանիքներին:

Միջոցառման շահառու են հանդիսանում բոլոր այն ընտանիքները, որոնք ունեն 2002 թվականի ապրիլի 2-ից մինչև 2020 թվականի ապրիլի 2-ը (ներառյալ) ծնված երեխա և երեխայի Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի հանդիսացող ծնողներից ոչ մեկը կամ միայնակ ծնողը կամ խնամակալը չի ունեցել գրանցված աշխատանք 2020 թ. մարտի 12-ի դրությամբ և չի ընդունվել ժամանակավոր կամ մշտական գրանցված աշխատանքի 2020 թ. մարտի 12-ից մինչև 2020 թ. մարտի 31-ը ընկած ժամանակահատվածում: Ընտանիքը միջոցառման շահառու է հանդիսանում նաև այն դեպքում, երբ գրանցված աշխատանք ունեցող ծնողը 2020 թվականի մարտի 12-ի դրությամբ գտնվել է մինչև 3 տարեկան երեխայի խնամքի արձակուրդում կամ գրանցված աշխատանք ունեցող ծնողի գործատուն լուծարվել (եթե առկա է լուծարման պետական գրանցում):

Աջակցությունը տրամադրվում է միանվագ դրամական վճարի ձևով՝ յուրաքանչյուր երեխայի համար 26 500 դրամ գումարի չափով:

11-րդ միջոցառում- Կառավարության 2020 թ. ապրիլի 13-ի թիվ 542-Լ որոշմամբ հաստատվել է Կորոնավիրուսի տնտեսական հետևանքների չեզոքացման տասնմեկերորդ միջոցառումը: Միջոցառման նպատակն է օժանդակել կորոնավիրուսի տարածման հետևանքով գոյացած դժվարությունների արդյունքում սոցիալական խնդիրների առջև կանգնած մի խումբ անձանց:

Միջոցառման շահառու են բնական գազի մատակարարման և էլեկտրական էներգիայի մատակարարման պայմանագիր կնքած այն բնակիչ բաժանորդները, որոնց 2020 թվականի փետրվար ամսվա ծախսը չի գերազանցել՝

1) բնական գազի սպառման գծով՝ 10 000 դրամը.

2) էլեկտրական էներգիայի սպառման գծով 5 000 դրամը:

Աջակցությունը տրամադրվում է յուրաքանչյուր բաժանորդի կողմից 2020 թվականի փետրվար ամսվա ընթացքում սպառված համապատասխանաբար բնական գազի և էլեկտրական էներգիայի դիմաց վճարի 50% -ի չափով:

12-րդ միջոցառում- Կառավարության 2020 թ. ապրիլի 14-ի թիվ 550-Լ որոշմամբ հաստատվել է Կորոնավիրուսի տնտեսական հետևանքների չեզոքացման տասներկուերորդ միջոցառումը: Միջոցառման նպատակն է օժանդակել կորոնավիրուսի տարածման հետևանքով գոյացած դժվարությունների արդյունքում սոցիալական խնդիրների առջև կանգնած մի խումբ անձանց:

Միջոցառման շահառու են բնական գազի մատակարարման և էլեկտրական էներգիայի մատակարարման պայմանագիր կնքած այն բնակիչ բաժանորդները, որոնց 2020 թվականի փետրվար ամսվա ծախսը կազմել է՝

1) բնական գազի սպառման գծով՝ 10 001 - 30 000 դրամ ներառյալ.

2) էլեկտրական էներգիայի սպառման գծով՝ 5 001 - 10 000 դրամ ներառյալ:

Աջակցությունը տրամադրվում է նախատեսված յուրաքանչյուր բաժանորդի կողմից 2020 թվականի փետրվար ամսվա ընթացքում սպառված համապատասխանաբար բնական գազի և էլեկտրական էներգիայի դիմաց վճարի 30 տոկոսի չափով:

13-րդ միջոցառում- Կառավարության 2020 թ. ապրիլի 16-ի թիվ 557-Լ որոշմամբ հաստատվել է Կորոնավիրուսի տնտեսական հետևանքների չեզոքացման տասներեքերորդ միջոցառումը: Միջոցառման նպատակն է օժանդակել կորոնավիրուսի տարածման հետևանքով գոյացած դժվարությունների արդյունքում սոցիալական խնդիրների առջև կանգնած սոցիալապես անապահով ընտանիքներին:

Միջոցառման շահառու են 2020 թվականի ապրիլ ամսվա դրությամբ ընտանեկան և սոցիալական նպաստների իրավունք ունեցող ընտանիքները:

Աջակցությունը տրամադրվում է սույն միջոցառման 2-րդ կետով նախատեսված յուրաքանչյուր ընտանիքի՝ իր նպաստի չափի 50%-ի չափով, որի՝

1) 70%-ը ընտանիքին տրամադրվում է կանխիկ վճարման ձևով՝ ապրիլ ամսվա նպաստի վճարման հետ միասին.

2) 30%-ը փոխանցվում է որպես բաժանորդի կողմից սպառվող էլեկտրական էներգիայի դիմաց վճար, իսկ շահառուի բաժանորդ չհանդիսանալու դեպքում գումարը տրամադրվում է շահառուին սույն կետի 1-ին ենթակետով սահմանված ձևով:

Աջակցությունը տրամադրվում է յուրաքանչյուր բաժանորդի կողմից 2020 թվականի փետրվար ամսվա ընթացքում սպառված համապատասխանաբար բնական գազի և էլեկտրական էներգիայի դիմաց վճարի 30 տոկոսի չափով:

16-րդ միջոցառում- Կառավարության 2020 թ. մայիսի 4-ի թիվ 658-Լ որոշմամբ հաստատվել է Կորոնավիրուսի տնտեսական հետևանքների չեզոքացման տասնվեցերորդ միջոցառումը: Միջոցառման նպատակն է օժանդակել կորոնավիրուսի տարածման հետևանքով գոյացած դժվարությունների արդյունքում սոցիալական խնդիրների առջև կանգնած մի խումբ անձանց: Միջոցառման շահառու են՝ բնական գազի մատակարարման և էլեկտրական էներգիայի մատակարարման պայմանագիր կնքած այն բնակիչ բաժանորդները, որոնց 2020 թվականի փետրվար ամսվա ծախսը կազմել է՝

1) բնական գազի մատակարարման և էլեկտրական էներգիայի մատակարարման պայմանագիր կնքած այն բնակիչ բաժանորդները, որոնց 2020 թվականի փետրվար ամսվա ծախսը կազմել է՝

ա. բնական գազի սպառման գծով՝ 30 001-40 000 դրամ ներառյալ,

բ. էլեկտրական էներգիայի սպառման գծով՝ 10 001-25 000 դրամ ներառյալ, բացառությամբ սույն կետի 2-րդ ենթակետի.

2) Որոշմամբ հաստատված հավելվածին կից ներկայացված ցանկում ներառված չգազիֆիկացված բնակավայրերի էլեկտրական էներգիայի մատակարարման պայմանագիր կնքած այն բնակիչ բաժանորդները, որոնց 2020

թվականի փետրվար ամսվա էլեկտրական էներգիայի սպառման գծով ծախսը կազմել է մինչև 25 000 դրամ ներառյալ:

3) խմելու ջրի մատակարարման և (կամ) ջրահեռացման պայմանագիր կնքած այն բնակիչ բաժանորդները, որոնց 2020 թվականի մարտ ամսվա ծախսը կազմել է մինչև 3000 դրամ ներառյալ:

Աջակցությունը տրամադրվում է՝

1) յուրաքանչյուր բաժանորդի կողմից 2020 թվականի փետրվար ամսվա ընթացքում սպառված համապատասխանաբար բնական գազի և էլեկտրական էներգիայի դիմաց վճարի 30 տոկոսի չափով:

2) յուրաքանչյուր բաժանորդի կողմից 2020 թվականի փետրվար ամսվա ընթացքում սպառված էլեկտրական էներգիայի դիմաց վճարի 50 տոկոսի չափով:

3) յուրաքանչյուր բաժանորդի կողմից 2020 թվականի մարտ ամսվա ընթացքում մատուցված խմելու ջրի մատակարարման և (կամ) ջրահեռացման ծառայության դիմաց վճարի 50 տոկոսի չափով:

20-րդ միջոցառում- Կառավարության 2020 թ. հունիսի 18-ի թիվ 983-L որոշմամբ հաստատվել է Կորոնավիրուսի տնտեսական հետևանքների չեզոքացման քսաներորդ միջոցառումը (որոշման Հավելվածի 2-րդ կետով սահմանված են այն գործունեության տեսակները, որոնք 20-րդ միջոցառման շրջանակներում համարվում են տուժած ոլորտներ): Միջոցառման նպատակն է օժանդակել կորոնավիրուսի տարածման հետևանքով մասնավոր հատվածի տուժած ոլորտների վարձու աշխատողներին, քաղաքացիաիրավական պայմանագրով աշխատողներին և անհատ ձեռնարկատերերին:

Տրամադրվող միանվագ աջակցությունը նշանակում և վճարում է Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության սոցիալական ապահովության ծառայությունը՝ հիմք ընդունելով Տուժած ոլորտների գործատուների և անհատ ձեռնարկատերերի վերաբերյալ Պետական եկամուտների կոմիտեից ստացված տվյալները:

22-րդ միջոցառում- Կառավարության 2020 թ. հունիսի 25-ի թիվ 1038-L և Կառավարության 2020 թ. հունիսի 25-ի թիվ 1039-L որոշումներով հաստատվել է քսաներկուերորդ միջոցառումը և քսաներկուերորդ միջոցառմամբ սահմանված միանվագ աջակցություն տրամադրելու կարգը: Միջոցառման շահառու են հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի հանդիսացող այն ֆիզիկական անձինք, ովքեր առնվազն 85 օրացուցային օր աշխատանքային պայմանագրի կամ աշխատանքի ընդունման մասին անհատական իրավական ակտի հիման վրա աշխատանքային հարաբերությունների մեջ են գտնվել գործատուի հետ 2020 թվականի հունվարի 1-ից մինչև մարտի 30-ը ընկած ժամանակահատվածում, սակայն ազատվել են աշխատանքից 2020 թվականի մարտի 31-ից մինչև հունիսի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում և այդ նույն ժամանակահատվածում չեն անցել մեկ այլ աշխատանքի: Միանվագ աջակցությունը նշանակում և վճարում է Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության սոցիալական ապահովության ծառայությունը՝ հիմք ընդունելով Հայաստանի Հանրապետության բնակչության պետական ռեգիստրի և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի դեկտեմբերի

20-ի N 1676-Ն որոշմամբ հարկային մարմնից ստացված տվյալները՝ 2020 թվականի հունիսի 1-ի դրությամբ անձանց աշխատանքային հարաբերությունների վերաբերյալ (այդ թվում՝ մինչև 2020 թվականի հունիսի 8-ը հարկային մարմին ներկայացված):

Միջին ամսական աշխատավարձի չափը հաշվարկվում է 2020 թվականի հունվար, փետրվար և մարտ ամիսներին աշխատողի համար հաշվարկված աշխատավարձի և դրան հավասարեցված այլ վճարումների հանրագումարը երեքի բաժանելու միջոցով:

ա) Միաժամանակ հայտնում եմ, որ Կառավարության 2020 թ. հունիսի 25-ի «Հայաստանի Հանրապետության 2020 թվականի պետական բյուջեում և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի դեկտեմբերի 26-ի N 1919-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N 1057-Ն որոշման 2-րդ կետի համաձայն՝ 233,784.0 հազ. դրամ հատկացվել է 2020 թվականի հունիս ամսվա ընտանեկան նպաստի վճարման ցուցակներում ընդգրկված՝ 2011 թվականի հունիսի 1-ից մինչև 2014 թվականի հունիսի 30-ը (ներառյալ) ծնված երեխաների ընտանիքներին միանվագ դրամական օգնություն տրամադրելու համար:

Հղում կատարելով Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Պարենի համաշխարհային ծրագրի (այսուհետ՝ ՊՀԾ) միջև 2019-2024 թվականների ՊՀԾ երկրի ռազմավարական ծրագրի իրականացման նպատակով համագործակցության մասին Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի նախարարության և ՊՀԾ միջև ստորագրված փոխընթերցման նամակին՝ ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությունն ու ՊՀԾ-ն, համաձայնություն են ձեռք բերել շարունակել Հայաստանում դպրոցական սննդի ապահովմանն ուղղված աշխատանքները՝ անկախ դպրոցների փակ լինելու հանգամանքից:

«Դպրոցական սնունդ» ծրագիրը շարունակվել է «Ճգնաժամային իրավիճակներին արձագանքող դպրոցական սնունդ» ծրագրի տեսքով, որպես՝ մեկանգամյա բացառիկ միջամտություն՝ COVID-19-ին արձագանքման շրջանակներում, ՀՀ բոլոր մարզերի և Երևանի հիմնական դպրոցների՝ 29,223 (քսանինը հազար երկու հարյուր քսաներեք) աշակերտների համար, որոնցից յուրաքանչյուրի համար դրամական օգնությունը հաշվարկվել է օրական 200 (երկու հարյուր) դրամ՝ 40 (քառասուն) օրվա համար (ընդամենը 8000 (ութ հազար) դրամ)՝ կանխիկ եղանակով վճարելու միջոցով, որն ավելացվել է նպաստի գումարին:

Ծրագրի շրջանակներում աջակցություն է ստացել շուրջ 23086 ընտանիքի՝ 6-9 տարեկան 26618 երեխաներ: Ծրագիրն իրականացնելու համար հատկացվել է 233,784.0 հազ. դրամ, որից վճարվել է 212,944.0 հազ. դրամ:

բ) Կառավարության 2020 թ. օգոստոսի 27-ի «Հայաստանի Հանրապետության 2020 թվականի պետական բյուջեում և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի դեկտեմբերի 26-ի N 1919-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N 1431-Ն

որոշման 2-րդ կետի համաձայն՝ 80,957.5 հազ. դրամ հատկացվել է 2020 թվականի օգոստոս ամսվա ընտանեկան նպաստի վճարման ցուցակներում ընդգրկված՝ 0-18 տարեկան հաշմանդամ երեխա ունեցող ընտանիքներին (այսուհետ՝ շահառու ընտանիք)՝ միանվագ բազմանպատակ դրամական օգնություն տրամադրելու (յուրաքանչյուր հաշմանդամ երեխային 26.5 հազ. դրամ) համար, եթե այդ ընտանիքն ընդգրկված է նաև 2020 թվականի սեպտեմբեր ամսվա ընտանեկան նպաստի վճարման ցուցակներում:

Շահառու ընտանիքների՝ յուրաքանչյուր 0-18 տարեկան հաշմանդամ երեխայի հաշվով նպաստի չափը, որպես՝ դրամական օգնություն, ավելացել է 26500-ական դրամով:

Նշված աջակցության տրամադրման անհրաժեշտությունը պայմանավորված էր ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի (ՅՈՒՆԻՍԵՖ) հայաստանյան գրասենյակի և Հայաստանի կառավարության միջև համագործակցության 2016-2020 թթ. ծրագրի, ինչպես նաև 2019-2020 թ. գործողությունների երկամյա ծրագրի, ՄԱԿ-ի ՔՈՎԻԴ-19 բազմողորտ արձագանքման և ՄԱԿ-ի համատեղ «ՔՈՎԻԴ-19-ը և կայունությունը Հայաստանում՝ խոցելի մարդկանց և համայնքների վրա սոցիալ-տնտեսական ազդեցության մեղմման» ծրագրի համատեղ համագործակցության շրջանակներում, ըստ որի նախատեսվում էր «Ճգնաժամային իրավիճակներին արձագանքող միանվագ դրամական օգնություն» ծրագրի իրականացումը:

Հաշվի առնելով, որ հաշմանդամություն ունեցող, հատկապես աղքատ ընտանիքներում ապրող երեխաները անհամեմատ ավելի են տուժում COVID-19 համավարակի պատճառով, ուստի ճգնաժամից դուրս գալու համար նրանց անհրաժեշտ է լրացուցիչ օժանդակություն:

ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի հայաստանյան գրասենյակը պարտավորվել էր միանվագ բազմանպատակ դրամական օգնություն տրամադրել 2020 թ. օգոստոս ամսվա ընտանեկան նպաստ ծրագրում ընդգրկված՝ ՀՀ բոլոր մարզերի և Երևան քաղաքի 0-18 տարեկան հաշմանդամություն ունեցող 3,055 (երեք հազար հիսունհինգ) երեխաներին՝ յուրաքանչյուր երեխայի հաշվարկով 26,500 (քսանվեց հազար հինգ հարյուր) դրամի չափով:

Միանվագ դրամական օգնությունը բաշխվել է ընտանեկան նպաստի ծրագրի շրջանակներում առկա նույն վճարումների առաքման մեխանիզմի միջոցով («Հայփոստ»-ի միջոցով):

Ծրագրի շրջանակներում աջակցություն է ստացել շուրջ 2781 նպաստառու ընտանիքի՝ հաշմանդամություն ունեցող 0-18 տարեկան 2916 երեխաներ: Ծրագիրն իրականացնելու համար հատկացվել է 80,957.5 հազ. դրամ, որից վճարվել է 77,274.0 հազ. դրամ:

գ) Կառավարության 2020 թ. հոկտեմբերի 26-ի «Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությանը նվիրաբերություն ընդունելու և Հայաստանի Հանրապետության գանձապետարանում հաշիվ բացելու թույլտվություն տալու, «Հայաստանի Հանրապետության 2020 թվականի պետական բյուջեի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության

2019 թվականի դեկտեմբերի 26-ի N 1919-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N 1717-Ն որոշման 2-րդ կետի 5-րդ ենթակետի համաձայն՝ ընտանիքների անապահովության գնահատման համակարգում (01.08.2020 թվականի տեղեկատվական բազայի տվյալներով) հաշվառված և նպաստառու հանդիսացող, մինչև 31.12.1934 թվականը ներառյալ ծնված, միայնակ, չաշխատող կենսաթոշակառու ունեցող ընտանիքներին տրամադրվել է միանվագ դրամական օգնություն (յուրաքանչյուր մինչև 31.12.1934 թվականը ներառյալ ծնված, միայնակ, չաշխատող կենսաթոշակառուին 48000 դրամ)՝ 2020 թվականի նոյեմբեր ամսվա նպաստների վճարման ցուցակներով:

COVID-19 համավարակի տարածմամբ պայմանավորված՝ անհրաժեշտություն էր առաջացել լրացուցիչ օժանդակություն ցուցաբերել խոցելի իրավիճակներում գտնվող և հաշմանդամություն ունեցող տարեցներին՝ ճգնաժամից դուրս գալու համար, քանի որ վերջիններս անհամեմատ ավելի են տուժում նմանատիպ իրավիճակներում:

Այդ ծրագրի նպատակն էր միանվագ դրամական օգնություն տրամադրել ընտանիքների անապահովության գնահատման համակարգում (01.08.2020 թ. տեղեկատվական բազայի տվյալներով) հաշվառված և նպաստառու հանդիսացող, մինչև 31.12.1934 թ. ներառյալ ծնված, միայնակ, չաշխատող կենսաթոշակառու ընտանիքների ընդհանուր թվով 781 (յոթ հարյուր ութսունմեկ) կենսաթոշակառու անձանց՝ համավարակի սոցիալ-տնտեսական ազդեցությունը մեղմացնելու համար:

Ծրագրի շրջանակներում աջակցություն է ստացել շուրջ 708 նպաստառու ընտանիքի՝ 722 միայնակ (օրենքով սահմանված կարգով խնամողներ չունեցող), չաշխատող կենսաթոշակառու անձինք: Ծրագիրն իրականացնելու համար հատկացվել է 37,488.0 հազ. դրամ, որից վճարվել է 34,656.0 հազ. դրամ:

22. Խնդրում եմ Քննիչ հանձնաժողովին տրամադրել ՀՀ-ում արտակարգ դրության հայտարարումից հետո կառավարության (պարեպրատան) կողմից իրականացված հակաճգնաժամային յուրաքանչյուր միջոցառման, գործիքի, ծրագրի (վերջինիս փոփոխության) արդյունավետության վերաբերյալ կառավարության գնահատականը և փաստացի արձանագրված ազդեցությունը: Խնդրում եմ հիմնավորել և փաստարկել պատասխանը՝ յուրաքանչյուր միջոցառման, գործիքի, ծրագրի գծով արձանագրված վիճակագրությամբ և փաստերով՝ 2020թ. կտրվածքով, ինչպես նաև ամսական կտրվածքով՝ յուրաքանչյուր ամսվա վերջին օրվա դրությամբ:

22. 21-րդ կետով ներկայացված 11 միջոցառումների շրջանակներում իրականացված ծրագրերի ազդեցության գնահատում Կառավարության կողմից չի իրականացվել:

Դրանք մշակվել են և ընդունվել են հիմք ընդունելով Կառավարության 2020 թվականի մարտի 26-ի «Կորոնավիրուսի հետևանքների հակազդման միջոցառումների համապարփակ ծրագիրը հաստատելու մասին» թիվ 354-Լ որոշումը:

Սահմանվել են Կորոնավիրուսի տնտեսական հետևանքների հակազդման 11 միջոցառումների համապարփակ ծրագրի հիմնական նպատակները:

- ըստ ոլորտների օժանդակել ՀՀ առանձին տնտեսավարողներին՝ կորոնավիրուսի տարածման հետևանքով կանխատեսվող ընթացիկ իրացվելիության հետ կապված ռիսկերը մեղմելու նպատակով,

- կորոնավիրուսի հետևանքով աշխատանք կորցրած անձանց այն խմբերի (այդ թվում՝ ինքնազբաղվածներին) բացահայտումը և օժանդակումը, որոնց համար այլ աշխատանք գտնելը մոտակա ժամանակահատվածում կարող է անհնարին լինել,

- ապահովել սոցիալապես անապահով, սոցիալական խոցելի խմբերի սոցիալական անվտագությունը, աջակցել նրանց և նրանց ընտանիքների տնտեսական կայունացմանը:

Ծրագրի շրջանակներում աջակցություն են ստացել շուրջ 23086 ընտանիքի 6-9 տարեկան 26618 երեխաներ: Ծրագիրն իրականացնելու համար հատկացվել է 233,784.0 հազ. դրամ, որից վճարվել է 212,944.0 հազ. դրամ:

Ծրագրի շրջանակներում աջակցություն են ստացել շուրջ 2781 նպաստառու ընտանիքի 2916 0-18 տարեկան հաշմանդամություն ունեցող երեխաներ: Ծրագիրն իրականացնելու համար հատկացվել է 80,957.5 հազ. դրամ, որից վճարվել է 77,274.0 հազ. դրամ:

Ծրագրի շրջանակներում աջակցություն են ստացել շուրջ 708 նպաստառու ընտանիքի 722 միայնակ, չաշխատող կենսաթոշակառու անձինք: Ծրագիրն իրականացնելու համար հատկացվել է 37,488.0 հազ. դրամ, որից վճարվել է 34,656.0 հազ. դրամ:

23. *Խնդրում եմ Քննիչ հանձնաժողովին տրամադրել իրականացված հակաճգնաժամային յուրաքանչյուր միջոցառման, գործիքի, ծրագրի (վերջինիս փոփոխության) իրականացման ելքային (արդյունքային) բոլոր ցուցանիշները՝ կիրառման պահից ամսական կտրվածքով, յուրաքանչյուր ամսվա վերջին օրվա դրությամբ, այդ թվում՝ տվյալ միջոցառման, գործիքի, ծրագրի իրականացումից, տրամադրվող աջակցությունից, առաջարկվող օգնությունից կամ ընձեռնված հնարավորությունից օգտված հիմնական շահառուների (թիրախային խմբերի) քանակը, այդ թվում առանձին նշելով մասնակի օգտված հիմնական շահառուների (թիրախային խմբերի) քանակը, նշված շահառուների քանակի հարաբերակցությունը շահառուների պոպուլյացիայի ընդհանուր քանակի նկատմամբ՝ տոկոսային արտահայտությամբ, այն շահառուների քանակը, որոնք դիմել են աջակցությունից կամ ընձեռնված հնարավորությունից օգտվելու համար, սակայն չեն ստացել այն կամ մերժվել են տարբեր պատճառներով, այդ քանակի հարաբերակցությունը աջակցության համար դիմած շահառուների քանակի, ինչպես նաև շահառուների պոպուլյացիայի ընդհանուր քանակի նկատմամբ՝ տոկոսային արտահայտությամբ: Քանի՞ շահառու է օգտվել մեկից ավելի միջոցառումներից, մեկից ավելի ծրագրերից, մեկից ավելի գործիքներից՝ առանձին առանձին՝ 2020թ. ըստ ամիսների:*

23.

Միջոցառում	Ֆինանսավորում	
	քանակ	գումար
4 միջոցառում	2,121	212,100,000
6 միջոցառում	8,112	551,616,000
7 միջոցառում	9,781	978,100,000
8 միջոցառում	134,679	9,083,601,204
9 միջոցառում	195,419	5,178,603,500
11 միջոցառում	450,827	786,219,295
12 միջոցառում	486,434	1,842,928,668
13 միջոցառում	86,718	1,221,308,000
16 միջոցառում	714,524	2,145,656,433
20 միջոցառում	44,895	3,052,960,000
22 միջոցառում	5,040	342,720,000
Ընդամենը	2,138,550	25,395,813,100

24. Ի՞նչ պատճառներով են մերժվել կամ ինչու՞ չեն կարողացել օգտվել հակաճգնաժամային յուրաքանչյուր միջոցառման, գործիքի, ծրագրի իրականացումից, տրամադրվող աջակցությունից, առաջարկվող օգնությունից կամ ընձեռնված հնարավորությունից օգտվելու համար դիմած շահառուների (թիրախային խմբերի) մի հատվածը (խնդրում են մանրամասն նշել բոլոր պատճառները, սահմանված յուրաքանչյուր պահանջին կամ չափանիշին չհամապատասխանելու դեպքերը (դրանց քանակը)՝ 2020թ. տարեկան և ամսական կտրվածքով՝ պարզաբանելով յուրաքանչյուր հակաճգնաժամային միջոցառման, գործիքի, ծրագրի շրջանակներում մերժումների կամ օգտվելու անհնարինության բոլոր դեպքերը՝ խմբավորված, նշելով յուրաքանչյուր տեսակի դեպքերի քանակը՝ 2020թ. տարեկան և ամսական կտրվածքով):

24. Կորոնավիրուսի տնտեսական հետևանքների չեզոքացման չորրորդ, վեցերորդ, յոթերորդ, ութերորդ, իններորդ, տասնմեկերորդ, տասներկուերորդ, տասներեքերորդ, տասնվեցերորդ, քսաներորդ և քսաներկուերորդ միջոցառումների շրջանակներում տրամադրված աջակցություն ստանալու իրավունք ունենալու (չունենալու, ինչպես նաև աջակցության դիմումները մերժելու, միջոցառում մը) դրույթները սահմանված են՝ Կառավարության 2020 թ. մարտի 26-ի թիվ 358-Լ, Կառավարության 2020 թ. մարտի 31-ի թիվ 418-Լ, Կառավարության 2020 թ. մարտի 30-ի թիվ 410-Լ, Կառավարության 2020 թ. ապրիլի 3-ի թիվ 460-Լ, Կառավարության 2020 թ. մարտի 30-ի թիվ 411-Լ, Կառավարության 2020 թ.

ապրիլի 6-ի թիվ 484-Լ, Կառավարության 2020 թ. մարտի 30-ի թիվ 412-Լ, Կառավարության 2020 թ. ապրիլի 9-ի թիվ 507-Լ, Կառավարության 2020 թ. ապրիլի 2-ի թիվ 427-Լ, Կառավարության 2020 թ. ապրիլի 10-ի թիվ 536-Լ, Կառավարության 2020 թ. ապրիլի 14-ի թիվ 550-Լ, Կառավարության 2020 թ. ապրիլի 16-ի թիվ 557-Լ, Կառավարության 2020 թ. մայիսի 4-ի թիվ 658-Լ, Կառավարության 2020 թ. հունիսի 18-ի թիվ 983-Լ, Կառավարության 2020 թ. հունիսի 25-ի թիվ 1038-Լ և Կառավարության 2020 թ. հունիսի 25-ի թիվ 1039-Լ որոշումներով:

Միջոցառումների շրջանակներում ներկայացված աջակցության դիմումների՝ ըստ մերժման տեսակների, առանձին հաշվառում չի վարվել: 4-րդ, 6-րդ, 7-րդ, 11-րդ, 12-րդ, 13-րդ և 16-րդ միջոցառումների շահառուների ցանկերը ձևավորվում են ինքնաշխատ եղանակով, պետական մարմիններում և այլ կազմակերպություններում առկա տեղեկատվության հիման վրա (անձը դիմում չի ներկայացնում): 4-րդ, 6-րդ և 7-րդ միջոցառումների շահառու հանդիսանալու փաստը կարող էին ճշտել online.ssa.am կայքէջի միջոցով: Իսկ 8-րդ, 9-րդ, 20-րդ և 22-րդ միջոցառումների շահառուների ցանկերը ձևավորվել են online.ssa.am կայքէջում էլեկտրոնային դիմումներ ներկայացնելու միջոցով: Ներկայացնում են մերժված դիմումների թվի վերաբերյալ տեղեկատվություն՝ ըստ ամիսների.

Մերժված դիմումները ըստ ամիսների	Միջոցառումներ			
	8-րդ միջոցառում	9-րդ միջոցառում	20-րդ միջոցառում	22-րդ միջոցառում
Ապրիլ	151,660	118,236.000	--	--
Մայիս	161,836	182,220.000	--	--
Հունիս	164,466	185,253	24,384	--
Հուլիս	166,455	187,960	33,346	10,084
Օգոստոս	167,053	189,768	34,400	13,258
Սեպտեմբեր	167,332	190,168	34,799	14,043
Հոկտեմբեր	167,332	190,168	34,839	14,138
Նոյեմբեր	167,332	193,851	34,857	14,158
Դեկտեմբեր	167,332	193,851	34,889	14,214

Ծրագրերն իրականացվել են ընտանեկան նպաստի բաշխման մեխանիզմների համաձայն: Այսինքն, համապատասխան աջակցությունները

տրամադրվել են ընտանեկան նպաստի վճարման ցուցակներով՝ ավելացվելով նպաստի գումարին, որի չստանալու պատճառը սահմանված կարգով նախատեսված՝ գումարի բաշխման ժամանակահատվածում շահառուների բացակայությունն է եղել կամ, որոշ դեպքերում նաև միայնակ տարեց շահառուների պարագայում՝ նրանց մահը:

25. Խնդրում եմ Քննիչ հանձնաժողովին տրամադրել կառավարության հակաճգնաժամային յուրաքանչյուր միջոցառման արդյունավետության գնահատականը՝ շահառուների համար վերջինից օգտվելու հարմարավետության, հասանելիության, ճիշտ թիրախավորված լինելու, ճիշտ սկզբունքներ և չափանիշներ սահմանված լինելու տեսանկյունից, հաշվի առնելով խոցելի սոցիալական տարբեր խմբերի և այլ շահառուների համար ստեղծված բազմաթիվ, հարկապես սկզբնական փուլում, դժվարությունների (տեղաշարժման, տրանսպորտային, տեխնիկական միջոցներից օգտվելու, թեժ գծերի և հեռախոսահամարների հաճախ անհասանելիության, բանկերում կուտակումների, դրանով պայմանավորված վարակի տարածման բարձր ռիսկերի) առկայությունը: Վերոհիշյալից ելնելով՝ համարում եմ արդյուք, որ տվյալ միջոցառման, գործիքի, ծրագրի մշակումը և իրականացման կազմակերպումը կատարվել է արդյունավետորեն և հավուր պարզաճի:

25. 21-րդ կետով ներկայացված 11 միջոցառումների շրջանակներում իրականացված ծրագրերի արդյունավետության գնահատում չի իրականացվել:

4-րդ, 6-րդ, 7-րդ, 11-րդ, 12-րդ, 13-րդ և 16-րդ միջոցառումների շահառուների ցանկերը ձևավորվում են ինքնաշխատ եղանակով, պետական մարմիններում և այլ կազմակերպություններում առկա տեղեկատվության հիման վրա, այսինքն անձը դիմում չի ներկայացրել:

4-րդ, 6-րդ և 7-րդ միջոցառումների շահառու հանդիսանալու փաստը կարող էին ճշտել online.ssa.am կայքէջի միջոցով:

8-րդ, 9-րդ, 20-րդ և 22-րդ միջոցառումների շրջանակներում աջակցություն ստանալու նպատակով շահառուները աջակցության դիմումները ներկայացրել են էլեկտրոնային եղանակով՝ online.ssa.am կայքէջի միջոցով: Այսինքն վարակի տարածման բարձր ռիսկերը հաշվի առնելով, շահառուներին հնարավորություն է ընձեռնվել առանց տանից դուրս գալու (տեղաշարժվելու, տրանսպորտային միջոցներից օգտվելու)՝ սահմանված աջակցության դիմումները ներկայացնել էլեկտրոնային եղանակով:

Միաժամանակ, Նպաստառուներին վերավերող ծրագրերն իրականացվել են ընտանեկան նպաստի բաշխման մեխանիզմների համաձայն: Հաշվի առնելով COVID-19 համավարակի տարածմամբ պայմանավորված շահառուների տեղաշարժման, տրանսպորտային միջոցներից օգտվելու անհնարինության, ինչպես նաև վարակի տարածումը կանխարգելելու նպատակով (Հայփոստի մասնաճյուղերում շահառուների կուտակումներից խուսափելու համար), աջակցությունները շահառուներին տրամադրվել են վճարող կազմակերպության՝ Հայփոստի կողմից, հիմնականում տուն առաքելու միջոցով:

Միաժամանակ, շահառուների հետ շփվող սոցիալական աջակցության տարածքային մարմիններին տեղեկացվել է ՀՀ պարետի 2020 թվականի մայիսի 3-ի N 63 որոշմամբ սահմանված կորոնավիրուսային հիվանդության (COVID-19) տարածման կանխարգելման անվտանգության կանոնները խստագույնս պահպանելու մասին:

32. Համավարակի սոցիալական հետևանքները մեղմելու և սոցիալական խնդիրները լուծելու ուղղությամբ ինչպիսի՞ միջոցառումներ, գործիքներ, ծրագրեր են իրականացվել կառավարության (պարետատան) կողմից (ըստ ժամկետների և թիրախային խմբերի նշումով), ի՞նչ չափանիշներով են ընտրվել թիրախային խմբերը, ի՞նչ հիմնավորմամբ, ինչպիսի՞ ծավալով (գումարային): Խնդրում եմ տրամադրել տվյալ միջոցառման, գործիքի, ծրագրի արդյունավետության վերաբերյալ կառավարության գնահատականը՝ տրամադրելով վիճակագրությունը՝ մինչև միջոցառման, գործիքի, ծրագրի իրականացումը, և դրանից հետո բոլոր ելքային, արդյունքային ցուցանիշները՝ ամսական կտրվածքով՝ յուրաքանչյուր ամսվա վերջին օրվա դրությամբ (այդ թվում՝ շահառուների պոտենցիալ քանակ, դիմողների, օգտվողների, մասնակի օգտվողների, մերժվածների քանակ, դրանցից յուրաքանչյուրի հարաբերակցությունը դիմողների և պոտենցիալ շահառուների քանակի նկատմամբ, քանի՞ անձ դուրս մնաց առհասարակ, մերժման պատճառները (խմբավորված և քանակային), աջակցության ծավալ, որքա՞ն գումար է հատկացվել յուրաքանչյուր ուղղությամբ, որքա՞նն է տեղաբաշխվել և այլն): Ինչպիսի՞ բացթողումներ եղան: Ինչպիսի՞ առաջարկներ են ներկայացվել (գրավոր, բանավոր, հրապարակային)՝ համավարակի սոցիալական հետևանքները մեղմելու և սոցիալական խնդիրները լուծելու ուղղությամբ, որոնք չեն ընդունվել կամ ընդունվել են ուշացումով, սակայն ժամանակին ընդունվելու դեպքում համավարակի հետևանքները կլինեին ավելի մեղմ, իսկ միջոցառումներն՝ ավելի արդյունավետ: Ե՞րբ են ներկայացվել այդ առաջարկները, ու՞մ կողմից: Ի՞նչ հիմնավորմամբ չեն ընդունվել կամ ուշացումով են ընդունվել այդ առաջարկները:

32. Իրականացվել են Կորոնավիրուսի տնտեսական հետևանքների չեզոքացման 11 (չորրորդ, վեցերորդ, յոթերորդ, ութերորդ, իններորդ, տասնմեկերորդ, տասներկուերորդ, տասներեքերորդ, տասնվեցերորդ, քսաներորդ և քսաներկուերորդ) միջոցառումներ: Դրանց վերաբերյալ համառոտ տեղեկատվությունը ներկայացված է 21-րդ հարցի շրջանակներում:

Միջոցառում	Ֆինանսավորում	
	քանակ	գումար
4 միջոցառում	2,121	212,100,000
6 միջոցառում	8,112	551,616,000
7 միջոցառում	9,781	978,100,000
8 միջոցառում	134,679	9,083,601,204
9 միջոցառում	195,419	5,178,603,500
11 միջոցառում	450,827	786,219,295

12 միջոցառում	486,434	1,842,928,668
13 միջոցառում	86,718	1,221,308,000
16 միջոցառում	714,524	2,145,656,433
20 միջոցառում	44,895	3,052,960,000
22 միջոցառում	5,040	342,720,000
Ընդամենը	2,138,550	25,395,813,100

Դրանք մշակվել են և ընդունվել են հիմք ընդունելով Կառավարության 2020 թվականի մարտի 26-ի «Կորոնավիրուսի հետևանքների հակազդման միջոցառումների համապարփակ ծրագիրը հաստատելու մասին» թիվ 354-Լ որոշումը:

Սահմանվել են Կորոնավիրուսի տնտեսական հետևանքների հակազդման 11 միջոցառումների համապարփակ ծրագրի հիմնական նպատակները.

- ըստ ոլորտների օժանդակել ՀՀ առանձին տնտեսավարողներին՝ կորոնավիրուսի տարածման հետևանքով կանխատեսվող ընթացիկ իրացվելիության հետ կապված ռիսկերը մեղմելու նպատակով,

- կորոնավիրուսի հետևանքով աշխատանք կորցրած անձանց այն խմբերի (այդ թվում՝ ինքնազբաղվածներին) բացահայտումը և օժանդակումը, որոնց համար այլ աշխատանք գտնելը մոտակա ժամանակահատվածում կարող է անհնարին լինել,

- ապահովել սոցիալապես անապահով, սոցիալական խոցելի խմբերի սոցիալական անվտագությունը, աջակցել նրանց և նրանց ընտանիքների տնտեսական կայունացմանը:

33. Աշխատատեղերը և աշխատավարձի չափը պահպանելու ուղղությամբ ինչպիսի՞ միջոցառումներ, գործիքներ, ծրագրեր են իրականացվել կառավարության (պարետարան) կողմից (ըստ ժամկետների և թիրախային խմբերի նշումով), ի՞նչ չափանիշներով են ընտրվել թիրախային խմբերը, ի՞նչ հիմնավորմամբ, ինչպիսի՞ ծավալով (գումարային): Խնդրում եմ տրամադրել տվյալ միջոցառման, գործիքի, ծրագրի արդյունավետության վերաբերյալ կառավարության գնահատականը՝ տրամադրելով Ձեր կանխատեսումները՝ մինչև միջոցառման, գործիքի, ծրագրի իրականացումը, և դրանից հետո բոլոր ելքային, արդյունքային ցուցանիշները՝ 2020թ. ամսական կտրվածքով՝ յուրաքանչյուր ամսվա վերջին օրվա դրությամբ (այդ թվում՝ ընդհանուր և ճյուղային, ոլորտային, գործունեության տեսակների բաշխվածությամբ՝ աշխատատեղերի քանակ, աշխատավարձի միջին չափ, կրճատված աշխատատեղերի քանակ, կես դրույքի անցման քանակ, նոր աշխատատեղերի քանակ, շահառուների պոտենցիալ քանակ, դիմողների, օգտվողների, մասնակի օգտվողների քանակ, դրանցից յուրաքանչյուրի հարաբերակցությունը դիմողների և պոտենցիալ շահառուների քանակի նկատմամբ, քանի՞ անձ դուրս մնաց առհասարակ, մերժման պատճառները (խմբավորված և քանակային), աջակցության ծավալ, որքա՞ն գումար է հատկացվել յուրաքանչյուր ուղղությամբ, որքա՞ն է

տեղաբաշխվել և այլն): Ինչպիսի՞ բացթողումներ եղան: Ինչպիսի՞ առաջարկներ են ներկայացվել (գրավոր, բանավոր, հրապարակային)՝ աշխատատեղերը և աշխատավարձի չափը պահպանելու ուղղությամբ, որոնք չեն ընդունվել կամ ընդունվել են ուշացումով, սակայն ժամանակին ընդունվելու դեպքում համավարակի հետևանքները կլինեին ավելի մեղմ, իսկ միջոցառումներն՝ ավելի արդյունավետ: Ե՞րբ են ներկայացվել այդ առաջարկները, ու՞մ կողմից: Ի՞նչ հիմնավորմամբ չեն ընդունվել կամ ուշացումով են ընդունվել այդ առաջարկները:

33. Հաշվի առնելով կորոնավիրուսի համավարակով պայմանավորված երկրում արտակարգ դրություն հայտարարված լինելու հանգամանքն ու հիվանդության տարածման պայմաններում ստեղծված իրավիճակը և նպատակ ունենալով ստեղծված իրավիճակում հնարավորինս կանխարգելել աշխատողների իրավունքների խախտումները, մշակվել և 2020 թվականի ապրիլի 29-ին ընդունվել են «Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-236-Ն և «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» ՀՕ-237-Ն օրենքները:

Վերոնշյալ օրենքներով նախատեսվում են տարերային աղետների, տեխնոլոգիական վթարների, համաճարակների, դժբախտ պատահարների, հրդեհների և արտակարգ բնույթ կրող այլ հանգամանքների կանխարգելման կամ դրանց հետևանքների անհապաղ վերացման ժամանակահատվածներում, այդ դեպքերով պայմանավորված՝ աշխատանքային հարաբերություններում առաջացող խնդիրների լուծման կարգավորումներ: Մասնավորապես.

- սահմանվել է ինչպես հեռավար եղանակով իրականացվող աշխատանքի հասկացությունը, այնպես էլ՝ ամրագրվել, որ հեռավար եղանակով աշխատանքների կազմակերպման հնարավորության պարագայում, աշխատողները չհամարվեն պարապուրդի մեջ, և աշխատավարձն ամբողջությամբ պահպանվի.

- հստակեցվել են ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքով սահմանված անհաղթահարելի ուժ համարվելու ժամանակահատվածում առաջացած հարկադիր պարապուրդի դեպքում՝ աշխատողների վարձատրության վերաբերյալ կարգավորումները.

- գործատուի նախաձեռնությամբ աշխատանքային պայմանագրի լուծման արգելք է սահմանվել տարերային աղետների, տեխնոլոգիական վթարների, համաճարակների, դժբախտ պատահարների, հրդեհների և արտակարգ բնույթ կրող այլ դեպքերի կանխարգելման կամ դրանց հետևանքների անհապաղ վերացման ժամանակահատվածում, եթե, այդ դեպքերով պայմանավորված, աշխատողը չի ներկայացել աշխատանքի, ինչպես նաև ուսումնական (այդ թվում՝ նախադպրոցական) հաստատությունների համար նախատեսված արձակուրդների չալանավորված տեղափոխման կամ չալանավորված տրամադրման ժամանակահատվածում, եթե մինչև տասներկու տարեկան երեխայի խնամքը կազմակերպելու նպատակով աշխատողը չի ներկայացել աշխատանքի.

- ամրագրվել է, որ տարերային աղետների, տեխնոլոգիական վթարների, համաճարակների, դժբախտ պատահարների, հրդեհների և արտակարգ բնույթ

կրող այլ հանգամանքների կանխարգելման կամ դրանց հետևանքների անհապաղ վերացման ժամանակահատվածում ստացված դիմումի առկայության դեպքում՝ ՀՀ առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմինը իրականացնելու է աշխատանքային օրենսդրության նկատմամբ պետական վերահսկողություն՝ օրենքով նախատեսված դեպքերում կիրառելով պատասխանատվության միջոցներ: Միաժամանակ «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» 2020 թվականի ապրիլի 29-ի ՀՕ-237-Ն օրենքով էլ սահմանվել են պատասխանատվության միջոցների մասով կարգավորումները:

34. *Կորոնավիրուսով պայմանավորված հակաճգնաժամային միջոցառումների իրականացման միջազգային փորձի ինչպիսի՞ ուսումնասիրություններ է իրականացվել կառավարության կողմից, ինչպիսի՞ արդյունավետություն է արձանագրվել դրանց արդյունքում այդ երկրներում: Խնդրում են տրամադրել այդ ուսումնասիրությունների արդյունքները և եզրահանգումները: Թեև ամեն բան հարաբերական է, այդուհանդերձ, ըստ Ձեզ, ինչու՞ մի երկրում հիվանդությունը շատ բարձր տեմպերով տարածում ստացավ, իսկ մյուսում՝ ոչ, ինչու՞ առանձին երկրներում, որտեղ բնակչության և զբոսաշրջիկների քանակը շատ ավելի մեծ է, հաջողվեց արձանագրել ավելի բարենպաստ վիճակագրություն և մեղմել վնասները և կորուստները: Որտե՞ղ ենք թերացել: Ինչը՞ այլ կերպ կանեիք ի սկզբանե, եթե ունենայիք նման հնարավորություն:*

34. COVID-19 հակաճգնաժամային միջոցառումների միջազգային փորձի վերլուծություն¹

Հայաստանի, Վրաստանի, Ուկրաինայի, Բելառուսի և Էստոնիայի աշխատաշուկայի ցուցանիշների փոփոխությունը 2020թ. առաջին եռամսյակում 2019թ. առաջին եռամսյակի համեմատությամբ

2020թ. Covid-19 համավարակի արդյունքում ծագած առողջապահական ճգնաժամը արագ կերպափոխվեց տնտեսական շոկի և աշխատաշուկայի ճգնաժամի: Աշխատանքի միջազգային կազմակերպության կանխատեսումներով գլոբալ գործազրկությունը կշարունակի աճել համավարակի և՛ լավագույն, և՛ վատագույն ելքի դեպքում՝ համապատասխանաբար 5.3 և 24.7 միլիոնով՝ գլխավորապես աշխատավարձերի և աշխատաժամերի կրճատման պատճառով:²

Առկա վիճակագրական տվյալները փաստում են, որ աշխատաշուկայի և աշխատանքային ժամերի կրճատման վրա ազդող գործոնները տարբեր

¹ Վերլուծությունը ներկայացված է «Ամբերդ» ՀՊՏՀ հետազոտական կենտրոնի կողմից իրականացված «Հայաստանի հանրապետության աշխատաշուկայի վերլուծություն և զբաղվածության պետական կարգավորման ծրագրային լուծումներ» թեմայով հետազոտության միջանկյալ հաշվետվությունից:

² ILO Monitor 1st edition, Covid-19 and the world of work: Impact and Policy Responses, 18 March 2020, p. 3.

երկրներում տարբեր են: Որոշ երկրներում, աշխատաժամերի կրճատումը և «զբաղված լինել, բայց չաշխատել» (ժամանակավոր չզբաղվածության) ռազմավարությունը նշանակալիորեն նպաստել են աշխատաժամերի կրճատմանը, մինչդեռ մյուսներում աճել է գործազրկության մակարդակը, իսկ տնտեսական ակտիվության մակարդակը՝ կրճատվել: Բացի այդ, լոքդաունի միջոցառումներով պայմանավորված՝ շատ երկրներում գործազուրկների որոշ կատեգորիաներ (օրինակ, աշխատանք փնտրող, այլ աշխատանքի տեղափոխվող անձինք) որակվել են որպես տնտեսապես ոչ ակտիվ բնակչություն՝ դրանով իսկ անհնար դարձնելով աշխատաշուկայի ճգնաժամին իրական գնահատական տալը: Այսպիսի իրավիճակը վկայում է այն մասին, որ ընթացիկ պայմաններում աշխատաշուկայի վրա համավարակի ազդեցության գնահատումը դժվար է, իսկ երբեմն նաև անհնար:³

Նոր Covid-19 կորոնավիրուսային համավարակի և պետությունների լոքդաունների միջոցառումների ազդեցությամբ տարբեր երկրների աշխատաշուկայի ցուցանիշների փոփոխությունը ներկայացնելու համար սույն հետազոտության շրջանակներում համեմատվել են Հայաստանի, Վրաստանի, Ուկրաինայի, Բելառուսի և Էստոնիայի աշխատաշուկայի 2019 և 2020թթ. առաջին եռամսյակների ցուցանիշները: Ներկայացվել են նշված երկրներում գործազրկության և զբաղվածության մակարդակների, աշխատուժի մասնակցության մակարդակի, գործազուրկների թվի, միջին ամսական անվանական աշխատավարձի մեծության և տնտեսական աճի տեմպի փոփոխությունը 2020թ. առաջին եռամսյակում՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատությամբ (տե՛ս Հավելված 1):

Հայաստանի Հանրապետությունում կորոնավիրուսային հիվանդության տարածումը կանխելու համար կառավարության որոշմամբ 2020թ. մարտի 16-ից մինչև ապրիլի 14-ը մեկ ամսով հայտարարվեց արտակարգ դրություն⁴, որի ընթացքում **սահմանափակումներ սահմանվեցին տնտեսական գործունեության և ծառայությունների մատուցման առանձին տեսակների վրա: Այս սահմանափակություններն ու արգելքներն իրենց ուղղակի ազդեցությունն ունեցան նաև աշխատաշուկայի ընթացիկ իրավիճակի վրա: Իհարկե, անհրաժեշտ է նշել, որ աշխատաշուկայի առաջին եռամսյակի ցուցանիշների փոփոխության վրա տնտեսության այդ մասնակի լոքդաունի ազդեցությունը նշանակալի չէ և վերջինիս իրական ազդեցությունը հնարավոր կլինի գնահատել ավելի ուշ:**

Այսպես, 2020թ. առաջին եռամսյակում գործազրկության մակարդակը Հայաստանում կազմել է 19.8%, որը 2019թ. առաջին եռամսյակի ցուցանիշին զիջում է 1.3%-ային կետով (տե՛ս գծապատկեր 1): Նույն ժամանակահատվածում գործազուրկների թիվը տնտեսությունում նվազել է 20100-ով (տե՛ս գծապատկեր 4): Հատկանշական է, որ 2020թ. հունվար-մարտ ամիսներին պաշտոնապես գրանցված գործազուրկների միջին ամսական թվաքանակը

³ ILO Monitor: COVID-19 and the world of work. Fifth edition Updated estimates and analysis, 30 June, 2020, p.

1.

⁴ <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?docid=141255>

նույնպես կրճատվել է 2019թ. ժամանակաշրջանի նույն ժամանակաշրջանի համեմատությամբ՝ 4.5%-ով:⁵ 2020թ. առաջին եռամսյակում՝ 2019թ. առաջին եռամսյակի համեմատությամբ զբաղվածության մակարդակը տնտեսությունում աճել է՝ 44.9%-ից դարձել է 45% (տե՛ս գծապատկեր 2), իսկ աշխատուժի մասնակցության մակարդակը նվազել է՝ 56.9%-ից դարձել է 56.1% (տե՛ս գծապատկեր 3): Նույն ժամանակահատվածում տնտեսությունում զբաղվածների թիվն աճել է 1500 –ով:⁶ Դիտարկվող ժամանակահատվածում միջին ամսական անվանական աշխատավարձը Հայաստանում աճել է 9.2%-ով՝ 174.064 դրամից դառնալով 190.136 դրամ (տե՛ս գծապատկեր 5): Մեր կողմից ուսումնասիրված ցուցանիշներից թերևս միայն տնտեսական աճի տեմպն է (տե՛ս գծապատկեր 6), որի կրճատումը 2019թ. առաջին եռամսյակում 7.6%-ից մինչև 3.8% 2020թ. առաջին եռամսյակում հուշում է, որ հաջորդող ժամանակահատվածներում աշխատաշուկայի ցուցանիշները բացասական շարժընթաց են ունենալու:

2020թ. առաջին եռամսյակում Վրաստանում գործազրկության մակարդակը կազմել է 11.9%՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ կրճատվելով 0.9 տոկոսային կետով (տե՛ս գծապատկեր 17), իսկ գործազուրկների թիվը կրճատվել է 9%-ով՝ կազմելով 225.2 հազար մարդ (տե՛ս գծապատկեր 4): 2020թ. հունվար-մարտ դրությամբ աշխատուժի մասնակցության մակարդակը 2019թ. նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ կրճատվել է 1.2 տոկոսային կետով (տե՛ս գծապատկեր 3), իսկ զբաղվածության մակարդակը՝ 0.5 տոկոսային կետով (տե՛ս գծապատկեր 2): Զբաղվածների թվաքանակը նույն ժամանակահատվածում կրճատվել է 1.3%-ով՝ 2020թ. առաջին եռամսյակում կազմելով 1679870.2 մարդ:⁸ 2020թ. առաջին եռամսյակում զբաղվածների ընդհանուր թվաքանակում վարձու աշխատողները կազմել են 50.9% (նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ աճել է 0.6 տոկոսային կետով), իսկ ինքնազբաղվածները՝ 49.1% (նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ նվազել է 0.6 տոկոսային կետով):⁹

2020թ. առաջին եռամսյակում միջին ամսական անվանական աշխատավարձը 2019թ. նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ աճել է 10.1%-ով (110 վրացական լարիով՝ համարժեք 41 ԱՄՆ դոլարի¹⁰)՝ կազմելով 1202.7

⁵ https://www.armstat.am/file/article/sv_05_20a_141.pdf

⁶ https://www.armstat.am/file/article/sv_05_20a_141.pdf

⁷ Այս և այս բաժնի մյուս գծապատկերները գետեղված են Հավելված 1-ում:

⁸ Զբաղվածների թվաքանակի հաշվարկը կատարվել է հեղինակների կողմից ըստ Վրաստանի Ազգային վիճակագրական գրասենյակի զբաղվածության մակարդակի, աշխատուժի մասնակցության մակարդակի և գործազուրկների թվաքանակի վերաբերյալ 2019 և 2020թթ. առաջին եռամսյակի տվյալների:

⁹ Տվյալները ըստ Վրաստանի Ազգային վիճակագրական գրասենյակի տվյալների՝ <https://www.geostat.ge/en/single-news/1851/indicators-of-the-economic-activity-of-the-population-employment-and-unemployment-i-quarter-2020>

¹⁰ Հաշվարկը կատարվել է հեղինակների կողմից ըստ USD/GEL մարտ ամսվա միջին փոխարժեքի: <https://currencies.zone/historic/us-dollar/georgian-lari/march-2020>

վրացական լարի (տե՛ս գծապատկեր 5): Նշենք, որ աճը տեղի է ունեցել տնտեսության գրեթե բոլոր ոլորտներում:

2020թ. առաջին եռամսյակում Վրաստանում տնտեսական աճի տեմպը 1.5% էր նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ (տե՛ս գծապատկեր 6): Ընդ որում, 2020թ. հունվարին նախորդ տարվա հունվարի համեմատությամբ տնտեսական աճը կազմել է 5.1%, փետրվարին՝ 2.2%, իսկ մարտին՝ կրճատվել է մինչև -2.7%:¹¹ Ավելին, 2020թ. մարտին աճ տեղի է ունեցել միայն շինարարության, տեղեկատվական և հեռահաղորդակության ոլորտներում:

Կորոնավիրուսի համավարակի և դրան ուղեկցող տնտեսական ճգնաժամի պատճառով մեծ վնասներ կրեց Ուկրաինայի¹² աշխատանքի շուկան: Իրավիճակը երկրում շարունակում է մնալ մտահոգիչ: Համավարակի պատճառով յուրաքանչյուր շաբաթ 36.000 ուկրաինացի կորցրել է իր աշխատանքը: Միայն 2020թ. առաջին եռամսյակի ընթացքում Ուկրաինայում գործազուրկների թիվը աճել է մինչև 1.5 մլն, որը 2019թ. նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշից ցածր էր 5.85%-ով (տե՛ս գծապատկեր 4): Ընդ որում, նշենք, որ եթե 2019թ. առաջին երկու եռամսյակների ընթացքում գործազրկության մակարդակը Ուկրաինայում նվազել էր, ապա չորրորդ եռամսյակում այն արդեն սկսել էր աճել՝ մինչև 8.7% (1.5 մլն մարդ), որը 2020թ. առաջին եռամսյակում արդեն դարձավ 8.9% (տե՛ս գծապատկեր 1): 2020թ. առաջին եռամսյակում զբաղվածության մակարդակը կազմել է 67.9%, որը 1.6%-ային կետով գերազանցում էր 2019թ. նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը (տե՛ս գծապատկեր 2): Ընդ որում, եթե զբաղվածների թվաքանակը նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ աճել է 1.4%-ով (15.57 միլիոնից դարձել է 15.78 միլիոն), ապա աշխատունակ տարիքի բնակչությունը նվազել է 1.04%-ով (244.000 մարդ), իսկ աշխատուժի մասնակցության մակարդակը 2020թ. առաջին եռամսյակում աճել է 11.8 տոկոսային կետով՝ հասնելով 74.6%-ի:¹³

Ըստ Զբաղվածության պետական ծառայության տվյալների առաջին եռամսյակից հետո էլ գործազուրկների թիվը Ուկրաինայում շարունակել է աճել: Ապրիլի 16-ի դրությամբ գործազրկության մակարդակը 27%-ով գերազանցել է նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը: Ըստ Ուկրաինայի Առևտրի և արդյունաբերական պալատի կողմից իրականացված հետազոտության արդյունքների՝ կարանտինի մեկ ամսվա ընթացքում (մարտի 12-ից սկսած) Ուկրաինայում գործազուրկների թիվն ավելացել է 1.0-1.3 միլիոնով՝ հասնելով 2.5-2.8 միլիոնի, իսկ գործազրկության մակարդակը կազմել է 13.7-15.4%:¹⁴

Ուկրաինայում 2020թ. առաջին եռամսյակում աշխատանքի ընդունված աշխատողներ և աշխատանքից ազատվածներ հարաբերակցությունը ամենափոքրը տեղեկատվության և կապի ոլորտում էր՝ 0.62, առողջապահության և

¹¹ <https://www.geostat.ge/en/single-news/1836/monthly-economic-statistics-march-2020>

¹² Տվյալները չեն ներառում Ղրիմի ինքնավար հանրապետության, Սևաստոպոլ քաղաքի, Դոնեցկի և Լուգանսկի ցուցանիշները:

¹³ <https://www.ukrstat.org/en>

¹⁴ <https://www.minfin.com.ua/2020/04/17/43726822/>

բնակչության սոցիալական սպասարկման ոլորտում՝ 0.64, կացություն և հանրային սննդի կազմակերպում ոլորտում՝ 0.79:¹⁵

Միջին ամսական անվանական աշխատավարձը տնտեսությունում 2020թ. առաջին եռամսյակի դրությամբ կազմել է 11.006 ուկրաինական գրիվնա, որը 14.3%-ով գերազանցում է նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը (տե՛ս գծապատկեր 5): Մասնավոր հատվածի կողմից միջին աշխատավարձի աճը պայմանավորված է եղել գլխավորապես որակյալ աշխատուժի միգրացիայով:¹⁶ Ընդ որում, 2020թ. հունվարին դեկտեմբեր ամսվա (երբ ցուցանիշը 1996 թվականից ի վեր հասել էր իր պատմական առավելագույնին՝ 11446 գրիվնա) համեմատությամբ այն նվազել է 2.5%-ով, սակայն փետրվար և մարտ ամիսներին աճել է համապատասխանաբար 1.1 և 5.5%-ով: Ապրիլին նորից սկսվել է միջին ամսական անվանական աշխատավարձի անկում, այն կրճատվել է 8.9%-ով՝ կազմելով 10430 գրիվնա մարտ ամսվա 11.445 գրիվնայի փոխարեն (կրճատումը համարժեք է 35.92 ԱՄՆ դոլարի¹⁷):¹⁸

2020թ. առաջին եռամսյակում Ուկրաինայում տնտեսական անկումը կազմել է 1.5% (տե՛ս գծապատկեր 6) և նախարարների կաբինետի նախնական կանխատեսումներով համավարակի և տնտեսական շուկի լավ սցենարի պարագայում 2020թ. անկումը կկազմի 4.5-5% և տնտեսական աճը կվերականգնվի միայն 2021թ.: Համեմատության համար նշենք, որ 2019թ. առաջին եռամսյակում տնտեսական աճը կազմել է 2.5%, երկրորդ եռամսյակում՝ 4.6%, երրորդում՝ 4.1%, իսկ արդեն չորրորդ եռամսյակում՝ ընդամենը 1.5%: Նմանատիպ անկման պատճառը արդյունաբերության ոլորտի կրճատմամբ և ներդրումների տեմպերի դանդաղեցմամբ:

Բելառուսում հունվար-մարտ ամիսների ընթացքում աշխատանքի տեղավորման նպատակով աշխատանքի, զբաղվածության և սոցիալական պաշտպանության մարմիններ դիմել է 35.400 մարդ (2019թ. նույն ժամանակաշրջանի 85.2%-ը), որոնց 20.500-ը գրանցվել է որպես գործազուրկ (2019թ. նույն ժամանակաշրջանի 76.1%-ը):¹⁹ 2020 թ. առաջին եռամսյակում գործազրկության մակարդակը կազմել է 4.1%, որը 0.5 տոկոսային կետով փոքր է եղել նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի ցուցանիշից (տե՛ս գծապատկեր 1): Գործազուրկների թիվը 2020թ. առաջին եռամսյակում նվազել է 12.2%-ով (տե՛ս գծապատկեր 4), իսկ զբաղվածների թիվը՝ 2.2%-ով (2019թ. I եռ. համեմատությամբ):²⁰ Նույն ժամանակաշրջանում զբաղվածության մակարդակը կազմել է համապատասխանաբար 68% և 66.6% (տե՛ս գծապատկեր 2): Կրճատվել

¹⁵ Հաշվարկը կատարվել է հեղինակների կողմից ըստ Ուկրաինային վիճակագրական ծառայության տվյալների http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/gdn/rkd/rkd_ek/rkd_ek_e.htm:

¹⁶ Որակյալ աշխատուժ ներգրավելու համար մասնավոր հատվածը հարկադրված է առաջարկել բարձր աշխատավարձ:

¹⁷ Մարտ ամսին ուկրաինական գրիվնայի փոխարժեքը հավասար է եղել 0.035388 ԱՄՆ դոլարի: Տե՛ս <https://www.exchangerates.org.uk/UAH-USD-exchange-rate-history.html>:

¹⁸ <http://www.ukrstat.gov.ua/>

¹⁹ <http://www.mintrud.gov.by/ru/sostojanie>

²⁰ https://www.belstat.gov.by/ofitsialnaya-statistika/ssrd-mvf_2/natsionalnaya-stranitsa-svodnyh-dannyh/zanyatost-i-bezrabotitsa/index.php

է նաև աշխատուժի մասնակցության մակարդակը՝ 2020թ. առաջին եռամսյակում կազմելով 69.5% (տե՛ս գծապատկեր 3):²¹ 2020թ. մարտին աճել է աշխատուժի նկատմամբ պահանջարկը, և ապրիլի 1-ի դրությամբ տնտեսությունում առկա էր 85.600 թափուր աշխատատեղ, որը կազմում էր նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի ցուցանիշը գերազանցում էր 10.9%-ով:²² 2020թ. մարտին աշխատանքի ընդունված աշխատողների թիվը տնտեսությունում կազմել է 51.102, մինչև նույն ժամանակ աշխատանքից ազատվել է 60.924 աշխատող, ընդ որում՝ աշխատանքի ընդունվածներ և աշխատանքից ազատվածներ հարաբերակցությունը ամենափոքրը արվեստի, սպորտի, զվարճանքի և սպորտի ու կրթության ոլորտում է եղել համապատասխանաբար 0.38 և 0.45:²³

Միջին ամսական անվանական աշխատավարձը 2020թ. առաջին եռամսյակում կազմել է 1155.4 բելառուսական ռուբլի, որը 13.9%-ով գերազանցել է 2019թ. առաջին եռամսյակի ցուցանիշը (տե՛ս գծապատկեր 5): Ընդ որում, եթե 2020թ. հունվար-մարտ ամիսներին այն աճել է, ապա ապրիլին նվազել է 1.35%-ով՝ կազմելով 1193.8 բելառուսական ռուբլի, մայիսին նորից աճել է 2.9%-ով՝ գերազանցելով մարտ ամսվա ցուցանիշը:²⁴

2020թ. առաջին եռամսյակում Բելառուսում տնտեսական աճի տեմպը դանդաղել է մինչև 99.7% (տե՛ս գծապատկեր 6), ընդ որում սա առաջին բացասական ցուցանիշն է 2017թ. սկսված տնտեսական աճից հետո:²⁵ Հատկանշական է, որ տնտեսական աճի տեմպերի դանդաղման միակ պատճառը համավարակը չէր, այլ նաև անոմալ ջերմաստիճանը, նավթի վերամշակման ծավալների կրճատումը և կալիումի արտահանման կրճատումը:

Էստոնիայում 2020թ. առաջին եռամսյակում գործազրկության մակարդակը 5% էր, որը 0.3 տոկոսային կետով գերազանցում էր նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի ցուցանիշը (տե՛ս գծապատկեր 1): Գործազուրկների թվաքանակը տնտեսությունում նույն ժամանակահատվածում աճել է 8%-ով՝ կազմելով 35.000 մարդ (տե՛ս գծապատկեր 4): Գործազրկության մակարդակը շարունակել է աճել նաև առաջին եռամսյակից հետո: Գրանցված գործազուրկների թիվը կտրուկ աճել է մարտի 13-ին հայտարարված արտակարգ դրությունից հետո երկու ամիսների ընթացքում՝ 38.000-ից դառնալով ավելի, քան 50.000 մարդ, իսկ գործազրկության մակարդակը աճել է մինչև 7.8%: Նույն ժամանակում գործազուրկների 30%-ը կորցրել էր իր աշխատանքը՝ հիմնականում կացության և հանրային սննդի կազմակերպման, զբոսաշրջության, ինչպես նաև շինարարության ոլորտում կրճատումների պատճառով:²⁶

2020թ. հունվար-մարտ ամիսներին զբաղվածության մակարդակը տնտեսությունում 2019թ. նույն ժամանակահատվածի համեմատությամբ նույնպես կրճատվել է 1.1 տոկոսային կետով՝ հավասարվելով 68.1%-ի (տե՛ս գծապատկեր 2)՝

²¹ https://www.belstat.gov.by/ofitsialnaya-statistika/solialnaya-sfera/trud/operativnaya-informatsiya_8/

²² <http://www.mintrud.gov.by/ru/sostojanie>

²³ https://www.belstat.gov.by/ofitsialnaya-statistika/solialnaya-sfera/trud/operativnaya-informatsiya_8/

²⁴ https://www.belstat.gov.by/ofitsialnaya-statistika/solialnaya-sfera/trud/operativnaya-informatsiya_8/

²⁵ http://economy.gov.by/ru/analiz_vypolnenia_parametrov-ru/view/dinamika-ekonomicheskogo-rosta-v-1-kvartale-2020-45282-2020/

²⁶ St'u Labour Market Review, Eesti Pank, 2019 I. 2020.

չնայած որ նույն ժամանակահատվածում զբաղվածների թվաքանակը տնտեսությունում աճել է 1.3%-ով: Զբաղվածների թվաքանակի աճը ամբողջությամբ պայմանավորված է եղել ոչ լրիվ աշխատորով աշխատողների թվաքանակի աճով՝ 9.4% (90.300-ից դարձել է 98.800 մարդ), քանի որ նույն ժամանակահատվածում լրիվ աշխատորով աշխատողների թվաքանակի փոփոխություն տեղի չի ունեցել (571.400 մարդ):²⁷ Աճել է նաև աշխատուժի մասնակցության մակարդակը 0.9 տոկոսային կետով՝ կազմելով 71.7% (տե՛ս գծապատկեր 3):

Միջին ամսական անվանական աշխատավարձը 2020թ. առաջին եռամսյակում 2019թ. առաջին եռամսյակի համեմատությամբ կրճատվել է 13.7%-ով՝ հավասարվելով 1158 եվրոյի (տե՛ս գծապատկեր 5): Աշխատավարձի աճի տեմպը էստոնիայում սկսել էր դանդաղել դեռևս 2018թ. երկրորդ կիսամյակից սկսած, որը պայմանավորված էր զբաղվածության վերաբերյալ բիզնեսի սպասումներով և տնտեսական աճի տեմպերի կրճատմամբ:²⁸

Էստոնիայում 2020թ. առաջին եռամսյակում ՀՆԱ աճի տեմպը 0.7%-ով ավելի փոքր էր, քան 2019թ. նույն ժամանակահատվածում (տե՛ս գծապատկեր 6): Փորձագետների պնդմամբ համավարակով պայմանավորված արտակարգ իրավիճակի և սահմանափակումների ազդեցությունը տնտեսության վրա դրսևորվել է եռամսյակի ավարտին միայն, և երկրորդ եռամսյակում կրճատումը համեմատաբար ավելի մեծ կլինի:²⁹ Էստոնիայի կենտրոնական բանկի վերջին կանխատեսումներով, եթե համավարակով պայմանավորված այլ սահմանափակումներ չկիրառվեն, ապա 2020թ. ընթացքում ՀՆԱ-ն կկրճատվի 10%-ով: Առաջին եռամսյակում տնտեսական աճը խթանող հիմնական գործոնը SS ոլորտն է եղել, իսկ դանդաղեցման պատճառը՝ հարկային արձակուրդները:³⁰

COVID-19 առողջապահական-տնտեսական ճգնաժամի՝ աշխատաշուկայի և սոցիալ-տնտեսական ազդեցությունները մեղմելու պետական քաղաքականությունների միջազգային փորձի վերլուծություն

Աշխատանքի միջազգային կազմակերպության կողմից գլոբալ աշխատաշուկայի ցուցանիշների վերլուծության արդյունքներով աշխարհում աշխատողների 94%-ը բնակվում է այնպիսի երկրներում, որտեղ տեղի են ունենում աշխատատեղեր փակելու տարատեսակ միջոցառումներ, նրանց 1/5-ը բնակվում է այնպիսի երկրներում, որտեղ փակվել են բոլոր աշխատատեղերը՝ բացառությամբ կարևորների: 2020թ. առաջին եռամսյակում աշխարհում աշխատաժամերի ընդհանուր կորուստը համարժեք է եղել 155 միլիոն լրիվ աշխատորով աշխատանքների, որը երկրորդ քառորդում կազմել է 400 միլիոն:³¹ Իրավիճակը

²⁷ Հստ <https://www.stat.ee> տվյալների:

²⁸ St'u Labour Market Review, Eesti Pank, 2019 I. 2020.

²⁹ <https://www.eestipank.ee/en/teemad/economic-growth>

³⁰ <https://www.eestipank.ee/en/teemad/economic-growth>

³¹ ILO Monitor: COVID-19 and the world of work. Fifth edition. Updated estimates and analysis, 30 June 2020.

ապացուցում է երկրների կառավարությունների կողմից գործազրկության դեմ պայքարի, աշխատատեղերի պահպանման, աշխատողների հմտությունների արդյունավետ օգտագործման, բիզնեսին աջակցելու հստակ թիրախավորված միջոցառումների իրականացման հրատապությունը:

Covid-19-ի ազդեցությամբ զբաղվածության և սոցիալ-տնտեսական հիմնախնդիրները մեղմելու նպատակով երկրների կառավարությունների կողմից բիզնեսին աջակցելու և աշխատատեղերը պահպանելու համար իրականացվող միջոցառումների և կիրառվող գործիքները ուսումնասիրությունը (տե՛ս Հավելված 2) փաստում է, որ դրանք հիմնված են հիմնված են հետևյալ 4 հիմնական հենասյուների վրա.

1. Աշխատողների վրա Covid-19-ի ազդեցության մեղմում աշխատավայրում և աշխատողներին հիվանդության/կարանտինում գտնվելու դեպքում աջակցություն տրամադրում,

2. Դրամական աջակցություն աշխատանքը կամ եկամուտը կորցրածներին,

3. Աջակցություն բիզնեսին աշխատատեղերի և եկամուտների պահպանման համար,

4. Ֆինանսական աջակցություն տուժած ոլորտներին:

Աշխատողների վրա աշխատավայրում Covid-19-ի ազդեցությունը մեղմելու և հիվանդության/կարանտինում գտնվելու դեպքում աշխատողներին աջակցություն տրամադրելու համար գրեթե բոլոր երկրներն իրականացնում են նույն միջոցառումները. հնարավորության դեպքում աշխատանքը հեռավար կազմակերպել՝ ստեղծելով անհրաժեշտ բոլոր պայմանները դրա լիարժեք իրականացման համար և սահմանել ճկուն աշխատանքային գրաֆիկներ: Հիվանդության/կարանտինում գտնվելու դեպքում աշխատողին ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստ են տրամադրում բոլոր երկրները, բացառությամբ Գերմանիայի և Վրաստանի, որտեղ աշխատանքից բացակայելու ընթացքում աշխատողները շարունակում են ստանալ աշխատավարձ:

Աշխատանքը կամ եկամուտը կորցրածներին աջակցելու համար սահմանվում են գործազրկության աջակցության նպաստներ վարձու աշխատողների համար (Հայաստան, Կանադա, Գերմանիա, Մեծ Բրիտանիա, Վրաստան, Դանիա, Ուկրաինա, Բելառուս, Իսպանիա): Եկամուտը կորցրած ինքնազբաղվածներին աջակցություն է տրամադրվում եկամտի կորստի ժամանակավոր փոխհատուցման (Կանադա, Գերմանիա, Մեծ Բրիտանիա, Դանիա) և սոցիալական հարկի ժամանակավոր կրճատման կամ հետաձգման (Էստոնիա, Իսպանիա, Գերմանիա) միջոցով:

Աշխատատեղերը և եկամուտները պահպանելու համար բիզնեսին աջակցելու համար կառավարություններն իրականացնում են աշխատավարձի սուբսիդավորում ամբողջությամբ կամ մասամբ (Էստոնիա, Ֆրանսիա, Կանադա, Մեծ Բրիտանիա, Դանիա, Բելառուս, Իսպանիա) և/կամ դրամաշնորհների տրամադրում բիզնեսին, նպատակային վարկերի համաֆինանսավորում, վերաֆինանսավորում և տոկոսադրույքի սուբսիդավորում (Հայաստան, Մեծ Բրիտանիա և Ֆինլանդիա): ԵՄ անդամ երկրներում, ինչպես նաև Մեծ Բրիտանիայում սահմանված է աշխատավարձի սուբսիդավորման ամսական

առաստաղ՝ աշխատողների համախառն միջին աշխատավարձի 80%-ի չափով, նվազագույն աշխատավարձ ստացողների դեպքում՝ 100%-ի չափով: Իսպանիան գործատուներին ժամանակավորապես ամբողջությամբ կամ մասամբ ազատել է նաև սոցիալական ապահովագրության վճարներից, եթե վերջիններս շարունակում են ժամանակավոր աշխատանքներ կամ ունեն 50 և ավելի աշխատող: Գերմանիան, Մեծ Բրիտանիան, Դանիան և Իսպանիան ներդրել են նաև կարճաժամկետ աշխատանքի սխեմաներ: ՀՀ-ում կառավարության 15-րդ միջոցառման շրջանակներում նախատեսվում է ժամանակավոր աշխատատեղերի ստեղծում գյուղատնտեսության ոլորտում:

Տուժած ոլորտների վրա Covid-19-ի ազդեցությունը մեղմելու համար ֆինանսական աջակցություն տրամադրելու համար երկրները տրամադրում են նպատակային վարկեր արտոնյալ պայմաններով և/կամ անտոկոս վարկեր (Հայաստան (հումքի ձեռքբերման, տարբեր ծառայությունների դիմաց վճարումները ֆինանսավորելու, արդիական տեխնոլոգիաների ձեռքբերման և հարկերի, տուրքերի վճարման համար), Էստոնիա, Կանադա, Մեծ Բրիտանիա, Դանիա, Վրաստան), վարկային պետական երաշխավորություններ (Էստոնիա, Գերմանիա, Մեծ Բրիտանիա, Դանիա, Իսպանիա), հարկային արձակուրդներ (Կանադա, Գերմանիա, Մեծ Բրիտանիա, Վրաստան, Դանիա, Բելառուս, Իսպանիա): Դանիան նաև մասամբ փոխհատուցում է ֆիրմաների հաստատուն ծախսերը, իսկ ՀՀ կառավարությունը մասնավոր հատվածի տուժած ոլորտներին միանվագ դրամական աջակցություն է տրամադրում:

***COVID-19 համավարակով պայմանավորված՝ տարբեր երկրների
զբաղվածության քաղաքականությունների առանձնահատկությունների
համեմատական վերլուծություն***

Covid-19 նոր կորոնավիրուսային համավարակով պայմանավորված առողջապահական ճգնաժամը արագ սերտաճեց տնտեսական ճգնաժամի. շատ երկրներում տնտեսական աճի տեմպերը դանդաղեցին և կրճատվեցին, պահանջարկը կրճատվեց, գործազրկության մակարդակն աճեց, բիզնեսը կանգնեց իրացվելիության խնդրի առաջ՝ նոր մարտահրավերներ առաջադրելով երկրների կառավարություններին՝ արագությամբ մշակելու և կյանքի կոչելու գործազրկության մակարդակի աճը զսպելու և գործազուրկներին աջակցելու, զբաղվածությունը պահպանելու, գործատուներին և աշխատողներին աջակցություն տրամադրելու, բիզնեսին աջակցելու ժամանակին, ճկուն և արդյունավետ քաղաքականություններ: Չնայած կիրառվող գործիքների կառուցվածքային նմանություններին և այն հանգամանքին, որ որոշ երկրներում դրանք կիրարկվել են նույնիսկ մինչև ճգնաժամը, այնուամենայնիվ, գործազուրկներին տրամադրվող աջակցության, կրճատված աշխատաժամանակով աշխատողների վարձատրության և պետության կողմից դրա սուբսիդավորման, բիզնեսին հատկացվող աջակցության նախապայմանները, չափերը և ժամկետները հաճախ տարբեր են: Փորձագիտական խմբի կողմից ըստ առանձին գործիքների՝ կիրառվող զբաղվածության քաղաքականությունների միջազգային փորձի

ուսումնասիրության և ՀՀ-ում կիրառվող գործիքակազմի հետ համեմատության համար ընտրվել են Շվեդիան, Նոր Զելանդիան, Նորվեգիան, Ռուսաստանը, Չեխիայի Հանրապետությունը, Բուլղարիան և Իտալիան (տե՛ս Հավելված 3): Համեմատական վերլուծության համար հետազոտական խումբը թիրախավորել է աշխատավարձի սուբսիդավորում, ուղղակի դրամական աջակցության տրամադրում, հարկային արձակուրդների տրամադրում, բիզնեսին աջակցության տրամադրում, գործազրկության ապահովագրություն, բիզնեսի վարկավորում և մարդկային ռեսուրսների զարգացում ուղղությունները:

Երկրների կողմից (բացառությամբ Նորվեգիայի) աշխատավարձի սուբսիդավորման գործիքի կիրառության գերնպատակը և ընդհանուր չափանիշը գործատուների կողմից աշխատատեղերի (կամ աշխատողներին ոչ լրիվ աշխատօրով աշխատանքի ուղարկելը) և իրենց աշխատողների ամբողջական աշխատավարձի պահպանումն է: Ուսումնասիրված երկրներից որոշներում (Շվեդիա, Չեխիայի Հանրապետություն, Իտալիա) աշխատատեղերը պահպանելու համար լոքաուսնի պատճառով տուժած ոլորտների գործատուները (անհատ ձեռնարկատերերին, ինքնազբաղվածներին, հասարակական կազմակերպություններին) իրավունք ունեն կրճատել իրենց աշխատողների աշխատանքային ժամերը ընդհուպ մինչև 80%-ի չափով՝ ամբողջությամբ աշխատավարձի սուբսիդավորում ստանալով պետության կողմից: Տարբերության չափով ֆինանսավորումը պարտավոր է իրականացնել գործատուն: Նոր Զելանդիայում և Բուլղարիայում աշխատավարձի սուբսիդավորման չափանիշ է ոչ թե գործատուի կորցրած աշխատանքային ժամերի քանակը, այլև բիզնեսի շրջանառության կորուստը: Նորվեգիայում աշխատավարձի սուբսիդավորումը ավելի շատ գործազրկության նպաստի դեր է կատարում, քանի որ գործիքը կիրառվում է այն ժամանակ, երբ գործատուն աշխատանքից հեռացնում է աշխատողին և պարտավորվում ամբողջությամբ վճարել աշխատողի միայն 2 օրվա աշխատավարձը (այն խելամիտ ժամկետն է, որի ընթացքում գործատուն պետք է իրազեկի աշխատողին իր կողմից նրան աշխատանքից ազատելու մասին), իսկ ամսվա մնացած 20 աշխատանքային օրերի ամբողջական աշխատավարձը (առավելագույնը 600.000 NOK) վճարում է պետությունը, որից հետո աշխատողը տեղափոխվում է գործազրկության նպաստի համակարգ: Ռուսաստանում գործատուն աշխատավարձի սուբսիդավորում է ստանում նաև այն դեպքում, եթե աշխատողին ուղարկում է չվճարվող արձակուրդ կամ կարճաժամկետ հասարակական աշխատանքներ իրականացնելու: Ընդ որում, փոխհատուցման չափը կախված է նվազագույն աշխատավարձի մեծությունից և տարածաշրջանային գործակցից: Որոշ երկրներում դրամաշնորհները փոխանցվում են շաբաթական աշխատավարձի տեսքով (Նոր Զելանդիա, Բուլղարիա), մյուսներում կառավարությունը փոխհատուցում է ամսական մեկ անգամ (Շվեդիա, Չեխիա, Իտալիա):

Համավարակի բռնկման պահից ի վեր երկրների կառավարությունների մեծ մասը որոշում ընդունեցին իրենց բնակիչներին տրամադրել ուղղակի դրամական աջակցություն՝ դրանով մեծացնելով անհատների և տնային տնտեսությունների եկամուտը և ձևավորելով լրացուցիչ վճարունակ պահանջարկ: Երկրների կողմից

կիրառվող ռազմավարությունները տարբեր են. օրինակ, Հայաստանն ու Իտալիան աջակցությունն առաջարկում են ունիվերսալ եղանակով. միանվագ դրամական աջակցություն է տրամադրում նշված ժամանակահատվածում աշխատանք չունեցող կամ գործազուրկ դարձած ընտանիքներին, տուժած ոլորտների վարձու աշխատողներին ու անհատ ձեռնարկատերերին: Ընդհակառակը, Չեխիայի Հանրապետությունը և Բուլղարիան ուղղակի դրամական աջակցություն են տրամադրում ցածր եկամուտ ունեցող աշխատողներին և ինքնազբաղվածներին: Նոր Զելանդիայում աշխատողը իր պայմանագրային աշխատավարձից մասնահում է ստանում՝ որպես հեռավար աշխատանքի իրականացման համար անհրաժեշտ տեխնիկական միջոցների ծախսերի փոխհատուցում և ապա նոր՝ տարբերության չափով հարկվում է աշխատավարձը: Այս գործիքի կիրառման դեպքում երկրները տարբերվում են նաև տրամադրման պարբերականությամբ՝ միանվագ մեկ կամ մի քանի անգամ (Հայաստան, Իտալիա), օրական (Չեխիայի Հանրապետություն) և ամսական (Բուլղարիա, Իտալիա, Ռուսաստան): Նոր Զելանդիայում օժանդակության շահառուներն իրենք կարող են որոշել աջակցությունը ստանալու պարբերականությունը՝ շաբաթական, երկու շաբաթ պարբերականությամբ կամ միանվագ: Չեխիայի Հանրապետությունը (որպես պարզևավճար), Բուլղարիան (ամսական միանվագ նպաստ) և Ռուսաստանը ուղղակի դրամական աջակցություն է տրամադրում առողջապահության ոլորտի աշխատողներին:

Տնտեսության և բիզնեսի վրա ուղղակի և անուղղակի ազդեցության ամենաակտիվ գործիքներից են համարվում հարկային միջոցառումները, մասնավորապես՝ հարկային արձակուրդները, որոնք երկրները սկսել են կիրառել հակաճգնաժամային միջոցառումների նախնական փուլում՝ նպատակ ունենալով թույլ չտալ բիզնեսի համար կանխիկ միջոցների պակասուրդի ձևավորում: Դիտարկված բոլոր երկրները, բացառությամբ Հայաստանի, հարկային արձակուրդներ են կիրառում, կրճատել են տարբեր հարկատեսակների դրույքաչափերը: Նորվեգիան և Չեխիայի Հանրապետությունը կրճատել են ԱԱՀ-ի դրույքաչափերը որոշ տուժած ոլորտներում, մյուս երկրներում ընկերություններին իրավունք է տրվել հետաձգել հարկերի վճարները և կասեցվել են սոցիալական ապահովագրության վճարները՝ առանց տույժերի և տուգանքների կիրառման: Նոր Զելանդիան և Իտալիան մոտեցնում են նաև հարկային վարկերի վերաֆինանսավորման ժամկետները: Իտալիան հարկային արձակուրդի իրավունք տրամադրում է ըստ ընկերության վնասի չափի, իսկ Նորվեգիան հնարավորություն է տալիս նաև բիզնեսի կրած կորուստների վերաբաշխում իրականացնել նախորդ տարիների հարկվող շահույթների վրա:

Դիտարկված բոլոր երկրները լրացուցիչ դրամական աջակցություն են տրամադրում համավարակի պատճառով ծագած ճգնաժամից տուժած ընկերություններին՝ հիմնականում դրամաշնորհների տեսքով: Հայաստանում տրամադրվող դրամաշնորհները հիմնականում ուղղված են աշխատատեղերի պահպանմանը, Շվեդիայում, Նորվեգիայում և Բուլղարիայում դրամաշնորհ տրամադրվում է այն ընկերություններին, որոնց շրջանառությունը առնվազն 30%-ով կրճատվել է: Երկրների մեծամասնությունում (Շվեդիայում, Նորվեգիայում, Ռուսաստանում, Չեխիայի Հանրապետություն, Բուլղարիայում) պետական

աջակցությունը ուղղված է հաստատուն ծախսերի ֆինանսավորմանն ու բիզնեսի վարձակալական վճարների փոխհատուցմանը: Հայաստանում, Նորվեգիայում, Չեխիայի Հանրապետությունում և Իտալիայում կառավարությունը հստակ թիրախավորել է նաև նորամուծական գործունեությունը՝ առանձնացնելով այն՝ որպես պետական դրամաշնորհային ուղղություն:

Համավարակի տնտեսական և սոցիալական հետևանքների մեղմման գործում առանցքային է գործազրկության ապահովագրության գործիքի ներդրումը և կիրառումը երկրների կողմից: Անշուշտ, գործազուրկներին աջակցության տրամադրման մեխանիզմները տարբերվում են դիտարկված երկրներում: Գործազրկության նպաստ տրամադրում են դիտարկված բոլոր երկրները (տարբեր ժամկետներով, պայմաններով, վերին և ստորին շեմերով), բացի Հայաստանից: Բացի գործազրկության նպաստից, Նոր Զելանդիան տրամադրում է նաև աշխատանք փնտրելու նպաստ շաբաթական կտրվածքով այն գործազուրկներին կամ մասնակի զբաղվածներին, ովքեր աշխատանք կամ լրացուցիչ զբաղվածություն են փնտրում: Որոշ երկրներ հնարավորություն են տալիս գործազրկության նպաստառուին միաժամանակ նաև կարճաժամկետ աշխատանքային սխեմաներում ներգրավվել (օրինակ, Բուլղարիայում): Շատ երկրներ նաև չեղարկել են նպաստ ստանալու համար գործազուրկի՝ աշխատանք փնտրելու պահանջը, բարձրացրել են գործազրկության նպաստները և դյուրինացրել դիմելու ընթացակարգերը:

Բիզնեսի իրացվելիության խնդիրները լուծելու համար շատ երկրներ ձևավորել են վարկային երաշխիքային պետական հիմնադրամներ և մշակել առանձին վարկային փաթեթներ միկրոձեռնարկությունների, ՓՄՁ-երի և խոշոր բիզնեսի համար: Հայաստանի կառավարությունը նպատակային վարկերի համաֆինանսավորման, վերաֆինանսավորման և տոկոսադրույքի սուբսիդավորման ձևով աջակցություն է տրամադրում կազմակերպություններին և անհատ ձեռնարկատերերին, իրականացնում է գյուղատնտեսության ոլորտի նպատակային վարկերի համաֆինանսավորում և տոկոսադրույքի սուբսիդավորում: Մեր երկրում առանձնահատուկ է «Զրոյից բիզնես ստեղծելու» ձգտում ունեցող շահառուներին արտոնյալ վարկավորման նպատակով երաշխիքների տրամադրման եղանակով ֆինանսական միջոցների հատկացումը: ՓՄՁ-երի բանկային վարկերի պետական երաշխիքների ինստիտուտը կիրառում են Շվեդիան, Նորվեգիան, Չեխիայի Հանրապետությունը, Բուլղարիան և Իտալիան: Նորվեգիան նույնիսկ պատրաստակամություն է հայտնել պետական պարտատոմսերի ֆոնդից 50 մլրդ NOK-ի չափով մասնավոր ընկերությունների կողմից թողարկված պարտատոմսերի գնում իրականացնել:

Աշխատաշուկայի ակտիվ քաղաքականությունների կիրառությունն արդի պայմաններում իրականացվում է ոչ բոլոր երկրների կողմից, քանի որ դրանք բավականին թանկարժեք ծրագրեր են, համավարակի սահմանափակությունների պայմաններում դժվար իրագործելի, իսկ ընդգրկման շրջանակները՝ ոչ լայն: Ինչպես ցույց է տալիս զբաղվածության կարգավորման միջազգային փորձի վերլուծությունը՝ մարդկային կապիտալի զարգացման ծրագրերը ուղղված են հիմնականում կանաչ կամ թվային ծառայությունների ոլորտներում

սուբսիդավորվող վերապատրաստման իրականացմանը (Շվեդիա, Նոր Զելանդիա, Նորվեգիա, Ռուսաստան, Իտալիա), արդյունաբերության առողջացման և աշխատատեղերի վերականգնման համար ռազմավարական նախագծեր մշակող աշխատուժի զարգացման խորհուրդների ձևավորմանը (Նոր Զելանդիա), գործազուրկների, աշխատանքը կորցրածների և հարկադիր պարապուրդի մեջ գտնվողների հմտությունների զարգացման ծրագրերի իրականացմանը (Շվեդիա, Նոր Զելանդիա, Նորվեգիա, Ռուսաստան, Իտալիա):

36. Խնդրում եմ Քննիչ հանձնաժողովին տրամադրել՝

1) ՀՀ կառավարության գնահատականը, իրականացված (իրականացվելիք) ուսումնասիրությունների և վերլուծությունների արդյունքները, որոնք վերաբերվում են 2020 թվականի ընթացքում ՀՀ-ում համավարակի տնտեսական և սոցիալական հետևանքներին, համավարակի ազդեցությանը մակրոմակարդակով և միկրոմակարդակով, ազդեցությանը ՀՆԱ-ի, գործազրկության, զբաղվածության, աղքատության, ծայրահեղ աղքատության, ներդրումների և այլ ցուցանիշների վրա, պետական բյուջեի եկամուտների վրա, համավարակի ազդեցությանը՝ ճյուղային, ոլորտային կտրվածքով (մանրամասն տրամադրելով ազդեցության գնահատականը առավելապես տուժած ոլորտների և ճյուղերի վրա), ինչպես նաև տնային տնտեսությունների և բիզնեսի, հարկապես ՓՄՁ-ների, մարկդանց և բիզնեսի եկամուտների, շահութաբերության, աշխատատեղերի, աշխատավարձի չափի, մարդկանց սոցիալական վիճակի, վարկերը սպասարկելու կարողությունների, վարկունակության, բիզնեսի գործունեության 2020թ. ֆինանսական արդյունքների, անորոշությունների և ռիսկերի, ներդրումային միջավայրի, սպառողական և պարենային զամբյուղի, պետական պարտքի, մակրոտնտեսական կայունության վրա: Խնդրում եմ ՀՀ-ում համավարակի մակրոտնտեսական և միկրոտնտեսական հետևանքների գնահատականը տրամադրելիս՝ Քննիչ հանձնաժողովին տրամադրել նաև համեմատականը աշխարհի այլ երկրների հետ՝ աղբյուրների նշմամբ:

36. Խնդրում եմ Քննիչ հանձնաժողովին տրամադրել՝

1) ՀՀ կառավարության գնահատականը, իրականացված (իրականացվելիք) ուսումնասիրությունների և վերլուծությունների արդյունքները, որոնք վերաբերվում են 2020 թվականի ընթացքում ՀՀ-ում համավարակի տնտեսական և սոցիալական հետևանքներին, համավարակի ազդեցությանը մակրոմակարդակով և միկրոմակարդակով, ազդեցությանը ՀՆԱ-ի, գործազրկության, զբաղվածության, աղքատության, ծայրահեղ աղքատության, ներդրումների և այլ ցուցանիշների վրա, պետական բյուջեի եկամուտների վրա, համավարակի ազդեցությանը՝ ճյուղային, ոլորտային կտրվածքով (մանրամասն տրամադրելով ազդեցության գնահատականը առավելապես տուժած ոլորտների և ճյուղերի վրա), ինչպես նաև տնային տնտեսությունների և բիզնեսի, հարկապես ՓՄՁ-ների, մարկդանց և բիզնեսի եկամուտների, շահութաբերության, աշխատատեղերի, աշխատավարձի չափի, մարդկանց սոցիալական վիճակի, վարկերը սպասարկելու կարողությունների, վարկունակության, բիզնեսի գործունեության 2020թ.

ֆինանսական արդյունքների, անորոշությունների և ռիսկերի, ներդրումային միջավայրի, սպառողական և պարենային զամբյուղի, պետական պարտքի, մակրոտնտեսական կայունության վրա: Խնդրում եմ ՀՀ-ում համավարակի մակրոտնտեսական և միկրոտնտեսական հետևանքների գնահատականը տրամադրելիս՝ Քննիչ հանձնաժողովին տրամադրել նաև համեմատականը աշխարհի այլ երկրների հետ՝ աղբյուրների նշմամբ:

ՀՀ զբաղվածության վրա համավարակի ազդեցության գնահատումը³²

Զբաղվածության վրա C19-ի ազդեցությունը գնահատելու համար նախ հաշվարկենք 2020թ.-ի համար կանխատեսումային արժեքները նորմալ պայմաններում, այսինքն՝ հետազոտվող երևույթը պահպանում է իր միտումը: Այնուհետև մոդելի հիման վրա կանխատեսված արժեքները համեմատելով առկա/արդեն հասանելի 2020թ.-ի փաստացի արժեքների հետ՝ կստանանք C19-ի էֆեկտը համեմատվող ժամանակահատվածի համար: Իսկ ողջ 2020թ.-ի համար կդիտարկենք մի քանի սցենարներ:

Սցենար 1: COVID-19-ի էֆեկտը կտարածենք ողջ 2020թ.-ի վրա:

Սցենար 2: COVID-19-ի էֆեկտը կտարածենք մինչև 08.2020թ.-ը:

Սցենար 3: COVID-19-ի էֆեկտը կտարածենք՝ հաշվի առնելով ՀՀ զբաղվածության սեզոնայնությունը:

Զբաղվածության կանխատեսման համար օգտվենք ժամանակային շարքերի կանխատեսման ամենաճկուն մոդելներից մեկի՝ ARIMA տեսակի մոդելից: Զբաղվածության դինամիկայի շարքի ստացիոնարության վերլուծությամբ ընտրվել է I բաղադրիչի կարգը: Ավտոկոռելյացիոն և մասնակի ավտոկոռելյացիոն ֆունկցիաների գրաֆիկների հիման վրա ընտրվել է համապատասխան AR, MA, սեզոնային AR և MA բաղադրիչները: Իսկ արդեն ավելի ճշգրիտ մոտարկման աստիճանը որոշելու համար հեղինակն առաջնորդվել է Ակաիկեի (AIC), Բայեսյան (BIC) և մոտարկման որակը ցույց տվող այլ չափանիշներով (մոտարկման միջին սխալ, միջին բացարձակ սխալ, միջին բացարձակ տոկոսային սխալ և այլն): Արդյունքում ՀՀ զբաղվածների ամսական ժամանակային շարքի նկարագրման համար ընտրվել է SARIMA(0,1,2)(1,0,1)[12] մոդելը: Մոդելի գնահատման արդյունքները և որակի ցուցանիշները ստորև (աղյուսակ 2)։

Աղյուսակ 2. ՀՀ զբաղվածների դինամիկայի շարքի SARIMA մոդելով գնահատման արդյունքները

Series: Զբաղվածների թիվ
ARIMA (0,1,2) (1,0,1) [12] with

³² Վերլուծությունը ներկայացված է «Ամբերդ» ՀՊՏՀ հետազոտական կենտրոնի կողմից իրականացված «Հայաստանի հանրապետության աշխատաշուկայի վերլուծություն և զբաղվածության պետական կարգավորման ծրագրային լուծումներ» թեմայով հետազոտության միջանկյալ հաշվետվությունից:

Coefficients:					
	ma1	ma2	sar1	sma1	
	-0.5599	-0.2810	0.8449	-0.4438	
s.e.	0.0986	0.1008	0.1004	0.1840	
sigma^2 estimated as 1.8767: log likelihood=-603.78					
AIC=1217.57 AICc=1218.24 BIC=1230.34					
Training set error measures:					
	ME	RMSE	MPE	MAPE	MASE
Training set	0.82	133.38	-2.27	9.47	0.74
ACF1					
Training set -0.0046					
z test of coefficients:					
Estimate Std. Error z value Pr(> z)					
ma1	-0.559850	0.098647	-5.6753	1.384e-08	***
ma2	-0.281020	0.100830	-2.7871	0.005319	**
sar1	0.844939	0.100377	8.4176	< 2.2e-16	***
sma1	-0.443788	0.184013	-2.4117	0.015878	*

Signif. codes: 0 '***' 0.001 '**' 0.01 '*' 0.05 '.' 0.1 ' ' 1					

Հաշվարկը կատարվել է R 3.6.0 ծրագրային փաթեթով

Որտեղ՝

ma1 – սահող միջինի առաջին կարգի գործակից

ma2 – սահող միջինի երկրորդ կարգի գործակից

sar1 – սեզոնային առաջին կարգի ավտոռեգրեսիոն գործակից

sma1 – սեզոնային սահող միջինի առաջին կարգի գործակից

Վերը ստացված արդյունքները փաստում են, որ մոդելի մոտարկման որակը բարձր է, քանի որ միջին, միջին տոկոսային սխալները (ME, MPE) փոքր են 5%-ից, իսկ միջին բացարձակ տոկոսային, միջին բացարձակ քառակուսային սխալները (MAPE, MASE) 10%-ից: Բոլոր գործոնները նշանակալի են՝ 99% հավանականությամբ: Ինչպես երևում է, մոդելի որակը լավն է, կարող ենք կատարել նրա հիման վրա կանխատեսումներ:

Աղյուսակ 3. Զբաղվածների թվի կանխատեսում 2020թ

2020թ.	Զբաղվածների թիվ
Հունվար	520.9730
Փետրվար	804.3480
Մարտ	949.0371
Ապրիլ	805.0428
Մայիս	693.1294
Հունիս	817.6545
Հուլիս	832.5474
Օգոստոս	844.1871
Սեպտեմբեր	845.6630
Հոկտեմբեր	896.6003
Նոյեմբեր	894.8674
Դեկտեմբեր	948.7109

Համավարակի ազդեցության չափը զբաղվածների թվի վրա. (աղյուսակ 4)

Ամիս	Զբաղված. կանխ. (Հազ. մարդ)	Զբաղված. փաստ. (Հազ. մարդ)	Տարբեր. (Հազ. մարդ)	%
Ապրիլ	805	625	-180	23
Մայիս	693	579	-114	17

Ստացվում է միջինում համավարակի ազդեցությունն ամսական 20%-անոց կրճատումն է: Տարածենք այդ էֆեկտը մնացած ամբողջ տարվա համար (աղյուսակ 4.).

Աղյուսակ 5. Սցենար 1. 2020թ.-ի համար

Ամիս	Զբաղված.	Զբաղված.	Տարբեր.	%
------	----------	----------	---------	---

	կանխ. (Հազ. մարդ)	փաստ. ³³ (Հազ. մարդ)	(Հազ. մարդ)	
Հունիս	818	654	-164	20
Հուլիս	833	666	-167	20
Օգոստոս	844	675	-169	20
Սեպտեմբեր	846	677	-169	20
Հոկտեմբեր	897	718	-179	20
Նոյեմբեր	895	716	-179	20
Դեկտեմբեր	949	759	-190	20

Աղյուսակ 6. Սցենար 2.

Ամիս	Զբաղված. կանխ. (Հազ. մարդ)	Զբաղված. փաստ. ³⁴ (Հազ. մարդ)	Տարբեր. (Հազ. մարդ)
Հունիս	818	654	-164
Հուլիս	833	666	-167
Օգոստոս	844	675	-169
Սեպտեմբեր	846	846	0
Հոկտեմբեր	897	897	0
Նոյեմբեր	895	895	0
Դեկտեմբեր	949	949	0

Աղյուսակ 7. Սցենար 3.

Ամիս	Զբաղված. կանխ.	Զբաղված. փաստ. ³⁵	Տարբեր. (Հազ. մարդ)	%
------	-------------------	---------------------------------	------------------------	---

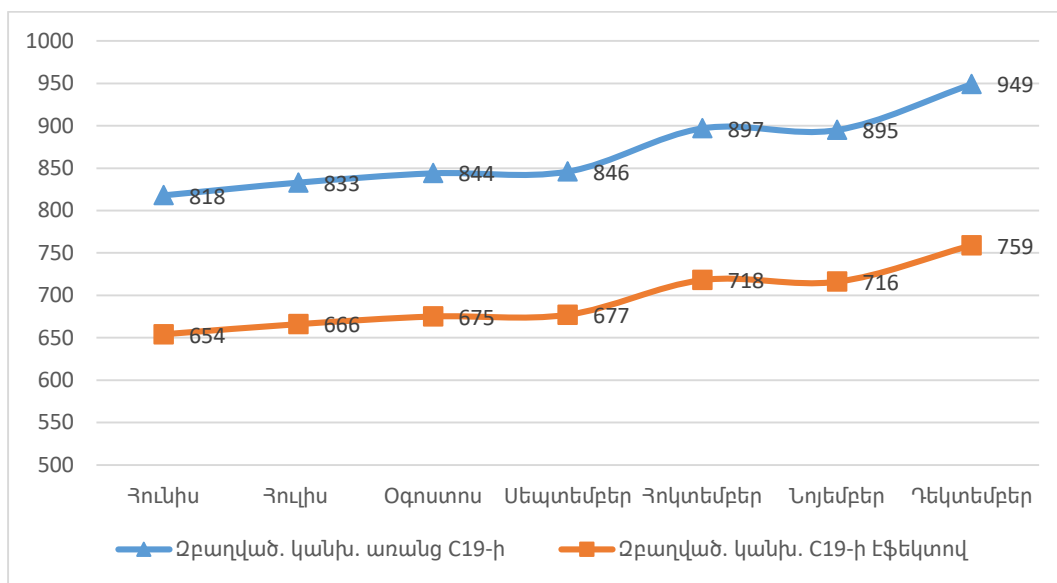
³³ COVID-19 էֆեկտը հաշվի առած

³⁴ COVID-19 էֆեկտը հաշվի առած

³⁵ COVID-19 էֆեկտը հաշվի առած

	(Հազ. մարդ)	(Հազ. մարդ)		
Հունիս	818	654	-169	21
Հուլիս	833	666	-149	18
Օգոստոս	844	675	-172	20
Սեպտեմբեր	846	677	-180	21
Հոկտեմբեր	897	718	-199	22
Նոյեմբեր	895	716	-206	23
Դեկտեմբեր	949	759	-208	22

Գծապնկար 22. 2020թ.-ին COVID-19 ազդեցության կանխատեսում

Այսպիսով, ստացվում է, որ COVID-19-ի էֆեկտը ՀՀ զբաղվածների թվաքանակի միջինում 20%-ով կրճատումն է:

Փորձագիտական հարցումների արդյունքների վերլուծությունը

Փորձագիտական հարցումներն իրականացվել են գործատուների, տարբեր հասարակական միավորումների՝ աշխատաշուկայում տեղի ունեցող տեղաշարժերին առավել գիտակ փորձագետների շրջանակներում: Հարցումների նպատակը աշխատանքի շուկայում կարճա- և միջինժամկետ կտրվածքով առաջարկի և պահանջարկի քանակական, ինչպես նաև տնտեսական գործունեության տարբեր ոլորտներում առաջիկա տարիներին նոր ստեղծվող

աշխատատեղերի գծով որակավորված ու կարողություններ ունեցող աշխատողների պահանջարկի միտումների, աշխատաշուկայի պահանջարկը ձևավորող առաջնային կարևորություն ունեցող որակական նոր պահանջների, աշխատաշուկայում պահանջարկի կրճատման տեսանկյունից առաջնահերթ ռիսկային մասնագիտությունների, առկա թափուր և նոր ստեղծվող աշխատատեղերի համալրման հիմնական խնդիրների, COVID-19-ով պայմանավորված նոր մարտահրավերների ու հնարավորությունների, զբաղվածության պետական կարգավորման գործող ծրագրային ուղղությունների առաջնային ներուժի, զբաղվածության պետական քաղաքականության վերանայման առարկայական անհրաժեշտության բացահայտումն է:

Հարցումներին մասնակցել է 19 փորձագետ, որոշ դեպքերում փորձագետները ներկայացված հարցերից ընտրել են մեկից ավելի պատասխան, ուստի գծապատկերներում հաճախ պատասխանողների թիվը գերազանցում է հարցմանը մասնակցածների թվին: Հարցումների արդյունքները ներկայացված են ստորև:

1. ՀՀ աշխատաշուկայի պահանջարկի ու առաջարկի սպասվող քանակական փոփոխությունները՝ ընթացիկ տարում:

Գյուղատնտեսության, անտառտնտեսություն և ձկնորսության ոլորտում, ըստ հարցմանը մասնակցած (19 հարցվող) փորձագետների՝ առաջիկա մեկ տարում աշխատուժի պահանջարկը կմնա անփոփոխ: Այդ տեսակետը պնդել են հարցվողների 36.8%-ը: Ոլորտում 5%-ի չափով զբաղվածության աճ և նվազում կանխատեսել են հավասար թվով փորձագետներ (31.6%), իսկ կտրուկ աճի մասին պնդել են հարցվողների 5.3%-ը: Նույն ոլորտում աշխատուժի առաջարկի անփոփոխ մնալու մասին (18 հարցվող) պնդում են հարցմանը մասնակցածների 44.4%-ը, 38. 9%-ը գտնում են, որ այն կաճի, իսկ կտրուկ կաճի կամ կնվազի գնահատականին կողմ են հարցվողների 11.1-ական տոկոսը:

Արդյունաբերության ոլորտում (17 հարցվող) աշխատուժի պահանջարկի նվազում կանխատեսում են հարցվողների 41.2%-ը, 29.4%-ը գտնում է, որ այն կմնա անփոփոխ, իսկ 17.5%-ի կարծիքով ոլորտում աշխատուժի պահանջարկը կաճի: Աշխատուժի առաջարկի գնահատմանը մասնակցած 18 հարցվողներից 7-ական հարցվող (կամ 38.9-ական տոկոսը) այն կարծիքին է, որ արդյունաբերության ոլորտում աշխատուժի առաջարկը կամ կաճի, կամ կմնա անփոփոխ, 11.1%-ը պնդում է, որ կտրուկ կնվազի, իսկ 5.8%-ը՝ կտրուկ կաճի:

Շինարարության ոլորտում աշխատուժի պահանջարկի (18 հարցվող) աճի մասին պնդում են հարցվողների 50.0%-ը, կտրուկ աճի կողմնակից են 11.1%-ը, նույն թվով փորձագետներ կանխատեսում են ոլորտում աշխատուժի պահանջարկի կայունություն, նվազելու և կտրուկ նվազելու տեսակետի կողմնակիցներ են հարցվողների 27.0%-ը: Հարցմանը մասնակցած փորձագետների (17 հարցվող) գերակշիռ մասը՝ 64.7%-ը պնդում է, որ աշխատուժի առաջարկը կաճի, իսկ կտրուկ աճ կանխատեսել են 23.5%-ը: 11.8%-ը գտնում է, որ առաջարկը կմնա անփոփոխ:

Մեծածախ և մանրածախ առևտրի, ավտոմեքենաների և մոտոցիկլների նորոգման ոլորտում (17 հարցվող) աշխատուժի պահանջարկի նվազման կանխատեսում արել են հարցվողների 35.3%-ը, նույնքանն էլ գտնում են, որ

պահանջարկը չի փոխվի: Աճի և կտրուկ նվազման կողմնակիցներն են հարցվողների 11.1-ական տոկոսը, իսկ կտրուկ աճին՝ 5.9%-ը: Աշխատուժի առաջարկի (18 հարցվող) անփոփոխ մնալու մասին պնդել են հարցվողների 44.4%-ը, 11.1%-ը կտրուկ աճի կանխատեսում է արել, 22.2-ական տոկոսն էլ գտնում է, որ աշխատուժի առաջարկը նշված ոլորտում և՛ կաճի, և՛ կնվազի:

Փոխադրումների և պահեստային տնտեսության ոլորտում առաջիկա մեկ տարում աշխատուժի պահանջարկի (17 հարցվող) անփոփոխ մնալու մասին պնդում են հարցմանը մասնակցածների 35.3%-ը, կտրուկ աճին՝ 47.1%-ը: Հավասար թվով փորձագետներ էլ գտնում են, որ աշխատուժի պահանջարկը փոխադրումների և պահեստային տնտեսության ոլորտում ինչպես կտրուկ կաճի, այնպես էլ կտրուկ կնվազի (մեկական հարցվող, կամ 5.8-ական տոկոս), 11.8%-ը գտնում է, որ աշխատուժի պահանջարկը կնվազի մինչև 5%: Աշխատուժի առաջարկի (17 հարցվող) անփոփոխ մնալու և մինչև 5% աճի մասին տեսակետը պնդել են 9-ական փորձագետ, կամ հարցվողների 47.1%-ը: 35.3%-ը գտնում է, որ այն կաճի, կտրուկ աճի կանխատեսում արել են 5.9%-ը, իսկ կտրուկ նվազելու, նվազելու կողմնակիցները կազմում են հարցմանը մասնակցածների 17.0%-ը:

Կացության և հանրային սննդի կազմակերպման ոլորտում աշխատուժի պահանջարկի առումով՝ հարցմանը մասնակցած փորձագետների (17 հարցվող) գերակշիռ մասը՝ 58.8%-պնդում է, որ այն կտրուկ կնվազի, 11.8%-ը՝ կնվազի, 23.5%-ը գտնում է, որ աշխատուժի պահանջարկը կմնա անփոփոխ: Առաջարկի (18 հարցվող) աճի մասին պնդում են հարցվողների 38.9%-ը, կտրուկ աճի են կանխատեսում 5.6%-ը, 16.7%-ը գտնում են, որ այն կմնա անփոփոխ, նույնքան էլ կանխատեսում են 10-20%-ով կտրուկ նվազման միտում: Մինչև 5% նվազման մասին կարծիք են հայտնել փորձագետների 22.2%:

Տեղեկատվության և կապի ոլորտին վերաբերող գնահատականները, թերևս, ամենալավատեսականն են: Ոլորտում աշխատուժի պահանջարկի նվազման կանխատեսում (18 հարցվող) արել են հարցվողների ընդամենը 5.6%-ը, այն դեպքում երբ 44.4%-ը տվել է «կմնա անփոփոխ» գնահատականը, 33.3%-ը գտնում է, որ պահանջարկը կաճի մինչև 5%-ով, 11.8%-ը՝ կաճի կտրուկ: Հարցմանը մասնակցած փորձագետների (17 հարցվող) 47.1%-ը գտնում է, որ աշխատուժի առաջարկը առաջիկա մեկ տարում կմնա անփոփոխ, 41.2%-ը կանխատեսում է աճ, 11.1%-ն էլ կտրուկ աճ:

Ֆինանսական և ապահովագրական գործունեության ոլորտում աշխատուժի առաջարկի և պահանջարկի նկատմամբ առաջիկա տարում սպասվող փոփոխությունների մասին փորձագետները գնահատականներ տալուց ձեռնպահ են մնացել:

Պետական կառավարման և պաշտպանության, պարտադիր սոցիալական ապահովության ոլորտում (17 հարցվող) աշխատուժի պահանջարկի անփոփոխ լինելու մասին պնդմանը կողմնակից են հարցվողների 47.1%-ը, 35.3%-ը, ընդհակառակը, գտնում է, որ այն կաճի, իսկ 17.6%-ը կանխատեսում է նվազում: Ոլորտում աշխատուժի առաջարկի (17 հարցվող) գնահատականների 64.7%-ը պնդում է դրա անփոփոխ լինելու մասին, ըստ 29.4%-ի պահանջարկը մինչև 5%-ով կաճի, նույն չափով նվազում կանխատեսում են հարցվողների 29.4%-ը:

Կրթության ոլորտին վերաբերող գնահատականները ևս բավականին լավատեսական են: Ոլորտում աշխատուժի պահանջարկի նվազման և կտրուկ նվազման կանխատեսում (17 հարցվող) արել են հարցվողների 5.9-ական տոկոսը, այն դեպքում երբ 64.7%-ը գտնում է, որ պահանջարկը կմնա անփոփոխ, իսկ 23.5%-ը գտնում է, որ պահանջարկը կաճի մինչև 5%-ով: Փորձագետների (17 հարցվող) 70.8%-ը գտնում է, որ աշխատուժի առաջարկը առաջիկա մեկ տարում կմնա անփոփոխ, 11.8-ական տոկոսը կանխատեսում է աճ և կտրուկ աճ, միայն 5.9 տոկոսն է գտնում, որ ոլորտում աշխատուժի առաջարկը կնվազի:

Առողջապահության և բնակչության սոցիալական սպասարկման ոլորտում, ըստ փորձագիտական գնահատումների (17 հարցվող), աշխատուժի պահանջարկի աճ և կտրուկ աճ են կանխատեսում փորձագետների համապատասխանաբար 47.1 և 41.2 տոկոսը: Ընդամենը 11.8%-ն է գտնում, որ ոլորտում աշխատուժի պահանջարկը կմնա անփոփոխ: Առաջարկը (17 հարցվող) կմնա անփոփոխ (41.2%), կաճի մինչև 5%-ով (35.3%) և կտրուկ կաճի՝ 10-20 տոկոսի շրջանակներում (11.8%) պատասխանները ևս լավատեսական տրամադրություններ են ստեղծում: Հարցվողների միայն 11.8 տոկոսն է գտնում, որ նշված ոլորտում աշխատուժի առաջարկը կնվազի մինչև 5%-ով:

Մշակույթի, զվարճությունների և հանգիստի ծառայությունների շուկայում աշխատուժի պահանջարկի (17 հարցվող) կտրուկ անկման մասին պնդում են հարցման մասնակցածների 58.8%-ը, 35.3%-ը գտնում է, որ կգրանցվի աշխատուժի պահանջարկի մինչև 5% անկում: Այս ոլորտում, փաստորեն, գերիշխում են աշխատուժի պահանջարկի նկատմամբ հոռետեսական գնահատականները: Առաջիկա տարում աշխատուժի առաջարկի (17 հարցվող) անփոփոխ մնալու մասին տեսակետը պնդել են հարցվողների 41.2%-ը: 23.5%-ը գտնում է, որ այն կաճի, կտրուկ աճի կանխատեսում արել են հարցվողների 11.8%-ը, իսկ կտրուկ նվազելու և նվազելու կողմնակիցները կազմում են հարցմանը մասնակցածների 11.8-ական տոկոսը:

Այլ ծառայությունների շուկայում աշխատուժի պահանջարկի առումով ստացված պատասխանները (16 հարցվող) բաշխվել են այսպես. կմնա անփոփոխ՝ 43.8%, մինչև 5% տոկոս կաճի՝ 12.5%, 37.5%-ը գտնում են, որ աշխատուժի պահանջարկը մինչև 5% կնվազի, իսկ 6.3%-ը կողմնակից են կտրուկ նվազմանը: Աշխատուժի առաջարկը անփոփոխ մնալու մասին պնդում են հարցվողների (16 հարցվող) 62.5%-ը, 31.3%-ն էլ գտնում է, որ այն կաճի մինչև 5%-ով, միայն մեկ փորձագետ է գտնում, որ առաջարկն այստեղ կաճի կտրուկ՝ 10-20 տոկոսով:

Այսպիսով, առաջիկա տարվա ընթացքում, տնտեսության տարբեր ոլորտներում աշխատաշուկայի պահանջարկի և առաջարկի քանակական փոփոխությունների մասին փորձագետների գնահատականներից կարելի է եզրակացնել, որ գյուղատնտեսության, անտառ-տնտեսության և ձկնորսության, մեծածախ և մանրածախ առևտրի, ավտոմեքենաների և մոտոցիկլների նորոգման, փոխադրումների և պահեստային տնտեսության, կրթության, պետական կառավարման և պաշտպանության, պարտադիր սոցիալական ապահովության ոլորտներում աշխատաշուկայի առաջարկի և պահանջարկի էական փոփոխություններ տեղի չեն ունենա, ավելի շուտ այդ շուկաներում աշխատուժի

առաջարկի և պահանջարկի հարաբերակցությունը կապահպանի կայունություն: Արդյունաբերությունում աշխատուժի պահանջարկի նվազումը կուղեկցվի առաջարկի աճով, կացության և հանրային սննդի կազմակերպման, մշակույթի, զվարճությունների և հանգստի ոլորտներում պահանջարկը կտրուկ կնվազի, առաջարկը ևս, հիմնականում կնվազի, տեղեկատվության և կապի ոլորտում աշխատաշուկան կլինի համեմատաբար կայուն՝ դրսևորելով աճի միտում: Շինարարությունում աշխատուժի և՛ առաջարկը, և՛ պահանջարկը կաճի, իսկ առողջապահության և բնակչության սոցիալական սպասարկման ոլորտներում կանխատեսվել է կտրուկ աճ:

Առաջիկա 3 տարիների ընթացքում ՀՀ աշխատաշուկայի պահանջարկի ու առաջարկի սպասվող քանակական փոփոխությունների փորձագիտական գնահատականները:

Այսպես, գյուղատնտեսության, անտառտնտեսություն և ձկնորսության ոլորտում (19 հարցվող) առաջիկա երեք տարվա ընթացքում աշխատուժի պահանջարկը անփոփոխ մնալու մասին տեսակետը պնդել են հարցվողների 31.6%-ը: Ոլորտում մինչև 5% զբաղվածության աճ կանխատեսել է փորձագետների 36.8%, իսկ նվազում՝ 21.1%-ը, կտրուկ աճի մասին պնդել են հարցվողների 10.2%-ը: Նույն ոլորտում աշխատուժի առաջարկի անփոփոխ մնալու մասին (18 հարցվող) պնդում են հարցմանը մասնակցածների 33.3%-ը, 44.4%-ը գտնում են, որ այն կաճի, կտրուկ աճի կողմնակից են հարցվողների 11.1%-ը: Աշխատուժի առաջարկի կտրուկ նվազելու կամ կնվազելու մասին գնահատականներին կողմ են մեկական փորձագետ, կամ հարցվողների 5.6-ական տոկոսը:

Արդյունաբերության ոլորտում (17 հարցվող) աշխատուժի պահանջարկի նվազում և կտրուկ նվազում կանխատեսում են հարցվողների 11.8-ական տոկոսը, 41.2%-ը գտնում է, որ այն կմնա անփոփոխ, իսկ 35.3%-ի կարծիքով ոլորտում աշխատուժի պահանջարկը կաճի: Աշխատուժի առաջարկի գնահատմանը մասնակցած 17 հարցվողների 47.1 տոկոսն այն կարծիքին է, որ արդյունաբերության ոլորտում աշխատուժի առաջարկը կմնա անփոփոխ, 41.2%-ը պնդում է, որ այն կաճի, միայն 11.8%-ն է պնդում կտրուկ նվազելու մասին:

Շինարարության ոլորտում աշխատուժի պահանջարկի (17 հարցվող) աճի մասին պնդում են հարցվողների 41.2%-ը, կտրուկ աճի կողմնակից են 23.5%-ը, նույն թվով փորձագետներ կանխատեսում են ոլորտում աշխատուժի պահանջարկի կայունություն, նվազելու և կտրուկ նվազելու տեսակետի կողմնակիցներ են հարցվողների 17.0%-ը:

Առաջարկի առումով հարցմանը մասնակցած փորձագետների (17 հարցվող) գերակշիռ մասը պնդում է, որ այն կաճի՝ 58.8%-ով և կտրուկ կաճի՝ 11.8%-ով: 29.4%-ը գտնում է, որ առաջարկը կմնա անփոփոխ, մինչև 5 տոկոս նվազում կանխատեսել են հարցվողների 11.8%-ը:

Մեծածախ և մանրածախ առևտրի, ավտոմեքենաների և մոտոցիկլների նորոգման ոլորտում (18 հարցվող) աշխատուժի պահանջարկի նվազման կանխատեսում արել են հարցվողների 27.8%-ը, նույնքանն էլ գտնում են, որ պահանջարկը մինչև 5 տոկոսով կաճի: Հարցվողների 55.6%-ը գտնում է, որ

ոլորտում աշխատուժի պահանջարկը չի փոփոխվի, կտրուկ աճ է կանխատեսում մեկ փորձագետ (5.8%-ը): Աշխատուժի առաջարկի (17 հարցվող) անփոփոխ մնալու մասին պնդել են հարցվողների 58.8%-ը, 47.1%-ը աճ է կանխատեսել, մեկական փորձագետ էլ գտնում է, որ աշխատուժի առաջարկը նշված ոլորտում և՛ կաճի, և՛ կնվազի:

Փոխադրումների և պահեստային տնտեսության ոլորտում Աշխատուժի պահանջարկի (17 հարցվող) աճի մասին տեսակետը պնդել են հարցվողների 47.1%-ը, 35.3%-ը գտնում է, որ այն կմնա անփոփոխ, կտրուկ աճի կամ կտրուկ անկման կանխատեսում արել են մեկական փորձագետ (յուրաքանչյուրը 5.9-ական տոկոս), իսկ նվազելու կողմնակիցները կազմում են հարցմանը մասնակցածների 11.8%-ը: Առաջիկա մեկ տարում աշխատուժի առաջարկի (17 հարցվող) անփոփոխ մնալու և մինչև 5% աճի մասին պնդում են հարցմանը մասնակցածների 47.0-ական տոկոսը, միայն մեկ փորձագետ է գտնում, որ աշխատուժի պահանջարկը փոխադրումների և պահեստային տնտեսության ոլորտում կտրուկ կնվազի:

Կացության և հանրային սննդի կազմակերպման ոլորտում աշխատուժի պահանջարկի առումով՝ հարցմանը մասնակցած փորձագետների (18 հարցվող) 50.0%-ը պնդում է, որ այն առաջիկա երեք տարում կաճի, 27.8%-ի կարծիքով՝ կնվազի, կտրուկ նվազելու մասին պնդում են 11.15%-ը, իսկ 16.7%-ը գտնում է, որ աշխատուժի պահանջարկը կմնա անփոփոխ: Առաջիկա երեք տարիներին աշխատուժի առաջարկի (17 հարցվող) աճի մասին պնդում են հարցվողների 58.8%-ը, 29.4%-ը գտնում են, որ այն կմնա անփոփոխ, մնացած տարբերակներով պատասխաններին արձագանքել են մեկական փորձագետ:

Տեղեկատվության և կապի ոլորտին վերաբերող գնահատականները, այս պարագայում դարձյալ լավատեսական է: Ոլորտում աշխատուժի պահանջարկի նվազման կանխատեսում (18 հարցվող) չի արվել, այն դեպքում երբ 61.1%-ը տվել է «կմնա անփոփոխ» գնահատականը, մնացածները գտնում են, որ պահանջարկը կաճի (18.7%) կամ կտրուկ կաճի (27.8%): Հարցմանը մասնակցած փորձագետների (17 հարցվող) 52.91%-ը գտնում է, որ տաշխատուժի առաջարկը առաջիկա երեք տարում կմնա անփոփոխ, 35.3%-ը կանխատեսում է աճ, 17.6%-ը՝ կտրուկ աճ:

Ֆինանսական և ապահովագրական գործունեության ոլորտում աշխատուժի պահանջարկի նկատմամբ առաջիկա երեք տարում սպասվող փոփոխությունների մասին փորձագետները (17 հարցվող) գնահատականները այսպիսին են. պահանջարկը կմնա անփոփոխ՝ 47.1%, կաճի՝ 41.2%, կտրուկ կաճի՝ 5.9%: Նվազում կանխատեսում են երկու փորձագետ կամ հարցվողների 11.8%-ը: Հարցվողների 52.9%-ը պնդում են, որ աշխատուժի առաջարկը (17 հարցվող) ֆինանսական և ապահովագրական գործունեության ոլորտում կաճի, կտրուկ աճի կողմնակից են 11.6%-ը, իսկ 41.5%-ը գտնում է, որ այն կմնա անփոփոխ:

Պետական կառավարման և պաշտպանության, պարտադիր սոցիալական ապահովության ոլորտում աշխատուժի պահանջարկի անփոփոխ լինելու մասին պնդմանը (17 հարցվող) կողմնակից են հարցվողների 42.1%-ը, նույնքանն էլ գտնում են, որ այն կաճի մինչև 5.0%-ով, իսկ 17.6%-ը ընդհակառակը, գտնում է, որ այն 5.0%-ով կնվազի: Ոլորտում աշխատուժի առաջարկի (17 հարցվող) գնահատականների 52.9%-ը պնդում է դրա անփոփոխ լինելու մասին,

41.2%-ը գտնում է, որ պահանջարկը մինչև 5%-ով կաճի, կտրուկ նվազման մասին կանխատեսում է արել մեկ փորձագետ:

Կրթության ոլորտին վերաբերող գնահատականները, առաջիկա երեք տարում ոլորտում սպասվող քանակական փոփոխությունների մասին, ևս բավականին լավատեսական են: Ոլորտում աշխատուժի պահանջարկի նվազման կանխատեսում (17 հարցվող) արել են հարցվողների 11.8 տոկոսը, այն դեպքում երբ 52.9%-ը գտնում է, որ պահանջարկը կմնա անփոփոխ, իսկ 35.3%-ը գտնում է, որ պահանջարկը կաճի մինչև 5%-ով: Կտրուկ աճի կանխատեսում արել է մեկ փորձագետ: Փորձագետների (17 հարցվող) 58.8%-ը գտնում է, որ աշխատուժի առաջարկը առաջիկա մեկ տարում կմնա անփոփոխ, 29.4%-ը կանխատեսում է աճ և 11.8%-ը՝ կտրուկ աճ, միայն 5.9%-ն է գտնում, որ ոլորտում աշխատուժի առաջարկը կնվազի մինչև հինգ տոկոսի չափով:

Առողջապահության և բնակչության սոցիալական սպասարկման ոլորտում, ըստ փորձագիտական գնահատումների (17 հարցվող), աշխատուժի պահանջարկի անփոփոխ լինելու և մինչև 5 տոկոսով աճի մասին կանխատեսումները կազմում են 47.1-ական տոկոս: Մեկական փորձագետ էլ գտնում են, որ այն կամ կնվազի, կամ կտրուկ կաճի: Առաջարկը (17 հարցվող) կմնա անփոփոխ (58.8%), կաճի մինչև 5%-ով (47.1%) պատասխանները բավականին լավատեսական են: Միայն մեկ փորձագետ է գտնում, որ առողջապահության և բնակչության սոցիալական սպասարկման ոլորտում աշխատուժի պահանջարկը կտրուկ կնվազի:

Մշակույթի, զվարճությունների և հանգիստի ծառայությունների շուկայում աշխատուժի պահանջարկի (17 հարցվող) նվազելու և կտրուկ նվազելու կանխատեսումները կազմում են պատասխանների 50.1%-ը: Աշխատուժի պահանջարկը կմնա անփոփոխ պնդմանը կողմնակից են հարցվողների 23.5%-ը, 41.2%-ը գտնում է, որ կգրանցվի աշխատուժի պահանջարկի մինչև 5 տոկոս աճ և կտրուկ աճ է կանխատեսում մեկ փորձագետ: Առաջիկա երեք տարում աշխատուժի առաջարկի (17 հարցվող) անփոփոխ մնալու մասին տեսակետը պնդել են հարցվողների 41.2%-ը: 35.3%-ը գտնում է, որ այն կաճի, նվազման և կտրուկ նվազման մասին գնահատական տվել են երկուական հարցվող, յուրաքանչյուրի բաժինը 11.8% է:

Այլ ծառայությունների շուկայում աշխատուժի պահանջարկի առումով ստացված պատասխանները (16 հարցվող) բաշխվել են այսպես. կմնա անփոփոխ՝ 56.3%, մինչև 5 տոկոս կաճի՝ 43.8%, 6.3%-ը գտնում են, որ աշխատուժի պահանջարկը կտրուկ կաճի, իսկ 6.3%-ը կողմնակից է կտրուկ նվազմանը: Աշխատուժի առաջարկը անփոփոխ մնալու մասին կարծիք են հայտնել (16 հարցվող) հարցվողների 56.3%-ը, 43.8%-ն էլ գտնում է, որ այն կաճի մինչև 5 տոկոսով, միայն մեկ փորձագետ է գտնում, որ առաջարկն այստեղ կաճի կտրուկ՝ 10-20 տոկոսով:

Հարցումների արդյունքները անփոփելով՝ կարելի է եզրակացնել, որ առաջիկա 3 տարվա ընթացքում ՀՀ աշխատաշուկայի պահանջարկի ու առաջարկի սպասվող քանակական փոփոխությունները՝ ըստ տնտեսության առանձին ոլորտների, կդրսևորվի այսպես. գյուղատնտեսության, անտառ-

տնտեսության և ձկնորսության, արդյունաբերության, մեծածախ և մանրածախ առևտրի, ավտոմեքենաների և մոտոցիկլների նորոգման, կրթության, պետական կառավարման և պաշտպանության, պարտադիր սոցիալական ապահովության, առողջապահության և բնակչության սոցիալական սպասարկման, ֆինանսական և ապահովագրական գործունեության, կացության և հանրային սննդի կազմակերպման, տեղեկատվության և կապի, այլ ծառայությունների ոլորտներում աշխատաշուկայի առաջարկը և պահանջարկը կլինի համեմատաբար կայուն՝ դրսևորելով աճի միտում: Փոխադրումների և պահեստային տնտեսության, ոլորտում տեղի կունենա աշխատաշուկայի առաջարկի և պահանջարկի կտրուկ աճ, այն դեպքում, երբ մշակույթի, զվարճությունների և հանգստի ոլորտներում աշխատաշուկայի պահանջարկը և առաջարկը կտրուկ կնվազի:

Այժմ փորձենք մոդելավորել առավելագույն հավանական սցենարը: Այդ նպատակով կատարենք էքսպերտային գնահատականների ելակետային վերլուծություն: Վերլուծության փուլերը 4-ն են.

- Արդյունքների ունիֆիկացիա,
- էքսպերտների կարծիքների համաձայնեցվածության վերլուծություն,
- Բարձր համաձայնեցվածության մակարդակ ունեցող ենթախմբերի առանձնացում-բնութագրվում է նրա մեջ մտնող էքսպերտների կարծիքների նույնությամբ/նմանությամբ,
- Ընդհանրական կարծիքի/կարծիքների սինթեզում-ենթադրում է մասնավոր գնահատականների միավորում մեկ ընդհանուր արդյունքային ցուցանիշի մեջ:

Արդյունքների միականացման փուլում տվյալները զտվել են և կառուցվել է էքսպերտների կարծիքների աղյուսակ: Յուրաքանչյուր էքսպերտ իր պատասխաններով ձևավորել է մի սցենարային վեկտոր: էքսպերտների կարծիքների համաձայնեցվածության աստիճանը հաշվելու համար կատարվել է կլաստերիզացիա՝ հեռավորության մատրիցի հիման վրա: Կլաստավորման այս մեթոդը սահմանում է երկու կլաստերի միջև կլաստերի հեռավորությունը՝ որպես առանձին բաղադրիչների միջև առավելագույն հեռավորությունը: Կլաստավորման գործընթացի յուրաքանչյուր փուլում մոտակա երկու կլաստերը միավորվում են նոր կլաստերի մեջ: Գործընթացը կրկնվում է այնքան ժամանակ, մինչև տվյալների ամբողջ փաթեթը համախմբված է մեկ առանձին կլաստերի մեջ: Այսպիսով, նույն/նման կարծիք ունեցող էքսպերտները հավաքվել են մի կլաստերում: Կլաստերային վերլուծության արդյունքում ձևավորվել են բարձր համաձայնեցվածության մակարդակ ունեցող ենթախմբեր: Դուրս են բերվել յուրաքանչյուր ենթախմբերի սցենարները, իսկ ընդհանրական գնահատականը՝ մաքսիմալ հավանական սցենարը ստացվել է յուրաքանչյուր ենթախմբի սցենարը կշռելով համապատասխանաբար այդ ենթախմբի դոմինանտային կշռով:

- **Աշխատուժի պահանջարկն ըստ տնտեսության ոլորտների մոտակա մեկ տարում:**

Կլաստերային վերլուծության արդյունքում այս հարցին պատասխանող էքսպերտները բաժանվել են 2 կլաստերի: Կլաստերների սցենարների նկարագրությունը՝ աղյուսակ 8.

Աղյուսակ 8. Մոտակա 1 տարվա աշխատուժի պահանջարկի սցենար

Ոլորտ	Դոմինանտ կլաստեր (0.73 կշիռ)	Մնացորդային կլաստեր (0.27 կշիռ)
Գյուղ.	կմնա անփոփոխ (0%)	կնվազի ($\leq -5\%$)
արդյունաբեր.	կնվազի ($\leq -5\%$)	կտրուկ կնվազի (-10-ից՝ -20%)
Շին.	կաճի ($\leq 5\%$)	կտրուկ կնվազի (-10-ից՝ -20%)
Մեծ և մանր	կմնա անփոփոխ (0%)	կնվազի ($\leq -5\%$)
փոխադրում/պահեստ	կաճի ($\leq 5\%$)	կնվազի ($\leq -5\%$)
կաց, հանր. սնունդ	կտրուկ կնվազի (-10-ից՝ -20%)	կտրուկ կնվազի (-10-ից՝ -20%)
SS և կապ	կաճի ($\leq 5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)
պետական կ.ում	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)
կրթ.	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)
առողջ.	կաճի ($\leq 5\%$)	կտրուկ կաճի (10-20%)
Մշակույթ	կնվազի ($\leq -5\%$)	կտրուկ կնվազի (-10-ից՝ -20%)
Այլ	կնվազի ($\leq -5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)

Աղյուսակ 8-ում ներկայացված են էքսպերտային կլաստերների սցենարները: Աղյուսակից երևում է, որ ըստ առաջին կլաստերի, որի տեսակարար կշիռը 73% է՝ գյուղատնտեսության, մեծածախ և մանրածախ առևտրի, պետական կառավարման և կրթության ոլորտների աշխատուժի մոտակա մեկ տարվա պահանջարկը կմնա անփոփոխ, շինարարության, փոխադրում/պահեստավորում, SS և կապի, առողջապահության ոլորտները կունենան մինչև 5%-ի աճ, մնացած ոլորտներում կգրանցվի անկում: Ի հակադրություն մնացորդային կլաստերը կարծում է, որ գյուղատնտեսության, մանրածախ և մեծածախ առևտրում,

փոխադրում/պահեստավորման ոլորտներում հնարավոր է անկում մինչև 5%, շինարարության ոլորտում՝ կտրուկ անկում, իսկ SS ոլորտում ոչինչ չի փոխվի:

Աղյուսակ 9. Ընդհանրական սցենար

Ոլորտ	Ընդհանրական սցենար
Գյուղ.	կմնա անփոփոխ (0%)
արդյունաբեր.	կնվազի ($\leq -5\%$)
Շին.	կմնա անփոփոխ (0%)
Մեծ և մանր	կմնա անփոփոխ (0%)
փոխադրում/պահեստ	կմնա անփոփոխ (0%)
կաց, հանր. սնունդ	կտրուկ կնվազի (-10-ից՝ -20%)
SS և կապ	կաճի ($\leq 5\%$)
պետական կ.ում	կմնա անփոփոխ (0%)
կրթ.	կմնա անփոփոխ (0%)
առողջ.	կաճի ($\leq 5\%$)
Մշակույթ	կնվազի ($\leq -5\%$)
Այլ	կնվազի ($\leq -5\%$)

Աղյուսակ 9-ում ներկայացված է հաշվարկված մաքսիմալ հավանական սցենարը համաձայն որի՝ մոտակա 1 տարվա ընթացքում գյուղատնտեսության, պետական կառավարման, շինարարության, մանրամեծաձև առևտրի, փոխադրում/պահեստավորման և կրթության ոլորտներում աշխատուժի պահանջարկը չի փոխվի, SS և կապի, առողջապահության ոլորտներում կաճի մինչև 5%, կացության/հանրային սննդի ոլորտում կտրուկ կնվազի, իսկ արդյունաբերության, մշակույթի և մնացած այլ ոլորտներում կլինի անկում մինչև 5%-ով:

• **Աշխատուժի առաջարկը մոտակա 1 տարվա ընթացքում ըստ ոլորտների**

Կլաստերային վերլուծության հիման վրա առանձնացվել են 3 կլաստերներ, որոնց սցենարները և կշիռները՝ աղյուսակ 10.

Աղյուսակ 10. Մոտակա 1 տարվա աշխատուժի առաջարկի սցենար

Ոլորտ	Կլաստեր 1 (0.07 կշիռ)	Կլաստեր 2 (0.40 կշիռ)	Կլաստեր 3 (0.53 կշիռ)
Գյուղ.	կնվազի ($\leq -5\%$)	կաճի ($\leq 5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)
արդյունաբեր.	կտրուկ կնվազի (- 10-ից՝ -20%)	կաճի ($\leq 5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)
Շին.	կաճի ($\leq 5\%$)	կաճի ($\leq 5\%$)	կաճի ($\leq 5\%$)
Մեծ և մանր	կնվազի ($\leq -5\%$)	կաճի ($\leq 5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)
փոխադրում/պահեստ	կտրուկ կնվազի (- 10-ից՝ -20%)	կաճի ($\leq 5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)
կաց, հանր. սնունդ	կտրուկ կնվազի (- 10-ից՝ -20%)	կնվազի ($\leq -5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)
SS և կապ	կաճի ($\leq 5\%$)	կաճի ($\leq 5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)
պետական կ.ում	կաճի ($\leq 5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)
կրթ.	կնվազի ($\leq -5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)
առողջ.	կնվազի ($\leq -5\%$)	կաճի ($\leq 5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)
Մշակույթ	կտրուկ կնվազի (- 10-ից՝ -20%)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)
Այլ	կմնա անփոփոխ (0%)	կաճի ($\leq 5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)

Աղյուսակ 10-ում ներկայացված են մոտակա 1 տարվա աշխատուժի առաջարկի միտումների սցենարներն ըստ կլաստերների: Ինչպես երևում է այս դեպքում առկա են 2 դոմինանտ կլաստեր:

Աղյուսակ 11. Ընդհանրական սցենար

Ոլորտ	Ընդհանրական սցենար
-------	-----------------------

Գյուղ.	կմնա անփոփոխ (0%)
արդյունաբեր.	կմնա անփոփոխ (0%)
Շին.	կաճի ($\leq 5\%$)
Մեծ և մանր	կմնա անփոփոխ (0%)
փոխադրում/պահեստ	կմնա անփոփոխ (0%)
կաց, հանր. սնունդ	կնվազի ($\leq -5\%$)
SS և կապ	կմնա անփոփոխ (0%)
պետական կ.ում	կմնա անփոփոխ (0%)
կրթ.	կմնա անփոփոխ (0%)
առողջ.	կմնա անփոփոխ (0%)
Մշակույթ	կմնա անփոփոխ (0%)
Այլ	կմնա անփոփոխ (0%)

Աղյուսակ 11-ում ներկայացված է հաշվարկված մաքսիմալ հավանական սցենարը համաձայն որի՝ մոտակա 1 տարվա ընթացքում աշխատուժի առաջարկը շինարարության ոլորտում կաճի մինչև 5%, կացության/հանրային սննդի ոլորտում կնվազի, իսկ գյուղատնտեսության, պետական կառավարման, արդյունաբերության շինարարության, մանրամեծաձև առևտրի, փոխադրում/պահեստավորման, SS և կապի, առողջապահության, մշակույթի, կրթության և մնացած այլ ոլորտներում չի փոխվի:

- **Աշխատուժի պահանջարկը մոտակա 3 տարում ըստ ոլորտների**

Կլաստերային վերլուծության արդյունքում առանձնացվել է 2 կլաստեր: Կլաստերների սցենարները և կշիռները և ընդհանրական սցենարը՝ աղյուսակ 12.

Աղյուսակ 12. Աշխատուժի պահանջարկի մոտակա 3 տարիների սցենարներ

Ոլորտ	Կլաստեր 1 (0.19)	Կլաստեր 2 (0.81)	Ընդհանրական սցենար
Գյուղ.	կնվազի ($\leq -5\%$)	կաճի ($\leq 5\%$)	կաճի ($\leq 5\%$)
արդյունաբեր.	կտրուկ կնվազի (-10-ից՝ -20%)	կաճի ($\leq 5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)

Շին.	կտրուկ կնվազի (-10-ից՝ -20%)	կաճի ($\leq 5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)
Մեծ և մանր	կնվազի ($\leq -5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)
փոխադրում/պահեստ	կնվազի ($\leq -5\%$)	կաճի ($\leq 5\%$)	կաճի ($\leq 5\%$)
կաց, հանր. սնունդ	կտրուկ կնվազի (-10-ից՝ -20%)	կաճի ($\leq 5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)
SS և կապ	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)
Ֆինանսական և ապահովագրական գործունեություն: Աշխատուժի պահանջարկը	կնվազի ($\leq -5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)
պետական կ.ում	կաճի ($\leq 5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)
կրթ.	կնվազի ($\leq -5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)
առողջ.	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)
Մշակույթ	կտրուկ կնվազի (-10-ից՝ -20%)	կաճի ($\leq 5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)
Այլ	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)

Աղյուսակ 12-ում ներկայացված են հավանականային սցենարներն ըստ կլաստերների և մաքսիմալ հավանական սցենարը համաձայն որի՝ մոտակա 3 տարվա ընթացքում աշխատուժի պահանջարկը գյուղատնտեսության, փոխադրում/պահեստավորման ոլորտներում կաճի մինչև 5%, իսկ շինարարության կացության/հանրային սննդի, պետական կառավարման, արդյունաբերության շինարարության, մանրամեծածախ առևտրի, ֆինանսական և ապահովագրական, SS և կապի, առողջապահության, մշակույթի, կրթության և մնացած այլ ոլորտներում չի փոխվի:

- **Աշխատուժի առաջարկը մոտակա 3 տարում ըստ ոլորտների**

Կլաստերային անալիզի հիման վրա առանձնացվել է 3 կլաստեր: Կլաստերների սցենարները և կշիռները և ընդհանրական սցենարը՝ աղյուսակ 13.

Աղյուսակ 13. Աշխատուժի առաջարկի մոտակա 3 տարիների սցենարներ

Ոլորտ	Կլաստեր 1 (0.06)	Կլաստեր 2 (0.06)	Կլաստեր 3 (0.88)	Ընդհանրական սցենար
Գյուղ.	կաճի ($\leq 5\%$)	կտրուկ կնվազի (- 10-ից՝ - 20%)	կաճի ($\leq 5\%$)	կաճի ($\leq 5\%$)
արդյունաբե ր.	կտրուկ կնվազի (-10-ից՝ -20%)	կտրուկ կնվազի (- 10-ից՝ - 20%)	կաճի ($\leq 5\%$)	կաճի ($\leq 5\%$)
Շին.	կտրուկ կաճի (10-20%)	կնվազի ($\leq -5\%$)	կաճի ($\leq 5\%$)	կաճի ($\leq 5\%$)
Մեծ և մանր	կմնա անփոփոխ (0%)	կնվազի ($\leq -5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)
փոխադրում /պահեստ	կմնա անփոփոխ (0%)	կտրուկ կնվազի (- 10-ից՝ - 20%)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)
կաց, հանր. սնունդ	կտրուկ կաճի (10-20%)	կտրուկ կնվազի (- 10-ից՝ - 20%)	կաճի ($\leq 5\%$)	կաճի ($\leq 5\%$)
SS և կապ	կտրուկ կաճի (10-20%)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)
Ֆինանսակ ան և ապահովագ րական գործունեութ յուն:	կաճի ($\leq 5\%$)	կտրուկ կաճի (10- 20%)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)

Աշխատուժի պահանջար կը				
պետական կ .ում	կտրուկ կնվազի (-10-ից՝ -20%)	կաճի ($\leq 5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)
կրթ.	կտրուկ կաճի (10-20%)	կնվազի ($\leq -5\%$)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)
առողջ.	կմնա անփոփոխ (0%)	կտրուկ կնվազի (- 10-ից՝ - 20%)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)
Մշակույթ	կտրուկ կնվազի (-10-ից՝ -20%)	կտրուկ կնվազի (- 10-ից՝ - 20%)	կաճի ($\leq 5\%$)	կաճի ($\leq 5\%$)
Այլ	կտրուկ կաճի (10-20%)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)	կմնա անփոփոխ (0%)

Աղյուսակ 13-ում ներկայացված են հավանականային սցենարներն ըստ կլաստերների և մաքսիմալ հավանական սցենարը համաձայն որի՝ մոտակա 3 տարվա ընթացքում աշխատուժի առաջարկը գյուղատնտեսության, արդյունաբերության, շինարարության, կազմության/հանրային սննդի, մշակույթի ոլորտներում կաճի մինչև 5%, իսկ պետական կառավարման, մանրամեծաձախ առևտրի, ֆինանսական և ապահովագրական, ՏՏ և կապի, առողջապահության, փոխադրում/պահեստավորման ոլորտում, կրթության և մնացած այլ ոլորտներում չի փոխվի:

Ինչպես երևում է, էքսպերտների կարճաժամկետ կանխատեսումները իրենց վրա են կրում համավարակի ազդեցությունը, իսկ արդեն միջնաժամկետում կանխատեսում են ՀՀ աշխատաշուկայի ռեանիմացիա և նորմալ պայմաններին բնորոշ զարգացման միտումներ:

141. Ինչ հակահամաճարակային միջոցառումներ են իրականացվել կորոնավիրուսը կանխելու և համավարակի դեմ պայքարելու համար ՀՀ Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններում՝

-Գիշերօթիկ հաստատություններում

-Մանկատներում

-Տուն-ինտերնատներում

-Երեխաների ցերեկային կենտրոններում:

Ինչ հակահամաճարակային միջոցառումներ են իրականացվել խնամքի կենտրոններում կորոնավիրուսը կանխելու և համավարակի դեմ պայքարելու համար (տեղեկատվությունը ներկայացնել ժամկետներով): Ինչ արդյունքներ են արձանագրվել այդ միջոցառումների իրականացման արդյունքում (թեստավորված անձանց քանակ, թեստավորման դրական դեպքերի քանակ, թեստավորման փոփոխական հարաբերակցությունը կենտրոններում խնամքի տակ գտնվող անձանց ընդհանուր քանակի նկատմամբ): Խնդրում ենք տեղեկատվությունը ներկայացնել ամսական կտրվածքով և ըստ ՊՈԱԿ-ների:

141. Համավարակի կանխարգելման և տարածումը կանխելու նպատակով ՀՀ Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությանը գործող պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններում աշխատանքները կազմակերպվել են հակահամաճարակային բոլոր կանոնները պահպանելով, երկարատև խնամքի հաստատությունները անցել են աշխատանքային փակ ռեժիմի (14-օրյա հերթափոխով աշխատանքի): Յուրաքանչյուր հաստատության հակահամաճարակային միջոցառումների վերաբերյալ առավել մանրամասն և յուրաքանչյուր ՊՈԱԿ-ի անհատական աշխատանքային կարգի մասին տեղեկատվությունը ներկայացվում է ստորև:

Տարեցների հիմնահարցերին վերաբերող.

Նորքի տուն-ինտերնատում նոր կորոնավիրուսային վարակի կանխարգելմամբ և տարածմամբ պայմանավորված, հիմք ընդունելով ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի առաջին տեղակալի 27.02.2020 թվականի N Ժ/[6078]-2020 հանձնարարականը, հաշվի առնելով խնամյալների ռիսկային տարիքի խմբում գտնվելու հանգամանքը՝ 2020 թվականի փետրվարի 28-ից կազմակերպության տնօրենի հրամանով սահմանափակվել է կազմակերպությունից դուրս խնամյալների տեղաշարժը, բացառվել է շահառուների հետ տեսակցությունները և բացառվել է կողմնակի անձանց մուտքը հաստատություն: Տուն-ինտերնատում ամբողջովին սահմանափակվել է ծանրոցների և փոստային առաքանիների ընդունումը:

Ապրիլ ամսին կազմակերպության բոլոր խնամյալներն ու աշխատակիցները թեստավորվել են <<Ռապիդ>> թեստի միջոցով, դրական արդյունք չի գրանցվել, որից հետո տուն-ինտերնատը 2020թ. ապրիլի 21-ից անցել է 24 ժամյա, 14 օրյա հերթափոխով՝ փակ ռեժիմով աշխատանքի:

Կառավարության նախաձեռնությամբ Ապրիլի 16-ին և 17-ին zoom ծրագրի միջոցով կազմակերպվել է նոր կորոնավիրուսի (COVID-19) կանխարգելման և հսկողությանը ուղղված տեխնոնֆերանս ՊՈԱԿ-ների բժիշկների, բուժքույրերի և մայրապետերի համար, որոնց մասնակցությունը պարտադիր էր:

Նոր կորոնավիրուսի հիվանդության /COVID-19/ տարածումը կանխելու և աշխատողների համար անվտանգ և առողջության համար անվնաս պայմաններ ապահովելու համար ՊՈԱԿ-ը առաջնորդվել է ՀՀ պարետի 2020 թվականի մայիսի 3-ի N63 որոշման N 15 հավելվածով, հաստատված երկարատև խնամքի հաստատություններում կորոնավիրուսի հիվանդության /COVID-19/ տարածման կանխարգելման անվտանգության կանոններով, այն է՝

1. Տնօրենի կողմից բժշկական ծառայության պետը նշանակվել է կորոնավիրուսի հիվանդության /COVID-19/ վարակի հսկողության պատասխանատու (օպերատիվ շտաբի պետ):

2. Վարակի հսկողության պատասխանատուի կողմից համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարի 2013 թվականի դեկտեմբերի 10-ի թիվ 3210-Ա հրամանի պահանջների՝ ստեղծվել է վարակի հսկողության հանձնաժողով:

3. Պատասխանատուի և հանձնաժողովի կողմից մշակվել և տնօրենի հրամանով հաստատվել է վարակի հսկողության ծրագիր՝ ներառելով օպերատիվ պլանը, որտեղ ընդգրկվել են շահառուի ընդունելիության, մեկուսացման, տեսակավորման, բուժ անձնակազմի և շահառուի, ինչպես նաև շրջակա միջավայրի անվտանգության ապահովման միջոցառումները: Պատասխանատուն կազմակերպել և իրականացրել է դասընթացներ տուն-ինտերնատի աշխատակիցների համար՝ անհատական պաշտպանության միջոցների (այսուհետ ԱՊՄ) կիրառման, ձեռքերի հիգիենայի, շնչառական էթիկայի, կորոնավիրուսայի հիվանդություն փոխանցման կանխարգելիչ միջոցառումների վերաբերյալ:

2020 թվականի օգոստոսի 24-ից տուն-ինտերնատում աշխատանքները կազմակերպվել են նաև հիմք ընդունելով նախարարության գլխավոր քարտուղարի Ն/ԳՀ-2-2/8568-2020 գրությամբ ներկայացված <<Հայաստանի Հանրապետության ողջ տարածքում կիրառվող ժամանակավոր սահմանափակումների և կանոնների վերաբերյալ>> ՀՀ պարետի N253-Ն որոշումը, որի N10 հավելվածով սահմանված են կանոններ նոր կորոնավիրուսային հիվանդության /COVID-19/ պայմաններում երկարատև խնամքի հաստատությունների գործունեության համար: Կազմակերպության կողմից խստորեն պահպանվել են այդ կանոնները:

Կազմակերպության խնամվողներին և աշխատակիցներին ծանոթացրել ենք որոշման N22 հավելվածով սահմանված՝ կորոնավիրուսային հիվանդության (COVID-19) կանխարգելմանն ուղղված անվտանգության կանոնների իրազեկման թերթիկին, այն փակցված է նաև մասնաշենքերի բոլոր հարկերում՝ կարդալու համար հարմարեցված տեղերում:

ՊՈԱԿ-ում շարունակվում է իրականացվել անձնակազմի ջերմաչափում, որի արդյունքների, առողջական վիճակների գնման արդյունքների, ինչպես նաև ախտահանման գործընթացի իրականացման վերաբերյալ գրանցումները իրականացվում են որոշման N23 հավելվածով սահմանված ձևի գրանցամատյաններում:

Տուն-ինտերնատում իրականացվում են տարածքի ամենօրյա (2 անգամ) ախտահանում, տրամադրվում են դիմակներ աշխատակիցներին և շահառուներին:

Կազմակերպությունում որպես ախտահանիչ միջոցներ օգտագործվում են ալկոհոլ, ախտահանիչ նյութեր, քլոր, ժավել, իսկ որպես պաշտպանիչ միջոցներ՝ դիմակներ, ձեռնոցներ: Ախտահանման աշխատանքները իրականացնելու համար տուն-ինտերնատը կնքել է պայմանագիր համապատասխան կազմակերպության հետ, որի համաձայն իրականացվել են այդ աշխատանքները՝ օրական 2 անգամ աշխատանքային օրվա ընթացքում՝ ֆիքսված ժամին ախտահանում են տարածքը, սանհանգույցները, դռների բռնակները, բազրիքները, սեղանները, ձեռքով հաճախակի հպման մակերեսները (սարքերի մակերեսներ, լույսի անջատիչներ, սարքավորումների բռնակներ, հեռակառավարման վահանակներ, ընդհանուր օգտագործման հեռախոսներ, համակարգիչներ): Ախտահանման աշխատանքները գրանցվել են համապատասխան գրանցամատյանում: Աշխատանքները վերահսկվում են փոխտնօրենի և բժշկական ծառայության պետի կողմից:

Կազմակերպությունում առաջին բռնկումը գրանցվել է մայիսի 15-ին:

«Երևանի N 1 տուն-ինտերնատ» ՊՈԱԿ-ում (այսուհետ՝ Կազմակերպություն) 2020 թվականի փետրվարի 22-ից՝ պայմանավորված նոր կորոնավիրուսային /COVID-19/ վարակի կանխարգելման և տարածման անհրաժեշտությունից սահմանափակվել է Կազմակերպության տարածքներից դուրս խնամյալների տեղաշարժը հաշվի առնելով վերջիններիս ռիսկային տարիքի գոտում գտնվելու հանգամանքը: Կազմակերպությունում կորոնավիրուսի առաջին բռնկումը գրանցվել է 2020 թվականի հունիսի 18-ին: Կազմակերպությունում խնամյալների շրջանակներում իրականացվել է ՊՇՌ հետազոտություն, որի արդյունքում գրանցվել է /COVID-19/ վարակման 43 դեպք՝ 70-90 տարեկան: Կազմակերպությունում կորոնավիրուսով վարակված թվով երկու խնամյալ հետագա բուժման նպատակով տեղափոխվել են բժշկական հաստատություն: Կազմակերպությունում կորոնավիրուսային վարակով մահվան դեպքեր չեն գրանցվել:

Հաստատված դեպքերի կապակցությամբ Կազմակերպությունում ձեռնարկվել են համապատասխան միջոցառումներ՝ Կազմակերպությունում առանձնացվել են մեկուսարաններ, որտեղ տեղափոխվել են ջերմող, սուր շնչառական վարակի ախտանիշներով խնամյալները: Կազմակերպության վարակված խնամյալների մեծ մասը անկողնային հիվանդներ են, որոնք ապահովված են բոլոր պայմաններով: Հիվանդության հաստատման առաջին օրվանից խնամյալները Կազմակերպության բժշկական ծառայության պետի ցուցումով ստացել են համապատասխան բուժում:

«Ձորակ» հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց խնամքի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ը (այսուհետ՝ ՊՈԱԿ) ԱՍՀՆ գլխավոր քարտուղարի 2020 թ. մարտի 25-ի ՍՄ/8539 Հանձնարարականի համաձայն աշխատանքներն իրականացրել է համաձայն Առողջապահության նախարարի 2020 թ. հունվարի 31-

ի թիվ 336-Ա Հրամանի Հավելված 1-ի: Կորոնավիրուսային վարակի հսկողության ծրագիր պլան է կազմվել, որով նորմավորվել են իրականացվող միջոցառումները:

Ըստ Կորոնավիրուսային վարակի հսկողության ծրագիր՝ կարճ ժամանակահատվածում գնահատվեցին հնարավոր ռիսկերը խնամվողների և աշխատակիցների շրջանում: Սահմանվեց խիստ հակահամաճարակային ռեժիմ, իսկ ավելի ուշ սահմանվեց փակ կարանտինային ռեժիմ:

Արգելվեցին տեսակցություններն ու հանձնուքների ընդունումը:

Կորոնավիրուսային հիվանդության կանխարգելմամբ պայմանավորված իրականացվում է հետևյալ միջոցառումները.

ա/ ամենօրյա ջերմաչափում օրը նվազագույնը երկու անգամ.

բ/ ախտահանվում ՊՈԱԿ-ի ամբողջ տարածքը օրը երկու անգամ.

գ/աշխատանքները իրականացում միայն պաշտմանիչ պարագանորով

2020 թ. ապրելի 7-ից ՊՈԱԿ-ում կորոնավիրուսային հիվանդության կանխարգելման միջոցառումների շրջանում սահմանվել է 14 օրյա հերթափոխով աշխատանքային փակ կարանտինային ռեժիմ: Խնամվողների հետ անմիջական աշխատող անձնակազմը մինչ աշխատանքի անցնելը պարտադիր թեստավորվում է և միայն դրանից հետո է անցնում աշխատանքի :

Յուրաքանչյուր 14 օրվա համար թեստավորվել են 32-40 աշխատակից:

Խնամվողների շրջանում առաջին դեպքը գրանցվել է 2020թմայիս ամսին: Խնամվողի բուժումը իրականացվել է հիվանդանոցային պայմաններում: Այդ ընթացքում թեստավորվել են կոնտակտային անձիք: Խնամող սանիտարը մեկուսացվել է ՊՈԱԿ-ում 14 օր ժամանակով:

Թեստավորվել են 2-րդ բաժանմունքի բոլոր խնամվողները, թվով 54 հոգի 1 անգամ հուլիս ամսին: Նոր ընդունվող կամ ժամանակավոր բացակայությունից վերադարձող խնամվողի ընդունելությունը իրականացվել է միայն բացասական թեստի առկայության պարագայում:

Ըստ ամիսների կազմակերպությունում 2020թ խնամվողների և աշխատակիցների շրջանում իրականացվել է մոտավորապես հետևյալ քանակության թեստավորում, մայիս՝ 11 աշխատակից, 19 խնամվող, հունիս՝ 53 աշխատակից, 69 խնամվող, հուլիս՝ 107աշխատակից, օգոստոս՝ 75 աշխատակից, սեպտեմբեր՝ 73 աշխատակից, հոկտեմբեր 5 խնամվող, 69 աշխատակից, նոյեմբեր՝ 2 խնամվող , 72 աշխատակից, դեկտեմբեր՝ 107աշխատակից, 2021 թվականի հունվարին՝ 79 աշխատակից, փետրվարին՝ մոտավոր 80 աշխատակից:

Ապրիլ, մայիս ամիսներին օգտագործվել են նաև COVID19 վիրուսի հայտնաբերման արագ թեստեր (SARS-Cov-2) աշխատակիցների համար /ապրիլ 53, մայիս 74/, այնուհետև թեստավորումը իրականացվել է ՀՀ առողջապահության Հիվանդությունների կանխարգելման և վերահսկման կենտրոնի կողմից:

Նոր կորոնավիրուսային COVID-19-ի վարակի կանխարգելման և տարածման անհրաժեշտությունից սահմանափակվել է Կազմակերպության տարածքներից դուրս խնամյալների տեղաշարժը՝ հաշվի առնելով վերջիններիս ռիսկային տարիքի գոտում գնտվելու հանգամանքը: Կազմակերպության խնամյալների բուժսանիտարական օգնությունն ամբողջությամբ իրականացվել է աշխատակիցների կողմից: Կազմակերպության սպասարկող բժշկական անձնակազմի աշխատակիցներին տրամադրվել է արտահագուստ, ձեռնոցներ, դիմակներ, ակնոցներ, պաշտպանիչ վահանակներ, մեկանգամյա օգտագործման համար նախատեսված խալաթներ և գլխարկներ և այլն:

Կազմակերպությունում նոր կորոնավիրուսով վարակված խնամյալների մասին տեղեկատվությունը ՀՀ Հիվանդությունների վերահսկման և կանխարգելման ազգային կենտրոնին տրամադրելուց հետո, վերջիններիս առաջարկով ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից, հաշվի առնելով վարակված խնամյալների տարիքը և ուղեկցող հիվանդությունները, Կազմակերպությանն է միավորվել «Ս.Գ. Լուսավորիչ» բժշկական կենտրոնի բժիշկ-ռեանիմատոլոգ՝ Արսեն Պետրոսյանը:

Կազմակերպությունում COVID-19-ի վարակի դեմ իրականացված բուժման դրական առաջխաղացման արդյունքում կազմվեց խնամյալների հետագա բուժման համար անհրաժեշտ դեղորայքի ցանկ՝ ըստ հիվանդության ծանրության աստիճանի: Դեղորայքի ցանկը ներկայացվել է ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն: Վերջինս տրամադրել է Կազմակերպությանն անհրաժեշտ դեղորայքի մեծ խմբաքանակ:

<<Վարդենիսի նյարդահոգեբանական տուն-ինտերնատ>> ՊՈԱԿ-ում տնօրենի հրամանով ստեղծվել է աշխատանքային խումբ, որը կազմել և տնօրենի հաստատմանն են ներկայացրել գործողությունների պլանը:

Ապրիլի 8-ից կազմակերպությունում փակ հակահամաճարակային ռեժիմ: Խոցելի խմբերում գտնվող աշխատակիցների համար սահմանվել է հարկադիր պարապուրդ/վճարովի/մինչև կարանտինի ավարտը: Սահմանվել է 14-օրյա հերթափոխային ռեժիմ: Աշխատակիցները, նախքան հերթափոխում հրամանագրելը, հանձնել են թեստ ՊՇՌ մեթոդով՝ 2 օր առաջ:

Կատարվել է շահառուների համալիր թեստավորում՝ ռապիդ թեստերով: Բացարձակ արգելվել են տեսակցությունները և հանձնունքների ընդունումը:

Տուն-ինտերնատների Ամսական կտրվածքով տրամադրված տվյալները ներկայացված են կից՝ Հավելված 4-ում:

Երեխաների հիմնահարցերին վերաբերող

<<Գյումրու Ֆրիտյոֆ Նանսենի անվան երեխաների խնամքի և պաշտպանության թիվ 2 գիշերօթիկ հաստատություն>> ՊՈԱԿ-ում

28.02.2020թ.-ից նոր կորոնավիրուսային վարակի կանխարգելման նպատակով հաստատությունում ապահովվել է՝

- 1) շահառուների և աշխատողների ամենօրյա ջերմաչափումը
- 2) ալկոհոլային հիմքով ախտահանող միջոցներով ապահովվածությունը
- 3) սանիտարա-հիգիենիկ կանոնների և շահառուների անձնական հիգիենայի պահպանությունը
- 4) Վարակի ցանկացած կասկածի դեպքում տեղեկատվությունը ներկայացվել է հիվանդությունների վերահսկման և կանխարգելման ազգային կենտրոն

Նոր կորոնավիրուսի կանխարգելման շրջանակներում 19.05.2020թ.-ից << Գյումրու ՖրիտոյՖ Նանսենի անվան երեխաների խնամքի և պաշտպանության թիվ 2 գիշերօթիկ հաստատություն >> ՊՈԱԿ-ը իրականացրել է աշխատանքները փակ աշխատակարգով :

1. Արգելվել է կողմնակի մարդկանց մուտքը հաստատություն :
2. Արգելվել է հաստատության շենքից երեխաների ելքն ու մուտքը: Արգելվել են հարազատների տեսակցությունները երեխաների հետ /պահպանվել է կապը միայն հեռախոսների միջոցով/:
3. Աշխատակիցները ջերմաչափվել են, ձեռքերը մշակելով ախտահանող լուծույթով , կրել են դիմակ և ձեռնոց:
4. Հաստատության երկու մասնաշենքերը օրվա ընթացքում օդափոխվել է, քլորամին 3 % -ոց լուծույթով կատարվել է խոնավ մշակում և ախտահանում /մշակումը կատարվել է ՀՀ Առողջապահության նախարարության չափորոշիչների համաձայն/:
5. Բուժանձնակազմի հետևողական հսկողությամբ իրականացվել է երեխաների ամենօրյա ջերմաչափում և անձնական հիգիենայի պահպանում:
6. Բոլոր օգտագործված ձեռնոցներն ու դիմակները նետվել են հերմետիկ աղբարկղի մեջ:

01.01.2021թ.-ից կազմակերպությունը անցել է բաց աշխատակարգի՝ կատարելով հետևյալ սանիտարա-հիգիենիկ միջոցառումները.

1. Արգելվում է կողմնակի մարդկանց մուտքը հաստատություն :
2. Արգելվում է հարազատների տեսակցությունները երեխաների հետ շենքի ներսում :
3. Աշխատակիցները ջերմաչափվում են, ձեռքերը մշակում ախտահանող լուծույթով , կրում են դիմակ :
4. Հաստատության երկու մասնաշենքերը օրվա ընթացքում օդափոխվում է, քլորամին 3 % -ոց լուծույթով կատարվում է խոնավ մշակում և ախտահանում /մշակումը կատարվում է ՀՀ Առողջապահության նախարարության չափորոշիչների համաձայն/:

5. Բուժանձնակազմի հետևողական հսկողությամբ իրականացվում է երեխաների ամենօրյա ջերմաչափում և անձնական հիգիենայի պահպանում:

6. Բոլոր օգտագործված ձեռնոցներն ու դիմակները նետվում են հերմետիկ աղբարկղի մեջ:

28.02.2020-01.01.2021թթ. թեստավորված անձանց քանակ կազմել է '50, որից 22 երեխա թեստավորման դրական դեպքերի քանակ ' 22, որից 11 երեխա

թեստավորման տոկոսային հարաբերակցությունը կենտրոններում խնամքի տակ գտնվող անձանց ընդհանուր քանակի նկատմամբ ' 14%:

<<Երևանի <<Մանկան տուն>> ՊՈԱԿ-ում Համաձայն ՀՀ ԱՍՀՆ գլխավոր քարտուղարի 26.03.2020թ Ն/ԳՀ-2-5/8568-2020 հանձնարարականի <<Երևանի <<Մանկան տուն>> ՊՈԱԿ-ում մշակվել է համապատասխան պլան՝ իրավիճակին զուգընթաց, նոր կորոնավիրուսային հիվանդության հայտնաբերման դեպքում մեկուսացումը և <<մեղմ>> արտահայտված ախտանշաններով հիվանդների բուժումը հաստատությունում կազմակերպելու, իսկ բժշկական կազմակերպություններ՝ ուղեգրվել են միայն <<ծանր>> ընթացքով դեպքերը: Աշխատանքները իրականացվել են համաձայն Առողջապահության նախարարի 2020թ-ի հունվարի 31-ի թիվ 336-Ա հրամանի Հավելված 1-ի: <<Երևանի <<Մանկան տուն>> ՊՈԱԿ-ի կողմից կազմվել է պլան՝ օգտվելով նախարարության կողմից ատաջարկված պլանի տարբերակից: Աշխատանքները սկսվել են անհապաղ, իսկ արդյունքների մասին յուրաքանչյուր երկուշաբթի սկսած 30.03.2020թ-ից մինչև 01.02.2021թներկայացվել է զեկուցագիր ՀՀ ԱՍՀՆ գլխավոր քարտուղարին: ՀՀ ԱՍՀՆ 28.02.2020թ-ի թիվ 56 հրամանով ծնողների այցելությունները, ինչպես նաև կողմնակի մարդկանց մուտքը մանկան տուն սահմանապակվել է: Մատակարար կազմակերպություններից սնունդ ստանալու համար վարել ենք համապատասխան մատյան, սննդի տարաները, արկղերը, փաթեթները ախտահանվել և միայն դրանից հետո են տեղափոխվել պահեստ, ապա՝ խոհանոց:

Այնուհետև առաջնորդվելով ՀՀ պարետի 2020թ-ի մայիսի 3-ի N63 որոշման Հավելված 15-ի պահանջներով կորոնավիրուսի ծանր հիվանդության զրգացման բարձր ռիսկային խմբի աշխատողները չեն ներգրավվել աշխատանքներում՝ պահպանելով ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 186-րդ հոդվածով սահմանված կանոնները:

Մանկան տան բոլոր աշխատասենյակները և խմբասենյակները ապահովված են եղել ձեռքերի լվացման հնարավորություններով՝ հոսող տաք և սառը ջրով, աշխատակիցների և խնամյալների համար մեկանգամյա օգտագործման անջեռոցիկների, անհատական պաշտպանության միջոցների բավարար քանակությամբ, թափոնների հեռացման համար համապատասխան մակնշմար փակվող կափարիչներով աղբամաններով:

Կազմակերպություն տեղադրվել են իրազեկման և հիշեցման պաստառներ, հուշաթերթեր՝ աշխատակիցների, խնամյալների համար՝ պարբերաբար ձեռքերը լվանալու, շնչառական/ փռշտալու կամ հազալու ժամանակ/ հիգիենայի կանոնների՝ արմունկը կիրառելուը կամ անձեռոցիկը օգտագործելու և անմիջապես աղբարկղ զցելու վերաբերյալ:

Արգելվել է այցելուների մուտքը մանկան տուն: Ծնողների , որդեգրողների և խնամատար ընտանիքների շփումը երեխաների հետ կազմակերպվել է տեսակապի միջոցով, նույնպես ամսից սկսած հանդիպումները կազմակերպվել են սոց աշխատողի աշխատասենյակում՝ պահպանելով անվտանգության բոլոր կանոնները:

23.05.2020թ-ից ՀՀ պարետի 2020թ-ի մայիսի 3-ի N63 որոշման համաձայն մանկան տանը աշխատանքները կազմակերպվել են աշխատակիցներին 14-օրյա հերթափոխով աշխատանքի ներգրավելու միջոցով, ընդ որում՝ նախատեսելով որ 14-օրյա հերթափոխում ներգրավված աշխատողներն իրենց հանգստանալու և սնվելու համար ընդմիջումների, աշխատանքային օրերի միջև ընկած անընդմեջ հանգստի, ինչպես նաև ամենշաբաթյա անընդմեջ հանգստի ժամանակահատվածներում ևս պետք եզտնվեն կազմակերպությունում:

1-ին 14-օրյա հերթափոխին 23.05.2020թ-06.06.2020թ 34 աշխատակիցները ներգրավվել են աշխատանքի առանց թեստավորման: 2-րդ հերթափոխը պետք է անցներ փակ ռեժիմով աշխատանքի 06.06.2020թ-ից, որի նպատակով 04.06.2020թ-ին կատարվել է 32 աշխատակցի նմուշառում, որոնցից երկուսի մոտ պատասխանը եղել է դրական: Անմիջապես դիմել ենք << ՀՎԿԱԿ >> ՊՈԱԿ և խնդրել նմուշառել նաև 1-ին հերթափոխի աշխատակիցներին և մանկան տան 67 երեխաներին: 7 աշխատակցի և 11 երեխաների մոտ պատասխանը եղել է դրական: 7 աշխատակիցները մեկուսացվել են և ստացել համապատասխան բուժում ,հիվանդների հետ շփման մեջ գտնվածները ինքնամեկուսացվել են: Անմիջապես տեղյակ ենք պահել ԱՆ, որի հանձնարարությամբ Արաբկիր ԲԿ-ի բուժանձնակազմը մանկան տան բուժանձնակազմի հետ համատեղ սկսել է աշխատել: 11 երեխաները չեն ունեցել նոր կորոնավիրուսային հիվանդությանը բնորոշ ախտանիշներ: ՀՀ ԱՍՀ նախարարության նախաձեռնությամբ և ՄԱԿ-ի գրասենյակի աջակցությամբ մանկան տանը իրականացվել են ողջ տարածքի ախտահանման աշխատանքներ : Ինչպես նաև նախարարության կողմից ստացվել է բավարար քանակությամբ պաշտպանիչ և ախտահանիչ միջոցներ, հիգիենայի պարագաներ: Մանկան տան կողմից ևս ձեռք են բերվել անհրաժեշտ քանակությամբ պաշտպանիչ միջոցներ, հիգիենայի պարագաներ:

Այնուհետև 14-օրյա հերթափոխով աշխատանքի ներգրավելուց առաջ աշխատակիցները պարտադիր նմուշառվել են, իսկ երեխաները՝ ըստ անհրաժեշտության:

30.07.2020թ-ից սկսած մանկան տան կողմից լրացվել է COVID- 19-ի վերաբերյալ տվյալների փոխանցման հարցաթերթիկը էլեկտրոնային եղանակով՝ օրական կտրվածքով մինչև 01.02.2021թ:

«Երևանի «Զատիկ» երեխաների աջակցության կենտրոն» ՊՈԱԿ-ում համաձայն ՀՀ պարետի 2020 թվականի մայիսի 3-ի N 63 որոշման հավելված N 15-ի և ըստ ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության հանձնարականի՝ տնօրենի հրամանով հաստատվել է վարակի հսկողության ծրագիր, մշակվել է կորոնավիրուսային հիվանդության կանխարգելման և հայտնաբերման դեպքում «մեղմ» արտահայտված ախտանշաններով հիվանդների խնամքի և կոնտակտների բժշկական հսկողության պլան, կազմակերպվել է Կենտրոնի գործունեությունը խստիվ հակահամաճարակային ռեժիմի պայմաններում: Աշխատակիցների վրա ըստ հրամանի դրվել են համապատասխան պարտականություններ, բացի այդ ցերեկային խնամքի ծառայությունները դադարեցվել են, աշխատակիցները ուղարկվել են հարկադիր պարապուրդի, շուրջօրյա խնամք իրականացնող մասնագետների համար սահմանվել է 14-օրյա փակ աշխատանքային հերթափոխային ռեժիմ՝ համապատասխան աշխատանքային գրաֆիկով: Աշխատակիցներին տրամադրվել է համապատասխան պաշտպանիչ միջոցներ՝ դիմակ, ձեռնոց, ալկոհոլ, տարածքը մշակվել է ախտահանիչ միջոցներով, փոխհատուցվել է նրանց տրանսպորտի գումարը, արգելվել է օտար անձանց մուտքն ու ելքը, հանձնուքների ընդունումը, աշխատակիցների հետ իրականացվել են պարբերական մասնագիտական տեսակոնֆերանսներ հիգիենայի կանոնների պահպանման և հնարավոր հիվանդների խնամքի հետ կապված: Յուրաքանչյուր հերթափոխի ավարտին աշխատակիցները թեստավորվել են, դրական թեստավորման պատասխաններով անձինք մեկուսացվել են՝ գտնվելով տեղամասային բուժհաստատության բժիշկի վերահսկողության ներքո: Կորոնավիրուսային հիվանդություններով պայմանավորված գրանցված մահ կա: Կորոնավիրուսի ծանր հիվանդության զարգացման բարձր ռիսկային խմբի աշխատողներին արգելվել է ներգրավել աշխատանքում: Իրականացվել են զրույցներ աշխատակիցների և երեխաների հետ կորոնավիրուսային հիվանդությունների կանխարգելման համար անհրաժեշտ կանոնների պահպանման վերաբերյալ: Կենտրոնում խնամք ստացող երեխաներին տրամադրվել է հեռահար սոցիալ-հոգեբանական աջակցություն: Ներկայացվում է ամսական կտրվածքով թեստավորված անձանց քանակը, թեստավորման դրական դեպքերի քանակը, թեստավորման տոկոսային հարաբերակցությունը կենտրոններում խնամքի տակ գտնվող անձանց ընդհանուր քանակի նկատմամբ:

Ամիս	Թեստավորված անձանց քանակ	Թեստավորման դրական դեպքեր	Տոկոսային հարաբերակցությ
------	--------------------------	---------------------------	--------------------------

	աշխատակից	երեխա	աշխատակից	երեխա	ուն խնամքի տակ գտնվող անձանց ընդհանուր քանակի նկատմամբ
Հունիս	9	2			
Հուլիս	15	22	1	6	27,2%
Օգոստոս	24	1			
Սեպտեմբեր	47	1	1		
Հոկտեմբեր	34		12		
Նոյեմբեր	48		2		
Դեկտեմբեր	34				

«Գավառի մանկատուն» ՊՈԱԿ-ը կատարել է սանիտարա-հիգիենիկ և հակահամաճարակային միջոցառումներ՝ առաջնորդվելով ՀՀ առողջապահության նախարարի՝ 2020 թվականի հունվարի 31-ի թիվ 336-Ա հրամանի համաձայն (Հավելված 1-ի 38-րդ- 45-րդ կետերը ներառյալ) և ՀՀ պարետի 2020 թվականի մայիսի 3-ի թիվ 63 որոշման հավելված 15-ի հիմնական կանոններով:

<<Գավառի մանկատուն>> ՊՈԱԿ-ի տնօրենի տնօրենի 18.05.2020թվ. թիվ 33-Լ հրամանի համաձայն կազմվել է հակահամաճարակային միջոցառումների իրականացման հսկողության հանձնաժողով, հաստատվել է փակ հաստատություն, մանկատան մուտքը և ելքը իրականացվել է միայն կենտրոնական մուտքով (բացառությամբ տնտեսակենցաղային նպատակների):

- Մանկատան մուտքի մոտ տեղադրվել է շուրջօրյա հսկիչ –անցակետ ,որի տեսանելի հատվածում ամրացված է մանկատան աշխատակիցների համար իրազեկման թերթիկ և որտեղ նշանակված հերթապահ պատասխանատուի միջոցով օրը 2 անգամ կատարվել է աշխատողների ջերմաչափում , կատարելով գրառումներ համապատասխան հաստատված ձևաչափի գրանցամատյանում: Մանկատան երկու մասնաշենքերը բուժանձնակազմի հսկողությամբ 6 ժամը մեկ ենթարկվել են մաքրման,ախտահանման ,որոնց արդյունքները գրանցվել են համապատասխան ձևաչափում:

- Բոլոր աշխատակիցներին տրվել են անհատական պաշտպանիչ միջոցներ / ԱՊՄ/՝ դիմակներ,ձեռնողներ,պաշտպանիչ վահանակ, ակնոցներ,բախիլներ,խալաթներ,որոնք օգտագործվել և փոխարինվել են համաձայն գործող պահանջների:

- Մանկատան բոլոր հարկաբաժինների համապատասխան բաժիններում տեղադրվել են կենսաբանական թափոնների հավաքման հերմետիկ

տարրաներ,որոնք Գավառի ԲԿՓԲԸ-ի հետ կնքված պայմանագրի համաձայն տեղափոխվել են:

- Մանկատան բոլոր լվացարաններին / մշտահոս տաք և սառը ջրամատակարարում/ կից տեսանելի հատվածներում ամրացվել են ձեռքերի լվացման քայլերի ալգորիթմի պատկերով պաստառներ , բոլոր հարկաբաժինների ննջարանային, դասասենյակային հատվածներում ամրացվել է ձեռքերի ախտահանման ալկոհոլային հիմքով ախտահանիչ նյութերով աշխատող թվով 20 սարքեր:

Մինչև համավարակը մանկատունը ուներ մոտ 20կգ քլորամին 30% ակտիվությամբ այնուհետև մանկատունը ձեռք բերեց 1000 հատ 3.7գ կշռով մինչև 60% ակտիվ քլոր պարունակող <<ալմադեզ քլորի>> հաբեր,որոնք 0.03 և 0.06 % լուծույթների ձևով օգտագործվեցին: Համավարակի ընթացքում էլեկտրամատակարարման, գազամատակարարման, ջրամատակարարման և օդափոխման համակարգի խափանումներ չեն արձանագրվել:

<<Գավառի մանկատուն>> ՊՈԱԿ-ում իրականացվել է հերթափոխային 14 օրյա փակ աշխատանքային ռեժիմով, յուրաքանչյուր հերթափոխից առաջ 48 ժամվա ընթացքում հերթափոխում ընդգրկված աշխատակիցները ենթարկվել են ՊՇՌ- թեստավորման <<Գավառի ՓԿՓԲԸ>>-ում և աշխատանքի ներկայացել միայն բացասական պատասխանի դեպքում:

<<Գավառի մանկատուն>> ՊՈԱԿ-ում Մայիսի 18-ից մինչև դեկտեմբերի 31-ը մանկատան աշխատակիցներից կատարվել է 185 թեստավորում,որից 15 հոգի դրական ,այսինքն դրական պատասխան գրանցված աշխատողների թվաքանակի ընդհանուր թիվը կազմել է մանկատան աշխատակցների թվի 20 %-ը: Այսպես ,14 օրյա հերթափոխով շուրջ 7 ամիսների ընթացքում ամսվա կտրվածքով դրական պատասխան է եկել 1-2 աշխատակցի մոտ, ընդ որում այդ աշխատակիցները վարակվել են 14-օրյա հերթափոխից դուրս 14 օրյա ընդմիջման ընթացքում,որոնք սահմանված կարգով բուժվել են / համաձայն արձանագրության/ , այնուհետև աշխատանքի են անցել բացասական թեստի արդյունքի հիման վրա:

COVID-19 համաճարակի ընթացքում, ՀՀ ԱՆ Ազգային ինստիտուտի, ՀՎԿԱԿ ՊՈԱԿ-ի համաճարակաբանների կողմից հեռավար անցկացվել է սեմինար, զրույցներ, պարապմունքներ՝ բժիշկների, բուժքույրերի, դայակների և սաների մասնակցությամբ:

Յուրաքանչյուր երկուշաբթի նախարարություն հաշվետվություն է ներկայացվել նոր կորոնավիրուսային վարակով (COVID-19) պայմանավորված իրականացված միջոցառումների վերաբերյալ՝ համաձայն տրված պլանի,յուրաքանչյուր ուրբաթ օրը թեստավորման վերաբերյալ հաշվետվության նախարարության համապատասխան աշխատակցին, ինչպես նաև յուրաքանչյուր

որ էլեկտրոնային ծրագրով հաշվետվություն կորոնավիրուսային համավարակի վերաբերյալ՝ ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարին:

«Գյումրու «Երեխաների տուն» ՊՈԱԿ-ի կողմից արտակարգ իրավիճակի պայմաններում դեռևս մարտի 28-ին մշակվել է կորոնավիրուսային հիվանդության կանխարգելման և հայտնաբերման դեպքում «մեղմ» արտահայտված ախտանշաններով հիվանդների խնամքի և կոնտակտավորների բժշկական հսկողության պլանը, ինչպես նաև ՀՀ-ում կորոնավիրուսային վարակի համաճարակային իրավիճակի հետ կապված «Գյումրու «Երեխաների տուն» ՊՈԱԿ-ում հնարավոր ռիսկերի գնահատման և դրանց նվազեցման ուղիները : Հայտնում ենք նաև, որ 20.05.2020 թվականից հաստատությունում սահմանվել է աշխատանքի փակ ռեժիմ և հերթափոխները իրականացվել են առնվազն 10 օր անընդմեջ տևողությամբ՝ հնարավորինս ապահովելով սննդով և սանիտարահիգիենիկ պայմաններով: Հերթափոխումից առաջ աշխատակիցները թեստավորվել են և միայն ՊՇՌ թեստի բացասական պատասխանի դեպքում ներգրավվել աշխատանքային պրոցեսի մեջ : Սպասարկող, օժանդակ և վարչական անձնակազմերի աշխատանքը կազմակերպել ենք հնարավորինս հեռավար եղանակով, անհրաժեշտության դեպքում աշխատանքի ներգրավված ժամանակ ապահովել ենք առանձին մուտքերով տեխաշարժը՝ առանց խնամող և բուժող անձնակազմի ու շահառուների հետ շփման՝ պահպանելով հակահամաճարակային բոլոր նորմերն ու կանոնները : 2020 թվականի մայիսի 20-ից մինչև 2021 թվականի հունվարի 31-ը հաստատությունը աշխատել է փակ աշխատանքային ռեժիմով նախարարության կողմից տրված հրամանների ու հանձնարարականների հիման վրա: Այդ ընթացքում՝ աշխատակիցների յուրաքանչյուր հերթափոխի ժամանակ կատարվել է ՊՇՌ թեստավորում, ընդհանուր առմամբ փակ ռեժիմով աշխատող աշխատակիցները նմուշառվել են 798 անգամ և արդյունքում 24 դրական դեպք է գրանցվել: Դրական ախտորոշված աշխատակիցները չեն ներգրավվել աշխատանքային պրոցեսի մեջ և մեկուսացվել են սահմանված կանոններին համապատասխան:

«Երեխայի և ընտանիքի աջակցության կենտրոն» ՊՈԱԿ-ը Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության հետ համատեղ իրականացրել է հետևյալ քայլերը կորոնավիրուսը կանխելու և համավարակի դեմ պայքարելու համար:

1. 2020 թվականի մարտի 16-ից մինչև 2020 թվականի սեպտեմբերի 13-ը ներառյալ ցերեկային կենտրոնի աշխատակիցները, բացառությամբ վարչական անձնակազմի 5 անդամների, գտնվել են հակադիր պարապուրդի մեջ: Այդ ընթացքում շահառու ընտանիքներին և երեխաներին ծառայություններ մատուցվել են միայն հեռավար եղանակով: Վարչական անձնակազմն աշխատել է՝ հետևելով ՀՀ Պարետի կողմից սահմանված բոլոր կանոններին, որոնք վերաբերվել են այդ շրջանին:

2. Սեպտեմբերի 14-ից կենտրոնն աշխատել է՝ հետևելով ՀՀ Պարետի կողմից սահմանված բոլոր կանոններին, որոնք վերաբերվել են այդ շրջանին:

3. Կազմակերպվել է անհրաժեշտ միջոցների և պարագաների գնում 2020 թվականի հուլիս և հոկտեմբեր ամիսներին /փակ աղբամաններ, դիմակներ, դիմավահաններ, ձեռնոցներ, ակոգեք, ախտահանիչ այլ նյութեր, հեռահար ջերմաչափեր և այլն/:

4. Մշակվել և ընդունվել է կորոնավիրուսային հիվանդության համավարակի պայմաններում 'Երեխայի եվ ընտանիքի աջակցության կենտրոն' ՊՈԱԿ-ի գործունեության կանոնակարգ, որի մասին անձնակազմը մանրամասն տեղեկացվել է:

5. Իրականացվել է տարածքի ախտահանում և նախապատրաստում /շենքի մուտքերի մոտ և սանհանգույցներում տեղադրվել են փակ աղբամաններ, միջանցքներում պատերին ամրացվել են ակոգեքով տարաներ, առանձնացվել և ժամանակավորապես առօրյա գործածությունից դուրս են բերվել այն խաղալիքները և խաղերը, որոնց ամենօրյա ախտահանում հնարավոր չէ իրականացնել և այլն/:

6. Մշակվել են երեխաների հաճախումների նոր գրաֆիկներ, ինչը հնարավորություն է տվել փոքրացնել միաժամանակ ծառայություններ ստացող երեխաների խմբերը:

7. Բոլոր աշխատակիցներն ապահովվել են անհրաժեշտ քանակի դիմակներով և ախտահանիչ նյութերով:

8. Մինչև սույն թվականի հունվարի 19-ը չի գործել խոհանոցը:

9. Սահմանվել են աշխատակիցների և երեխաների ջերմաչափման, ինչպես նաև տարածքի ախտահանման գրաֆիկներ, որոնց արդյունքները գրանցվել են համապատասխան մատյաններում:

10. Աշխատակիցները և երեխաները կրել են դիմակներ և պահպանել են ձեռքերի հիգիենայի, և հակահամաճարակային այլ կանոնները:

11. Սենյակներում մասնագետների կողմից իրականացվել է համապատասխան ախտահանում և օդափոխություն ծառայություն ստացած յուրաքանչյուր երեխայից կամ խմբից հետո:

12. Սուր շնչառական հիվանդություններ ունեցող երեխաները ժամանակավորապես չեն սպասարկվել, չի թույլատրվել նաև աշխատակիցների մուտքը կենտրոն նույն խնդրով պայմանավորված:

2020 թվականի մարտից մինչև 2020 թվականի հուլիս ամիսը կենտրոնում վարակման դեպքեր չեն արձանագրվել: Վարակի աղբյուրը չի հայտաբերվել:

2020 թվականի օգոստոսից մինչև 2021 թվականի փետրվար ամիսն ընկած ժամանակահատվածում թեստավորվել է կենտրոնի 4 աշխատակից: Մանրամասները ըստ ամիսների ներկայացվում է ստորև:

Օգոստոս: Թեստավորվել է մեկ աշխատակից, արդյունքը եղել է դրական, նա ինքնամեկուսացվել է: Վարակը չի տարածվել:

Սեպտեմբեր: Թեստավորվել է մեկ աշխատակից, արդյունքը եղել է դրական, նա և նրա հետ սերտ շփում ունեցած 2 այլ աշխատակիցներ

ինքնամեկուսացվել են: Վարակը անձնակազմի և երեխաների շրջանում տարածում չի ստացել: Վարակի աղբյուրը չի հայտաբերվել:

Հոկտեմբեր: Թեստավորվել է մեկ աշխատակից, արդյունքը եղել է դրական, նա ինքնամեկուսացվել է: Վարակը անձնակազմի և երեխաների շրջանում տարածում չի ստացել: Վարակի աղբյուրը չի հայտաբերվել:

Նոյեմբեր: Թեստավորվել է մեկ աշխատակից, արդյունքը եղել է դրական, նա ինքնամեկուսացվել է: Վարակը անձնակազմի և երեխաների շրջանում տարածում չի ստացել: Վարակի աղբյուրը չի հայտաբերվել:

2020 թվականի դեկտեմբերից մինչև 2021 թվականի փետրվար ամիսն ընկած ժամանակահատվածում կենտրոնում վարակման դեպքեր չեն արձանագրվել:

«Հայաստանի Հանրապետությունում արտակարգ դրություն հայտարարելու մասին» ՀՀ կառավարության 2020թ. մարտի 16-ի 298-Ն որոշման ընդունումից հետո ՀՀ Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության գլխավոր քարտուղարի նախ 14.03.2020թ. թիվ Ն/ԳՀ-2-2/7816-2020 ապա 02.04.2020թ. Ն/ԳՀ-2/9056-2020 հանձնարարականների հիման վրա դադարեցվել է «Լոռու մարզի երեխայի և ընտանիքի աջակցության կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի շահառուների սպասարկումը (16.03.2020թ-ից մինչև 16.09.2020թ.) և երեխաների հետ աշխատող մասնագետները նախ գտնվել են պարապուրդում, ապա անցել հեռավար աշխատանքի: Միաժամանակ կազմակերպության անխափան գործունեությունը ապահովելու նպատակով կազմակերպվել է վարչական և տնտեսական աշխատողների աշխատանքները:

Նոր տեսակի կորոնավիրուսային հիվանդության (COVID-19) տարածումը կանխելու և աշխատողների համար անվտանգ և առողջության համար անվնաս պայմաններ ապահովելու նպատակով «Լոռու մարզի երեխայի և ընտանիքի աջակցության կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի աշխատողների համար աշխատանքի անվտանգ կազմակերպման նպատակով իրականացվել են հետևյալ միջոցառումները՝

1. Տնօրենի հրամանով նշանակվել է կորոնավիրուսային հիվանդության տարածման կանխարգելման նպատակով միջոցառումների պատասխանատու: Պատասխանատուն իրականացրել է կազմակերպության ողջ տարածքում ընդհանուր սանիտարահամաճարակային անվտանգության կանոնների և հիգիենիկ նորմերի պահպանման նկատմամբ պատշաճ հսկողությունը և կանոնների համար անհրաժեշտ պարագաների, նյութերի ու հարմարությունների առկայությունը:

2. Պատասխանատուն իրականացրել է ախտահանումների, աշխատողների և այցելուների առողջական վիճակի մասին գրանցումների վարումը:

3. Պայմաններ են ապահովվել ձեռքերի կանոնավոր և մանրակրկիտ լվացման (լվացարաններ), չորացման համար: Ապահովվել են ջրի և օճառի,

ալկոհոլային հիմքով ձեռքերի ախտահանիչների, եռաշերտ դիմակների, ձեռնոցների առկայությունը /կազմակերպությունում ապահովված է ջրի շուրջօրյա մատակարարումը/ :

4. Ապահովվել է յուրաքանչյուր 10 աշխատողի հաշվարկով առնվազն մեկ ծորակի առկայություն:

5. Կազմակերպության մուտքի մոտ, սանհանգույցներում, սենյակներում, միջանցքներում տեղադրվել են փակվող աղբամաններ՝ օգտագործված դիմակները և անհատական պաշտպանության այլ պարագաները նետելու համար:

6. Յուրաքանչյուր աշխատակցի ջերմությունը չափվել է նվազագույնը օրական երկու անգամ (հեռավար կամ անհատական օգտագործման ջերմաչափներով, այդ թվում՝ աշխատակիցների անձնական ջերմաչափներով), որից մեկը աշխատակցի աշխատանքի ներկայանալու ժամանակ՝ կատարելով համապատասխան նշումներ գրանցամատյանում:

7. ՀՀ առողջապահության նախարարի՝ 2020 թվականի մարտի 16-ի N 977-Ա հրամանի համաձայն՝ սահմանվել են կանոններ և ընթացակարգեր՝ օրական առնվազն երկու անգամ սահմանված ժամերի տարածքը ախտահանելու՝ դռների բռնակները, սեղանները, ձեռքով հաճախակի հպման մակերեսները (սարքերի մակերեսներ, լույսի անջատիչներ, սարքավորումների վրայի բռնակները, հեռակառավարման վահանակներ, ընդհանուր օգտագործման հեռախոսներ, համակարգիչներ, ստեղնաշարեր և մկնիկեր և այլն), սանհանգույցները, ձեռքերի հպման համար նախատեսված մակերեսները և կատարվել են համապատասխան նշումներ գրանցամատյանում:

8. Ախտահաման համար կիրառվել են քլորի հիմքով կամ 60-80% սպիրտպարունակող ախտահանիչ նյութեր:

9. Ապահովվել են աշխատատեղերի միմյանցից նվազագույնը 2 մետր հեռավորությունը:

10. Սահմանափակվել են գործուղումները:

11. Հարգելի է համարվել սուր շնչառական վարակներին բնորոշ ախտանշաններով (թեթև հազ, ջերմության բարձրացում) աշխատակիցների բացակայությունն աշխատանքից, բացառվել է վերջիններիս մուտքը աշխատավայր:

12. Ապահովվել է մեկուսացված անձանց հեռավար աշխատանքի հնարավորությունը:

13. Ներդրվել են անհրաժեշտ մեխանիզմներ աշխատանքը տնից կազմակերպելու համար՝ ապահովելով ՀՀ աշխատանքային օրենսդրությամբ սահմանված կարգով աշխատանքի դիմաց վարձատրությունն այն բոլոր դեպքերի

համար, երբ կատարված աշխատանքի որակին և ժամկետներին ներկայացվող պահանջները պահպանված են:

14. Մուտքի մոտ ապահովվել է 60-80% սպիրտ պարունակող ախտահանիչ նյութերով տարաների առկայություն՝ յուրաքանչյուր մտնող անձի ձեռքերի պարտադիր ախտահանման համար:

15. Տեսանելի վայրում փակցվել են աշխատակիցներին իրազեկման տեղեկատվական թերթիկը՝ ինչ է վիրուսը, ինչպես է այն տարածվում, որոնք են ախտանշանները, ովքեր են գտնվում վարակի ծանր ռիսկային խմբում և այլ տեղեկատվությամբ:

17.09.2020 թվականից շահառուները հաճախել են աջակցության կենտրոն:

Ինչ վերաբերում է շահառուների խնամքին

1) Իրականացվել է երեխաների ջերմաչափում և զննում հեռավար կամ անհատական օգտագործման (ծնողի կողմից բերված) ջերմաչափով օրական առնվազն 2 անգամ, որոնցից մեկը՝ նախքան աջակցության կենտրոն մուտք գործելը: Ջերմող երեխաներին չի թույլատրվում մուտք գործել կենտրոն

2) Ժամանակավորապես չեղարկվել կամ հետաձգվել են երեխաների անհատական զարգացման ծրագրերի շրջանակներում նախատեսված խմբային միջոցառումները

3) Երեխաներն ապահովվել են ձեռքերի լվացման հնարավորություններով՝ հոսող տաք և սառը ջրով, օճառով: Վերահսկվել է, որ սանհանգույց երեխաները հաճախեն մեկական: Ապահովվել է ձեռքերի հաճախակի լվացում

4) Խաղերի և պարապունքների ժամանակ նվազագույնի է հասցվել երեխաների միջև սերտ շփումները:

5) Երեխաների հետ իրականացվել են բացատրական դասընթացներ՝ կորոնավիրուսի կանխարգելմանն ուղղված միջոցառումների վերաբերյալ:

6) Իրականացվել է աշխատանքային սենյակների օդափոխություն յուրաքանչյուր 2 ժամը մեկ անգամ:

7) Երեխաներին սննդի տրամադրում կենտրոնում չի իրականացվել: Երեխաներին հասանելիք սննդի փաթեթները տրամադրվել են նրանց ընտանիքներին:

Կորոնավիրուսը կանխելու և համավարակի դեմ պայքարելու համար Երևանի «Մարի Իզմիրյանի անվան մանկատուն» ՊՈԱԿ-ում իրականացված հակահամաճարակային միջոցառումների մասին ներկայացվում է ստորև՝

- կողմնակի անձանց մուտքի խիստ սահմանափակում, միայն սպասարկող անձնակազմի մուտքի թույլտվություն /մարտ և ապրիլ ամիսներին/ (ջերմաչափումից և ընդհանուր զննումից) հետո, 2020թ.-ի մայիսի 19-ից մինչև 01.02.2021թ.-ը է փակ 14 օրյա գրաֆիկով աշխատանքի կազմակերպում:

- Պաշտպանիչ միջոցների ձեռքբերում և պարտադիր կրում /դիմակներ, ձեռնոցներ, կոմբինիզոններ, սաղավարտներ, ակնոցներ, ախտահանիչ միջոցներ:

- Աշխատակիցների և շահառուների թեստավորում ըստ ցուցումների: Թեստավորված անձանց ընդհանուր քանակը հունիս ամսին եղել է 100 անձ, որից 23 դրական, ինչը կազմում է խնամքի տակ գտնվող անձանք ընդհանուր քանակի 22%-ը:

- Մանկատան տարածքի և խմբասենյակների ախտահանման աշխատանքների կազմակերպում 2-անգամյա պարտադիր գրաֆիկով:

- Շահառուների և աշխատակիցների ջերմաչափում 2-անգամյա պարտադիր գրաֆիկով, լրացում համապատասխան մատյաններում:

Կանանց և թրաֆիքինգի հիմնահարցերին վերաբերող

Նախարարությունն իրականացնում է «Մարդկանց թրաֆիքինգի և շահագործման զոհերի, սեռական բռնության ենթարկված կանանց և աղջիկների սոցիալ-հոգեբանական վերականգնում» ծրագիր, որի շրջանակում նշված խմբերի շահառուները ստանում են աջակցություն թե՛ ապաստարանում, թե՛ ապաստարանից դուրս: Շահառուների առողջական վիճակը ճշտելու, հնարավոր հիվանդություններն ախտորոշելու և բուժումը կազմակերպելու համար բոլորը պարտադիր անցնում են բուժզննում: Ապաստարանի հնարավորությունները թույլ են տալիս սենյակներից մեկն անհրաժեշտության դեպքում օգտագործել որպես կարճաժամկետ մեկուսարան: Նոր պայմաններում լրացուցիչ ապահովվում է նաև շահառուների թեստավորումը կորոնավիրուսի ախտորոշման նպատակով:

Թեստավորումն իրականացվում է ըստ անհրաժեշտության: 2020 թվականին թեստավորվել է մեկ անձ: Արդյունքը եղել են բացասական: Հարկ է նշել, որ տացիոնար բուժման կարիք ունեցող բոլոր հիվանդների բուժօգնությունը կազմակերպվում է պետպատվերի շրջանակում:

2021 թվականի փետրվարին արձանագրվել է մեկ դեպք՝ 6 անչափահասի կապակցությամբ: Նրանց թեստավորման արդյունքները եղել են բացասական և երեխաները տեղափոխվել են հիվանդանոց: Սակայն կրկնակի թեստավորումը չի հաստատել հիվանդությունը:

Իրականացնում է նաև «Ընտանիքում բռնության ենթարկված անձանց ապաստարանի ծառայունուններ» ծրագիրը: Այս պարագայում ևս շահառուների առողջական վիճակը ճշտելու համար, բոլոր այն անձինք, որոնք տեղափոխվել են ապաստարան, անցել են կորոնավիրուսի ախտորոշման պարտադիր թեստավորում և գտնվել են 14-օրյա մեկուսացման ռեժիմում: Ապաստարանի հնարավորությունները թույլ են տալիս սենյակներից մեկն անհրաժեշտության դեպքում օգտագործել որպես կարճաժամկետ մեկուսարան:

142. *Ինչպես է կազմակերպվել կենտրոններում խնամքի տակ գտնվող անձանց բուժսանիտարական օգնությունը և անձնական հիգիենան (սպասարկող բուժանձնակազմ, անհրաժեշտ պարագաների ձեռքբերում, թեստերի քանակ,*

դեղամիջոցներ, այլ միջոցառումներ): Խնդրում ենք տեղեկատվությունը ներկայացնել ամսական կտրվածքով և ըստ ՊՈԱԿ-ների:

142. Խնամքի տակ գտնվող անձանց բուժսանիտարական օգնությունը և անձնական հիգիենան (սպասարկող բուժանձնակազմ, անհրաժեշտ պարագաների ձեռքբերում, թեստերի քանակ, դեղամիջոցներ, այլ միջոցառումներ), ըստ խնամքի կենտրոնների, կազմակերպվել է հետևյալ կերպ.

Նորքի տուն ինտերնատում նոր կորոնավիրուսային վարակի (COVID-19) տարածման կանխարգելման համատեքստում, աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարի 26.05.2020 թվականի ԶԲ/ԱԿ-1/33872-2020 հանձնարարությամբ անհրաժեշտ է համարվել իրականացնել հակահամաճարակային ավելի խիստ միջոցառումներ՝ շահառուների շփումը միմյանց հետ, ինչպես նաև աշխատողների շփումը շահառուների հետ թույլատրել միայն խիստ անհրաժեշտության դեպքում: Այդ նպատակով արգելվել է շահառուների սննդի ընդունումը ճաշարանում, հանձնարարվել է շահառուների կերակրումը իրականացնել սենյակներում՝ հնարավորինս բացառելով աշխատող շահառու շփումը:

Կազմակերպությունում խնամքի տակ գտնվող անձանց բուժսանիտարական օգնությունը իրականացվել է համապատասխան աշխատակիցների կողմից:

Կազմակերպության կողմից հետևողականորեն պահպանվում են կորոնավիրուսային վարակի կանխարգելման բոլոր միջոցառումները, այդ նպատակով նախարարության աջակցությամբ ձեռք ենք բերել՝

-Դեղերի պահուստային պաշարներ՝ ջերմիջեցնող, ցավազրկող, խորխաբեր, բրոնխոլիտիկ (հաբեր և աէրոզոլ) և հակաբիոտիկ դեղամիջոցներ:

-Բուժաշխատողների և սանիտարների (անմիջական շփվողների) համար՝ անհատական պաշտպանիչ միջոցներ (դիմակ, ձեռնոց, մեկ անգամյա օգտագործման բժշկական արտահագուստ և բժշկական պաշտպանիչ ակնոցներ), սպիրտ 96° և սպիրտային հիմք ունեցող միջոց (ալկոհոլ), լազերային հեռահար ջերմաչափ և այլն:

3) Կլաստերային դեպքերի և բռնկումների ժամանակ առանցքային մասնագետների փոխարինելիությունը ապահովելու նպատակով պլանավորել և սահմանել ենք աշխատանքային գրաֆիկներ:

Կազմակերպության սպասարկող բժշկական անձնակազմի աշխատակիցներին տրամադրվել է արտահագուստ, ձեռնոցներ, դիմակներ, ակնոցներ, պաշտպանիչ վահանակներ, մեկանգամյա օգտագործման համար նախատեսված խալաթներ և գլխարկներ ըստ անհրաժեշտության՝ ոչ ամսական կտրվածքով, ինչպես նաև դեղորայքը՝ ըստ անհրաժեշտության:

«Երևանի N 1 տուն-ինտերնատ» ՊՈԱԿ-ում նոր կորոնավիրուսային COVID-19-ի վարակի կանխարգելման և տարածման անհրաժեշտությունից սահմանափակվել է Կազմակերպության տարածքներից դուրս խնամյալների տեղաշարժը՝ հաշվի առնելով վերջիններիս ռիսկային տարիքի գոտում գնտվելու

հանգամանքը: Կազմակերպության խնամյալների բուժսանիտարական օգնությունն ամբողջությամբ իրականացվել է աշխատակիցների կողմից: Կազմակերպության սպասարկող բժշկական անձնակազմի աշխատակիցներին տրամադրվել է արտահագուստ, ձեռնոցներ, դիմակներ, ակնոցներ, պաշտպանիչ վահանակներ, մեկանգամյա օգտագործման համար նախատեսված խալաթներ և գլխարկներ և այլն:

Կազմակերպությունում նոր կորոնավիրուսով վարակված խնամյալների մասին տեղեկատվությունը ՀՀ Հիվանդությունների վերահսկման և կանխարգելման ազգային կենտրոնին տրամադրելուց հետո, վերջիններիս առաջարկով ՀՀ առողջապահության նախարարության կողմից, հաշվի առնելով վարակված խնամյալների տարիքը և ուղեկցող հիվանդությունները, Կազմակերպությանն է միավորվել «Ս.Գ. Լուսավորիչ» բժշկական կենտրոնի բժիշկ-ռեանիմատոլոգ՝ Արսեն Պետրոսյանը:

Կազմակերպությունում COVID-19-ի վարակի դեմ իրականացված բուժման դրական առաջխաղացման արդյունքում կազմվեց խնամյալների հետագա բուժման համար անհրաժեշտ դեղորայքի ցանկ՝ ըստ հիվանդության ծանրության աստիճանի: Դեղորայքի ցանկը ներկայացվել է ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն: Վերջինս տրամադրել է Կազմակերպությանն անհրաժեշտ դեղորայքի մեծ խմբաքանակ:

Կազմակերպության սպասարկող բժշկական անձնակազմի աշխատակիցներին տրամադրվել է արտահագուստ, ձեռնոցներ, դիմակներ, ակնոցներ, պաշտպանիչ վահանակներ, մեկանգամյա օգտագործման համար նախատեսված խալաթներ և գլխարկներ ըստ անհրաժեշտության՝ ոչ ամսական կտրվածքով, ինչպես նաև դեղորայքը՝ ըստ անհրաժեշտության:

«Ձորակ» ՊՈԱԿ-ում խնամվողները կենտրոնում ստացել են լիարժեք բուժսանիտարական օգնություն, գտնվել են բժշկի անընդհատ վերահսկողության և սանիտարների 24 ժամյա խնաքի տակ, իսկ կազմակերպությունից դուրս բուժսպասարկման գործընթացն իրականացվել է միայն ծայրահեղ անհրաժեշտության դեպքում, պահպանելով հակահամաճարակային անվտանգության բոլոր կանոնները:

Կազմակերպությունն ապահովված է եղել վարակի կանխարգելման համար անհրաժեշտ պարագաների բավարար քանակով: Պաշտպանիչ պարագաներն ու ախտահանիչ նյութերը ձեռք են բերվել ՊՈԱԿ-ի միջոցներով, նաև բարեգործական ճանապարհով: Տրամադրվել է նաև Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության կողմից:

Ամսական կտրվածքով տրամադրվել են ներքոնշյալ հիգիենիկ պարագաները՝ որոնք օգտագործվել են վարակի կանխարգելման, անձնական հիգիենայի պահպանման համար:

1.2020թվականի ապրիլին ՀՀ մարդասիրական օգնության կենտրոնի

կողմից տրամադրվել է COVID19 վիրուսի հայտնաբերման արագ թեստեր(SARS-Cov-2):

2.2020թվականի մայիսին Հայաստանի Հանրապետության սոցիալական հարցերի նախարարության կողմից տրամադրվել է դիմակ 300հատ, ձեռնոց 300հատ, աղտահանիչ հեղուկ 5 լ 4հատ, ակոգել 5 լ 4 հատ, բժշկական խալաթ 18հատ, պաշտպանիչ սաղավարտ 18 հատ, հեռահար ջերմաչափ1 հատ, 200հատ դիմակ, ձեռնոց 400զույգ, ախտահանիչ հեղուկ, ակոգել

3.2020թվականի հունիսիս Հայաստանի Հանրապետության սոցիալական հարցերի նախարարության կողմից տրամադրվել է ակոգել 5լ 2հատ, բժշկական ձեռնոց 1100հատ, Դիմակ 1000հատ, ձեռքի խոնավ անձեռոցիկ 50 հատ, օքսիմետր 1 հատ, դեմքի պաշտպանիչ վահանակ 20 հատ, աղբի տոպրակ 352. 300հատ, բախիլ 600հատ, խալաթ 30 հատ, բժշկական արտահագուստ 25 հատ

Հոգեկան բարեկեցություն կենտրոն» ՀԿ-ի կողմից բժշկական ձեռնոց 20 տուփ, ախտահանիչ հեղուկ 20 հատ, դեմքի պաշտպանիչ վահանակ 10 հատ, ախտահանիչ հեղուկ 10 լ, հեռահար ջերմաչափ 2հատ, բժշկական սպիրտ 96տ 1լ 10 հատ, բժշկական դիմակ ռեսպիրատոր 10 հատ քլորոմին փոշի 15կգ բժշկական կոմբինիզոն անջրաթափանց 10 հա, բժշկական դիմակ եռաշերտ 1000հատ:

4.2020թվականի օգոստոսին Հայաստանի Հանրապետության սոցիալական հարցերի նախարարության կողմից տրամադրվել է 330 հատ դիմակ, Համահայկական երիտասարդական միություն>> կրթամշակութային ՀԿ-ի կողմից տրամադրվել է 1000հատ դիմակ:

<<Վարդենիսի նյարդահոգեբանական տուն-ինտերնատ>>ՊՈԱԿ-ում բուժասանիտարական օգնությունը և անձնական հիգիենան կազմակերպվել է պատշաճ համաձայն կարգի: Ձեռք են բերվել անհատական պաշտպանիչ միջոցներ, դեղորայք:

Ամիս	Դեղորայք	Անհատ. պաշտ. միջոցներ
Մարտ	45649	726600
Ապրիլ	892000	40700
Մայիս	654000	
Հունիս	540000	605000
Հուլիս	129254	111291
Օգոստոս	1367083	1840000

Սեպտեմբեր	56800	
Հոկտեմբեր	40830	74710
Նոյեմբեր		26840
Դեկտեմբեր		38718

143. Արդյոք արձանագրվել է, թե որոնք են եղել խնամքի տակ գտնվող անձանց վարակվելու աղբյուրները: Ինչպես կմեկնաբանեք այդ հանգամանքը:

143. Տարեցների հիմնահարցերին վերաբերող

Նորքի տուն-ինտերնատում նոր կորոնավիրուսով /COVID-19/ վարակվելու պատճառ կարող էր հանդիսանալ այլ հիվանդության պատճառով խնամյալին հետազոտման կամ հիվանդանոցային պայմաններում բուժման նպատակով որևէ բժշկական հաստատություն տեղափոխելու հետևանքով հնարավոր կոնտակտի արդյունքը:

«Երևանի N 1 տուն-ինտերնատ» ՊՈԱԿ-ում նոր կորոնավիրուսով (COVID-19) վարակվելու փաստի արձանագրությունը գրեթե անհնարին է՝ հաշվի առնելով հիվանդության առանձնահատկությունները:

«Ձորակ» հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց խնամքի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի խնամքի տակգտնվողանձանցվարակվելուառաջին դեպքը գրանցվել է խնամվողին բուժհաստատություն տեղափոխելուց հետո: Խնամվողը հետ է վերադարձել բուժվելուց հետո:

Մյուս դեպքի աղբյուրները չեն բացահայտվել: Այդ հանգամանքը պայմանավորված է վարակի անկանխատեսելիությամբ:

<<Վարդենիսի նյարդահոգեբանական տուն-ինտերնատ>> ՊՈԱԿ-ում շահառուների վարակվելու աղբյուրները ըստ էության եղել է աշխատակցի կողմից, որը 2օր առաջ թեստավորվել է և մինչև պատասխանի ստացումը գտնվել է կազմակերպությունից դուրս, որտեղ երկու օրը բավարար է վարակվելու համար:

Կանանց և թրաֆիքինգի հիմնահարցերին վերաբերող

Հաշվի առնելով ծրագրի շահառու հանդիսացող թիրախ խմբերին (սեռական և աշխատանքային շահագործման, հարկադիր աշխատանքի, սեռական բռնության ենթարկված անձինք, ընտանիքում բռնության ենթարկված անձինք) վարակման աղբյուրները բացահայտելու հնարավորությունները սահմանափակ են եղել:

144. Ինչպես է կազմակերպվել կորոնավիրուսով հիվանդ անձանց մեկուսացման և ինքնամեկուսացման գործընթացը խնամքի կենտրոններում: Ինչ միջոցառումներ են իրականացվել այդ կենտրոնների կարողությունները մեծացնելու ուղղությամբ, այդ թվում առողջապահական և ինչպիսի արդյունքներ են

արձանագրվել: Խնդրում ենք տեղեկատվությունը ներկայացնել ամսական կտրվածքով և ըստ կենտրոնների:

144. Նորքի տուն-ինտերնատում կորոնավիրուսով հիվանդ անձանց մեկուսացումը և ինքնամեկուսացումը կազմակերպելու նպատակով տուն-ինտերնատի 2-րդ մասնաշենքի առաջին հարկի նոր վերանորոգված ամբողջ տարածքը առանձին մուտքով և ելքով նախախապատրաստվել է, որպես մեկուսարան օգտագործելու համար: Նշված տարածքի բոլոր սենյակները ախտահանվել են, կահավորվել, ունեն առանձին սանհանգույցներ և ծառայում են կոնտակտավորների և հիվանդների առանձնացման համար, ինչպես նաև նոր ընդունվող բնակիչների մեկուսացման համար:

«Երևանի N 1 տուն-ինտերնատ» ՊՈԱԿ-ում Նոր կորոնավիրուսային վարակով (COVID-19) պայմանավորված՝ Կազմակերպության հիմնական և անկողնային մասնաշենքերում առանձնացվել են մեկուսարաններ: Մեկուսարանների քանակը ժամանակ առ ժամանակ ենթարկվել է փոփոխության՝ պայմանավորված ՊՇՌ հետազոտության դրական պատասխան ունեցող խնամյալների քանակից՝ 4-20 սենյակներ:

Նոր կորոնավիրուսի դրական պատասխան ունեցող խնամյալների խնամքի և բուժման նպատակով կազմվել է աշխատակիցների խումբ, ովքեր իրականացրել են բացառապես մեկուսարաններում գտնվող խնամյալների խնամքն ու բուժումը: Կազմակերպության մեկուսարաններում գտնվող խնամյալների խնամքն և բուժումն իրականացնող աշխատակիցներն ապահովված են եղել անհրաժեշտ բոլոր պաշտպանիչ միջոցներով (արտահագուստ, ձեռնոցներ, դիմակներ, ակնոցներ, պաշտպանիչ վահանակներ, մեկանգամյա օգտագործման համար նախատեսված գլխարկներ, բախիլներ, ախտահանիչ նյութեր և այլն):

Կազմակերպությունում բժշկական ծառայության ղեկավարի և բժիշկ-ռեանիմատոլոգի համատեղ բուժզննման արդյունքում գնահատվել է նոր կորոնավիրուսով վարակված խնամյալների առողջական վիճակը՝ քննարկվել բուժման գործելակերպը և հետագա վարումը, նոր դեպքերի ի հայտ գալու դեպքում բուժման ծավալները, ինչպես նաև բարդությունների առկայության դեպքում (շնչառական անբավարարություն, մարմնի ջերմաստիճանի կայուն բարձր ցուցանիշներ) ստացիոնար ուղեգրման հարցը: Կազմակերպությունում խնամյալների շրջանում գրանցվել է /COVID-19/ վարակման 43 դեպք՝ 70-90 տարեկան: Կազմակերպությունում կորոնավիրուսային վարակով մահվան դեպքեր չեն գրանցվել:

«Ձորակ» հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց խնամքի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ում առկա երկու բաժանմունքում էլ նախատեսված են մեկուսարաններ իսկ անհրաժեշտության դեպքում նաև մեկուսացման տարածքներ:

Խնամվողների շրջանում ախտանշանների առկայության դեպքում խնամվողը մեկուսացվել է և տեղեկացվել է Հիվանդությունների վերահսկման և կանխարգելման կենտրոն հավանական հիվանդի նմուշառման, հաշվառման և

հետագա վարման նպատակով: Համաձայն գործողությունների պլանի մեղմ և միջին ծանրության դեպքերի դեպքում իրականացվում է համապատասխան միջոցառումներ:

<<Վարդենիսի նյարդահոգեբանական տուն-ինտերնատ>> ՊՈԱԿ-ում առանձնացվել է տարածք մեկուսարանի համար, որտեղ մեկուսացվել են կորոնավիրուսով վարակվածները կամ <<հավանական>> վարակվածները:

Մեկուսարանը ստեղծվել է ՀՀ Առողջապահության նախարարի կողմից հաստատված չափանիշների համաձայն: Բացի այդ, յուրաքանչյուր բաժանմունքում ևս առանձնացվել է մեկ սենյակ՝ մեկուսարան:

Փակ կարանտինային ռեժիմով պայմանավորված ապրիլի 8-ից մինչև հունվար ամիսը Վարդենիսի տուն-ինտերնատի 7 բաժանմունքներում բոլոր շահառուները ինքնամեկուսացվել են: Միայն հուլիս ամսին հատնաբերվել են 92 հիվանդներ, որոնք ինքնամեկուսացել են 14 օրով: Նշված ժամանակահատվածում համագործակցությունը եղել է Վարդենիսի պոլիկլինիկայի անձնակազմի հետ: Հոսպիտալացման դեպքեր չեն գրանցվել:

Իրականացված գործողությունները կրել են ընդհանուր բնույթ, ուստի ամսական կտրվածքով տեղեկատվություն ներկայացնել հնարավոր չէ, բացի դա մեկուսարանների քանակը ժամանակ առ ժամանակ ենթարկվել է փոփոխության՝ պայմանավորված ՊՇՌ հետազոտության դրական պատասխան ունեցող խնամյալների քանակից՝ 4-20 սենյակներ, ուստի ամսական կտրվածքով ներկայացնել հնարավոր չէ:

145. Ինչպես և ինչ ռեժիմով է կազմակերպվել կենտրոններում խնամքի տակ գտնվող անձանց հաղորդակցությունը ընտանիքի անդամների հետ (ռեժիմների փոփոխությունը խնդրում եմ ներկայացնել ամսական կտրվածքով):

145. Երևանի N 1 տուն-ինտերնատը ամբողջությամբ սահմանափակել էր տեսակցությունները, սակայն ապահովել էր ինտերնետի առկայությունը հարազատների և բարեկամների հետ կապը հաստատելու համար: Կազմակերպության խնամյալներից գրեթե բոլորն ունեն անձնական օգտագործման բջջային հեռախոսներ, վերջիններս ըստ անհրաժեշտության օգտվել են Կազմակերպությունում առկա անլար հեռախոսից:

Նորքի տուն –ինտերնատում տեսակցությունների սահմանափակման պարագայում, որպես այլընտրանքային մեխանիզմ, խնամյալների կապը հարազատների հետ իրականացվել է հեռախոսակապով: Բացի այդ տուն-ինտերնատը ունի Skype սենյակ, որտեղից ամեն օր տեսահեռախոսազանգով շահառուները կարողանում են կապ հաստատել արտերկրում, ինչպես նաև ՀՀ-ում բնակվող իրենց հարազատների հետ: Կազմակերպությունում տեղադրված է նաև քաղաքային հեռախոս, որից օգտվում է յուրաքանչյուր շահառու, անհրաժեշտության դեպքում բուժքույրերը օգնում են նրանց օգտվել նաև անձնական հեռախոսից:

«Ձորակ» հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց խնամքի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ում ընտանիքի հետ կապը պահպանվել է հեռախոսակապի, տեսազանգերի միջոցով, ըստ խնամվողի և ըստ հարազատի ցանկության:

Արտակարգ դրության պայմաններում արգելվել է տեսակցություններն ու հանձնույթների ընդունումը:

<<Վարդենիսի նյարդահոգեբանական տուն-ինտերնատ>> ՊՈԱԿ-ում ապրիլի 8-ից սահմանված փակ հակահամաճարակային ռեժիմի հետ կապված արգելվել են տեսակցությունները: Ընտանիքի անդամների հետ կապը եղել է հեռախոսային:

Տեղեկատվությունը ամսական կտրվածքով ներկայացնել հնարավոր չէ, քանի որ 14 օրյա փակ ռեժիմով պայմանավորված խնամյալների հաղորդակցությունը հարազատների հետ իրականացվել է բջջային հեռախոսների և ինտերնետի միջոցով, ըստ իրենց ցանկությամբ:

Երեխաների հիմնահարցերին վերաբերող

Հաղորդակցությունը կազմակերպվել է բացառապես հեռախոսազանգերի միջոցով:

146. Ինչպես է կազմակերպվել խնամքի կենտրոնների անձնակազմի առողջության պաշտպանությունը իրենց աշխատանքային պարտականությունների կատարման ժամանակ (պաշտպանիչ միջոցներ, թեստավորումների քանակ, դրական թեստավորվածների քանակ):

146. Նորքի տուն-ինտերնատում Աշխատակիցների և բժշկական անձնակազմի կողմից խնամքի կամ բժշկական միջամտության ժամանակ կիրառվում է ԱՊՄ՝ դիմակ, ակնոց, բժշկական շիթեր, ձեռնոց, ջրակայուն երկար արտահագուստ՝ խալաթ կամ գոգնոց, մեկանգամյա օգտագործման անձեռոցիկներ, հեղուկ օճառ, սպիրտ պարունակող նյութեր: Այդ միջոցները տրամադրվում են ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության կողմից: Կազմակերպությունը յուրաքանչյուր երեքշաբթի տեղեկատվություն է ներկայացնում նախարարություն ավտահանիչ և պաշտպանիչ միջոցների առկա և օգտագործված քանակի մասին, որի համաձայն տրամադրվում է պահանջվող նոր չափաբաժինը: Վերահսկողությունը իրականացվում է փոխտնօրենի կողմից:

Տուն-ինտերնատի աշխատակիցների և բժշկական անձնակազմի համար նույնպես իրականացվում է ամենօրյա ջերմաչափում, եթե առկա են համավարակին բնորոշ ախտանիշներ անմիջապես կասեցվում է նրանց աշխատանքը և անհապաղ ահազանգվում Առողջապահության Նախարարություն՝ 8003 հեռախոսահամարով:

Կազմակերպության խնամյալների և աշխատակիցների թեստավորման տվյալները ներկայացված են կից՝ Հավելված 4-ում:

«Երևանի N 1 տուն-ինտերնատ» ՊՈԱԿ-ում 2020 թվականի ապրիլի 21-ից Կազմակերպությունում սահմանվել է 14 օրյա փակ ռեժիմով հերթափոխային

աշխատանք: Հերթափոխում ներգրավված աշխատակիցները յուրաքանչյուր հերթափոխից առաջ ենթարկվում էին Պոլիմերազային շղթայական ռեակցիա (ՊՌՇ) հետազոտության, որից հետո ընդունում հերթափոխը: Հերթափոխը ընդունելուց հետո Կազմակերպության սպասարկող և բժշկական անձնակազմին տրամադրվել է արտահագուստ, ձեռնոցներ, դիմակներ, ակնոցներ, պաշտպանիչ վահանակներ, մեկանգամյա օգտագործման համար նախատեսված խալաթներ և գլխարկներ և այլն: Համախտանիշների առկայության դեպքում հերթափոխային աշխատանքում չէին ներգրավվում:

Կազմակերպությունում իրականացվում է աշխատակիցների ջերմաչափում, սատուրացիայի ստուգում: Կազմակերպությունում օգտագործվում են հեռահար (10 հատ) և սնդիկային տեսակի ջերմաչափեր: 2020 թվականին Կազմակերպությունում աշխատակիցների շրջանակներում իրականացված ՊՇՌ հետազոտության արդյունքում գրանցվել է /COVID-19/ վարակման 109 դեպք: Կազմակերպությունում կորոնավիրուսային վարակով մահվան դեպքեր չեն գրանցվել:

Կազմակերպության խնամյալների և աշխատակիցների թեստավորման տվյալները ներկայացված են կից՝ Հավելված 4-ում:

«Ձորակ» հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց խնամքի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի անձնակազմի առողջության պաշտպանությունը աշխատանքային պարտականությունների կատարման ժամանակ իրականացվել է պահպանելով հակահամաճարակային բոլոր կանոնները: Աշխատակիցները պարտադիր կիրառել են մեկանգամյա օգտագործման դիմակներ, ձեռնոցներ ինչպես նաև անհրաժեշտության դեպքում պաշտպանիչ վահանակներ և արտահագուստ: Իրականացվել է օրական 2 անգամ ջերմաչափում: 14 օրյա հերթափոխով աշխատանքի անցնելու համար իրականացվել է պարտադիր թեստավորում: Բացասական արդյունքի դեպքում նոր միայն ընդգրկվել են աշխատանքներում:

<<Վարդենիսի նյարդահոգեբանական տուն-ինտերնատ>> ՊՈԱԿ-ում աշխատակիցները 14-օրյա ռեժիմի պայմաններում ապահովված են եղել անհատական պաշտպանիչ միջոցների բավարար քանակով: (տե՛ս Հավելված 4-ը)

177. Արդյոք արձանագրվել են խոշտանգումների, դաժան, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող, վաղ վերաբերմունքի և բռնության դեպքեր արտակարգ դրության իրավական ռեժիմի պայմաններում՝

2) << Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության գիշերօթիկ հաստատություններում, մանկատներում, տուն - ինտերնատներում և երեխաների ցերեկային կենտրոններում.

177. 2) **Երեխաների հիմնահարցերին վերաբերող**

Համավարակի տարածման կանխարգելման նպատակով նախարարության ենթակայությամբ գործող շուրջօրյա խնամքի հաստատություններն անցել են

աշխատանքային փակ ռեժիմի, որի ընթացքում բռնության դեպք է տեղի ունեցել հաստատությունների մեկի սանի նկատմամբ նախորդ սանի կողմից, բռնության մեկ այլ դեպք է տեղի ունեցել մանկատան երեխաների նկատմամբ դաստիարակների կողմից: Երկու դեպքն էլ իրավապահ մարմինների տիրույթում են և տրվել է համապատասխան ընթացք:

Տարեցների հիմնահարցերին վերաբերող

Տուն-ինտերնատներում արտակարգ դրության իրավական ռեժիմի պայմաններում բռնության դեպքեր չեն գրանցվել:

179. Արդյոք կատարվել է ուսումնասիրություն, թե ընտանիքում բռնությունը որքանով է պայմանավորված եղել համավարակի իրավիճակով:

179. ՀՀ ԱՍՀՆ ծրագրերի շրջանակում՝ 2020 թ.-ից բոլոր մարզերում պետական համաֆինանսավորմամբ գործել են ընտանիքում բռնության ենթարկված անձանց աջակցության կենտրոններ /թվով 10, յուրաքանչյուր մարզում մեկական/, որտեղ ընտանիքում բռնության ենթարկված անձանց օրենքով սահմանված պահանջներին համապատասխան տրամադրվում է անհրաժեշտ իրավաբանական, սոցիալ-հոգեբանական ծառայությունները: 2020 թվականի ընթացքում, Աջակցության կենտրոնների ծառայությունից օգտվել են 1067 անձ:

Ընտանիքում բռնության դեպքերի ընդհարուր վիճակագրությունը վարում է ՀՀ Ոստիկանությունը:

214. Կորոնավիրուսային համավարակով պայմանավորված աշխատանքները տարվել են մեծամասամբ վիրուսի տարածումը կանխելու, հակահամաճարակային անվտանգության կանոնները պահպանելու ուղղությամբ:

Իրականացված աշխատանքները կրել են ընդհանրական բնույթ, ուստի ամսական կտրվածքով պարզաբանում տալ հնարավոր չէ:

215. Կառավարությունն ի՞նչ միջոցներ է ձեռնարկել փողոցներում կամ անօթևանների կացարանում ապրող հաշմանդամություն ունեցող անձանց կյանքը, առողջությունը եւ անվտանգությունն ապահովելու համար:

215. Բնակություն վայր չունեցող քաղաքացիների համար ՀՀ ԱՍՀՆ-ի հետ դրամաշնորհի ձևով պայմանագիր կնքած «Հանս Քրիստիան Կոֆոեդ Բարեգործական հիմնադրամը» տրամադրում է ժամանակավոր օթևան, ինչպես նաև ապահովում կացարանում այդ անձանց սոցիալական ծառայություններով, շուրջօրյա լրիվ խնամքով, 2 անգամյա սնունդով, սոցիալական սպասարկմամբ և երկարաժամկետ կացարանով:

Հետագայում հաշմանդամություն ունեցող անձինք, ըստ անհրաժեշտության, տեղավորվում են խնամքի հաստատություններ: Իսկ արդեն անօթևանների կացարանում ապրող հաշմանդամություն ունեցող անձանց կյանքի, առողջության պահպանման համար կացարանի կողմից իրականացվում է սոցիալ-հոգեբանական օգնություն, անձը հաստատող փաստաթղթերի բացակայության դեպքում անհրաժեշտ աջակցություն՝ դրանք ստանալու գործընթացը

կազմակերպելու հարցում, ըստ անհրաժեշտության՝ աջակցում է պրոթեզաօրթոպեդիկ և վերականգնողական պարագաներով ապահովման հետ կապված հարցերում, աջակցում է անհրաժեշտության դեպքում՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով սահմանված կենսաթոշակներնպաստներ և այլ դրամական վճարներ ստանալու հարցում և այլն:

216. *Կառավարությունն իրականացրե՞լ է շուրջօրյա խնամքի հաստատություններում՝ արտակարգ դրության (կարանտինի) ժամանակահատվածում հաշմանդամություն ունեցող չափահասների հերթագրման, մուտքի եւ դուրսգրման միտումների վերաբերյալ ուսումնասիրություն:*

216. Նշված քայլերի ուղղությամբ ՀՀ Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության կողմից որևէ ուսումնասիրություն չի իրականացվել:

217. *Կառավարությունն ի՞նչ ջանքեր է գործադրել հաշմանդամություն ունեցող անձանց շուրջօրյա խնամքի հաստատություններից դուրս բերելու (հնարավորության դեպքում նրանց ընտանիքներ վերադարձը հրապապ կազմակերպելու կամ ռեսուրսները վերաբաշխելու եւ փոքր խմբային տներ տեղափոխելու) ուղղությամբ:*

217. Խնամքի հաստատություններում մշտապես իրականացվում են տարաբնույթ աշխատանքներ հաշմանդամություն ունեցող անձանց ընտանիք վերադարձնելու ուղղությամբ: Աշխատանքներում ներգրավված են հոգեբաններ, սոցիալական աշատողներ ևն: Փոքր խմբային տների կառուցման հետ կապված աշխատանքները դեռևս շարունակվում են:

218. *Կառավարությունն ի՞նչ գործողություններ է ձեռնարկել հաստատություններում ապրող (պահվող) հաշմանդամություն ունեցող անձանց՝ արտաքին աշխարհի հետ հաղորդակցությունը ապահովելու ուղղությամբ՝ հաշվի առնելով տեսակցությունների արգելքը:*

218. Հաստատություններում ապրող (պահվող) հաշմանդամություն ունեցող անձանց՝ արտաքին աշխարհի հետ հաղորդակցությունը ապահովելու ուղղությամբ տարված աշխատանքները մեծամասամբ կրել են հեռավար բնույթ, մասնավորապես եղել է մշտական կապ ընտանիքի անդամների, հարազատների հետ տեսազանգերի, հեռախոսակապի միջոցով:

219. *Կառավարությունը սահմանափակե՞լ է հաստատություններում ապրող (պահվող) հաշմանդամություն ունեցող անձանց հանձնույթներ ստանալը եւ փոխանցելը, ո՞ր դեպքերում եւ ինչպե՞ս է կատարվել կենսական անհրաժեշտության իրերի (այդ թվում՝ դեղերի, աջակցող միջոցների) փոխանցումը:*

219. Տարեցների հիմնահարցերին վերաբերող

Խնամքի հաստատություններում կենսական անհրաժեշտության իրերի, դեղերի փոխանցումը խնամվողներին իրականացվել է պարտադիր ախտահանման, հակահամաճարակային կանոնների պահպանման միջոցով:

Երեխաների հիմնահարցերին վերաբերող

Շուրջօրյա խնամքի հաստատություններում խնամք են ստանում առանց ծնողական ծնամքի մնացած երեխաներ և հանձրուքների հանձնումը երբևէ չի թույլատրվել՝ ելնելով երեխաների անվտանգության նկատառումներից:

220. *Կառավարությունն ի՞նչ միջոցներով է ապահովել հաստատություններում ապրող (պահվող) հաշմանդամություն ունեցող այն անձանց բժշկական օգնությունը եւ սպասարկումը, որոնք վարակվել են COVID-19-ով կամ այլ պարճառներով ունեցել են հիվանդանոցային բուժման կարիք: Նրանցից քանի՞սն են հոսպիտալացվել, քանի՞սն են բժշկական օգնությունը ստացել հաստատություններում (դրանց առանձնացված ստորաբաժանումներում) եւ ինչո՞ւ չեն հոսպիտալացվել:*

220. Տարեցների հիմնահարցերին վերաբերող

Խնամքի հաստատություններում օրական առնվազն 2 անգամ իրականացվում է շահառուների և աշխատակիցների ջերմաչափում: Մանրակրկիտ զննվում է COVID-19 ախտանիշների առկայությունը կամ բացակայությունը: Ախտանիշների առկայության դեպքում անհապաղ ահազանգվում է Առողջապահության նախարարության, այնուհետև տեղափոխում է հատուկ սահմանված մեկուսարան:

ՊՈԱԿ-ները 2020 թ.-ի ապրիլից աշխատել են փակ կարանտինային ռեժիմով 14-օրյա ժամկետով և յուրաքանչյուր հերթափոխից առաջ թեստավորվել են հերթափոխում ընդգրկված աշխատակիցները, իսկ շահառուների մոտ ախտանիշներ ի հայտ գալու պարագայում անմիջապես կազմակերպվել է նաև շահառուների թեստավորում: Թեստավորման դրական արդյունքի դեպքում, մեղմ ու միջին ծանրության դեպքերում իրականացվել է համապատասխան լիարժեք բուժում:

Հոսպիտալացման դեպքեր մեծամասամբ չեն եղել, շահառուները բուժվել են խնամքի հաստատություններում՝ մշտապես լինելով բժիշկների հսկողության ներքո:

Երեխաների հիմնահարցերին վերաբերող

Երեխաների խնամք և պաշտպանություն իրականացնող շուրջօրյա հաստատություններից վարակվել է 20 երեխա, որոնք բոլորը բուժում են ստացել արտահիվանդանոցային պայմաններում՝ Արաբկիր բժշկական կենտրոնի բուժանձնակազմի անմիջական հսկողությամբ:

221. *Կառավարությունը դիտարկե՞լ է շուրջօրյա խնամքի հաստատությունների՝ մարդկային եւ ֆինանսական ռեսուրսների ժամանակավոր մեծացման հարցը՝ հաստատություններում ապրող անձանց կյանքը, առողջությունը եւ անվտանգությունը ապահովելու նպատակով:*

221. Խնամքի հաստատություններին տրամադրվել են հավելյալ ֆինանսական միջոցներ փակ կարանտինային ռեժիմով աշխատող աշխատակիցների սնունդն ու հավելավճարները ապահովելու համար:

222. Կառավարությունն ի՞նչ միջոցներով է խթանել ՀՀ աշխատանքի եւ սոցիալական հարցերի, արդարադատության եւ առողջապահության նախարարությունների համակարգում գործող հաստատություններում դիտորդական խմբերի՝ մոնիթորինգային այցերի կազմակերպումը կարանտինի ընթացքում:

222. Հաշվի առնելով վարակի տարածման հնարավորության կանխարգելման քաղաքականությունը՝ համավարակի ընթացքում մոնիթորինգային այցերն իրականացվել են միայն խիստ անհրաժեշտության դեպքում:

223. Իրենց համակարգում հաստատություններ ունեցող նախարարությունները վերահսկողական լիազորությունների շրջանակներում քանի՞ այց են կատարել հաստատություններ, ե՞րբ եւ ի՞նչ բնույթի խնդիրներ են բացահայտվել:

223. Հաշվի առնելով փակ կարանտինային ռեժիմով աշխատանքները՝ Խնամքի հաստատություններ այցերը եղել են խիստ սահմանափակ, իսկ վերահսկողությունը հիմնականում իրականացվել է հեռահար ռեժիմով:

224. Արտակարգ դրության (կարանտինի) ընթացքում հաստատություններում բռնությունների եւ ինքնավնասման քանի՞ դեպք է արձանագրվել:

224. Տարեցների հիմնահարցերին վերաբերող

Արտակարգ դրության (կարանտինի) ընթացքում խնամքի հաստատություններում բռնությունների եւ ինքնավնասման դեպքեր չեն եղել:

Երեխաների հիմնահարցերին վերաբերող

Երեխաների խնամքի հաստատություններն անցել են աշխատանքային փակ ռեժիմի, որի ընթացքում բռնության դեպք է տեղի ունեցել հաստատությունների մեկի սանի նկատմամբ նախորդ սանի կողմից, բռնության մեկ այլ դեպք է տեղի ունեցել մանկատան երեխաների նկատմամբ դաստիարակների կողմից: Երկու դեպքն էլ իրավապահ մարմինների տիրույթում է և տրվել է համապատասխան ընթացք:

225. Կառավարությունն ի՞նչ միջոցներ է ձեռնարկել COVID-19-ի եւ արտակարգ դրության սահմանափակումների մասին հաստատություններում ապրող (պահվող) հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրազեկելու ուղղությամբ: Ի՞նչ եղանակներով (ձեւաչափերով) են տեղեկությունները փոխանցվել նրանց:

225. Նախարարության ենթակայությամբ գործող խնամքի հաստատությունների շահառուները՝ այդ թվում հաշմանդամություն ունեցող անձինք կորոնավիրուսի մասին համապատասխան իրազեկում են ստացել նախարարության կողմից պատրաստված տեսանյութերի, տեղեկատվական նյութերի միջոցով: COVID-19-ի եւ արտակարգ դրության սահմանափակումների

մասին և անվտանգության կանոնների պահպանման վերաբերյալ իրականացվել են նաև հեռավար դասընթացներ բուժաշխատողների և սանիտարների համար, ովքեր իրազեկել են շահառուներին և ամենօրյա աշխատանք տարել նրանց հետ՝ նշված կանոնների պահպանման համար:

226. *Ի՞նչ ձեռաչափերով է կառավարությունը մարտչելի դարձրել COVID-19-ի եւ արտակարգ դրության իրավական ռեժիմի վերաբերյալ տեղեկությունները հաշմանդամություն ունեցող բոլոր անձանց համար: Մասնավորապես՝ հրապարակվե՞լ են տեղեկությունները հետևյալ ձեռաչափերով՝*

- *հայերեն ժեստերի լեզվով (լսողության խնդիրներ ունեցող անձանց համար),*
- *հեշտ ընթերցվող կամ պարզ լեզվով (մտավոր խնդիրներ ունեցող անձանց, երեխաների համար),*
- *աուդիո (տեսողության խնդիրներ ունեցող անձանց համար),*
- *ենթագրերով տեսանյութեր (լսողության խնդիրներ ունեցող անձանց համար),*
- *բրայլյան համակարգով (տեսողության խնդիրներ ունեցող անձանց համար),*
- *մարտչելի թվանշային փաստաթղթեր (տեսողության խնդիրներ ունեցող անձանց համար),*
- *մարտչելի վեբ կայքերի միջոցով,*
- *այլ:*

226. Նախարարության ենթակայությամբ գործող խնամքի հաստատությունների շահառուներն՝ այդ թվում հաշմանդամություն ունեցող անձինք, COVID-19-ի և արտակարգ դրության իրավական ռեժիմի վերաբերյալ տեղեկություններ ստացել են տեսանյութերի (հայերեն ժեստերի լեզվով) միջոցով, որոնք հրապարակվել են նախարարության պաշտոնական և ֆեյսբուքյան էջերում:

227. *Կառավարությունը հրապարակե՞լ է ուղղորդող (հուշող) տեղեկություններ առողջական խնդիրներ ունեցող քաղաքացիների համար: Մասնավորապես՝ տեղեկություններ այս կամ այն առողջական խնդիրն ունենալու դեպքում վարակի կանխարգելման միջոցառումների, խնամքի, անհրաժեշտ գործողությունների վերաբերյալ: Օրինակ՝ ասթմա, դիաբետ կամ քրոնիկ ցավեր ունեցող անձանց համար:*

227. Համավարակով պայմանավորված արտակարգ դրության պայմաններում հաշմանդամություն ունեցող (այդ թվում հոգեկան և մտավոր խնդիրներ ունեցող) անձանց իրազեկվածությունը ապահովելու նպատակով մշակվել է կոռոնավիրուսային վարակի վերաբերյալ տեղեկատվական հոլովակ- ուղեցույց, որը տեղադրվել է նախարարության պաշտոնական կայք էջում:

Միաժամանակ, նախարարության կայք էջում տեղադրված բոլոր տեղեկատվական նյութերը ուղեկցվել են հայերեն ժեստերի լեզվի թարգմանությամբ:

231. Կառավարության կողմից իրականացված հանրային իրազեկման ընդհանուր բնույթի արշավները պարունակել են հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին հաղորդումներ:

231. COVID-19-ի և արտակարգ դրության իրավական ռեժիմի վերաբերյալ իրականացված հանրային իրազեկումն իրականացվել է սոցիալական պաշտպանության ոլորտին առնչվող բոլոր շահառուների, այդ թվում՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար: Նախարարության կողմից պարբերաբար տեղեկատվություն է տրամադրվել հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների վերաբերյալ՝ հանրային իրազեկման տարբեր միջոցներով՝ նախարարության պաշտոնական և ֆեյսբուքյան էջերում տեղադրված գրառումներ, տեսանյութեր:

237. Կառավարությունը երբեւէ քննարկել է հաշմանդամություն ունեցող անձանց ֆինանսական աջակցության միջոցառման իրականացման հարցը: Ի՞նչ առաջարկներ են ներկայացրել քննարկումների կողմերը, աջակցության ի՞նչ տարբերակներ են քննարկվել: Ինչո՞ւ չի իրականացվել որեւէ միջոցառում ուղղված հաշմանդամություն ունեցող անձանց եւ ո՞ւմ (ո՞ր կառույցի) կողմից է կայացվել վերջնական որոշումը:

237. Հաշմանդամություն ունեցող անձանց ֆինանսական աջակցության միջոցառման իրականացման հարցը ՀՀ ԱՍՀՆ-ի կողմից չի քննարկվել:

238. Ի՞նչ միջոցներ է ձեռնարկել կառավարությունը բնափրային օգնության տրամադրման գործընթացքում հաշմանդամություն ունեցող անձանց ներառելու, նրանց կարիքներին արձագանքելու ուղղությամբ, այդ թվում՝ բնափրային օգնության տրամադրումը տնօրինելու կազմակերպելու ուղղությամբ:

238. Նախարարության հետ համագործակցող հասարակական կազմակերպությունները որոնց թվում՝ «Առաքելություն Հայաստան»-ը, «Տարեցների առողջության և խնամքի ապահովման ասոցիացիան», «Արմավիրի զարգացման կենտրոնը» և այլն պարբերաբար տրամադրել են սննդի փաթեթներ հաշմանդամություն ունեցող անձանց: Կորոնավիրուսային համավարակով պայմանավորված փաթեթները առաքվել են տներում նույնպես: Ինչ վերաբերում է հաշմանդամություն ունեցող երեխաներին, հաշվի առնելով, որ նախարարության ենթակայությամբ գործող երեխաների ցերեկային ծառայություն մատուցող կենտրոններն անցել են առցանց աշխատանքի, կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված երեխաների՝ հաստատությունում սննդի տրամադրման գործընթացն ուղղվել է ընտանիքներին: Արդյունքում կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված 600 երեխայի ընտանիք 2-շաբաթյա կտրվածքով ստացել է սննդի փաթեթ 2020

թվականի մարտից մինչև դեկտեմբերի 31-ը: Միաժամանակ, երեխաների մուտքը հաստատություններ կանխարգելելուն ուղղված միջոցառման շրջանակում բնաիրային փաթեթ է տրամադրվել կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված 610 երեխայի:

239. Կառավարությունն ի՞նչ ծավալներով է մատուցել տնային խնամքի եւ ցերեկային այլ ծառայությունները արտակարգ դրության (կարանտինի) ընթացքում:

239. Համավարակով պայմանավորված արտակարգ դրության պայմաններում, նախարարության հետ կնքած դրամաշնորհի պայմանագրերի հիման վրա՝ մրցույթում հաղթող կազմակերպությունների կողմից տրամադրվող ցերեկային խնամքի և սոցիալ-վերականգնողական ծառայություններն իրականացվել են հեռավար, օգտագործելով առցանց հարթակները, մասնավորապես՝ zoom, viber, facebook, messenger, quizzizz:

240. Արտակարգ դրության (կարանտինի) ընթացքում մեծացվե՞լ են հաշմանդամություն ունեցող անձանց մատուցվող սոցիալական ծառայությունների ֆինանսական ռեսուրսները:

240. ՀՀ ԱՍՀՆ-ի բյուջեում ֆինանսական ռեսուրսների փոփոխություն չի եղել:

241. Կառավարությունն ի՞նչ գործողություններ է իրականացրել հաշմանդամություն ունեցող աշխատողների աշխատատեղերի եւ նրանց աշխատանքային իրավունքների պաշտպանության ուղղությամբ:

241. Հաշվի առնելով կորոնավիրուսի համավարակով պայմանավորված երկրում արտակարգ դրություն հայտարարված լինելու հանգամանքն ու հիվանդության տարածման պայմաններում ստեղծված իրավիճակը և նպատակ ունենալով ստեղծված իրավիճակում հնարավորինս կանխարգելել աշխատողների իրավունքների խախտումները, մշակվել և 2020 թվականի ապրիլի 29-ին ընդունվել են «Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-236-Ն և «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» ՀՕ-237-Ն օրենքները:

Վերոնշյալ օրենքներով նախատեսվում են տարերային աղետների, տեխնոլոգիական վթարների, համաճարակների, դժբախտ պատահարների, հրդեհների և **արտակարգ բնույթ կրող այլ հանգամանքների կանխարգելման կամ դրանց հետևանքների անհապաղ վերացման ժամանակահատվածներում**, այդ դեպքերով պայմանավորված՝ աշխատանքային հարաբերություններում առաջացող խնդիրների լուծման կարգավորումներ: Մասնավորապես.

- սահմանվել է ինչպես հեռավար եղանակով իրականացվող աշխատանքի հասկացությունը, այնպես էլ՝ ամրագրվել, որ հեռավար եղանակով աշխատանքների կազմակերպման հնարավորության պարագայում,

աշխատողները չհամարվեն պարապուրդի մեջ, և աշխատավարձն ամբողջությամբ պահպանվի.

- հստակեցվել են ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքով սահմանված անհաղթահարելի ուժ համարվելու ժամանակահատվածում առաջացած հարկադիր պարապուրդի դեպքում՝ աշխատողների վարձատրության վերաբերյալ կարգավորումները.

- գործատուի նախաձեռնությամբ աշխատանքային պայմանագրի լուծման արգելք է սահմանվել տարերային աղետների, տեխնոլոգիական վթարների, համաճարակների, դժբախտ պատահարների, հրդեհների և արտակարգ բնույթ կրող այլ դեպքերի կանխարգելման կամ դրանց հետևանքների անհապաղ վերացման ժամանակահատվածում, եթե, այդ դեպքերով պայմանավորված, աշխատողը չի ներկայացել աշխատանքի, ինչպես նաև ուսումնական (այդ թվում՝ նախադպրոցական) հաստատությունների համար նախատեսված արձակուրդների չպլանավորված տեղափոխման կամ չպլանավորված տրամադրման ժամանակահատվածում, եթե մինչև տասներկու տարեկան երեխայի խնամքը կազմակերպելու նպատակով աշխատողը չի ներկայացել աշխատանքի.

- ամրագրվել է, որ տարերային աղետների, տեխնոլոգիական վթարների, համաճարակների, դժբախտ պատահարների, հրդեհների և արտակարգ բնույթ կրող այլ հանգամանքների կանխարգելման կամ դրանց հետևանքների անհապաղ վերացման ժամանակահատվածում ստացված դիմումի առկայության դեպքում՝ ՀՀ առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմինը իրականացնելու է աշխատանքային օրենսդրության նկատմամբ պետական վերահսկողություն՝ օրենքով նախատեսված դեպքերում կիրառելով պատասխանատվության միջոցներ: Միաժամանակ «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» 2020 թվականի ապրիլի 29-ի ՀՕ-237-Ն օրենքով էլ սահմանվել են պատասխանատվության միջոցների մասով կարգավորումները:

Միաժամանակ հարկ է նկատել, որ վերոնշյալ կարգավորումները հավասարապես վերաբերելի են բոլոր աշխատողներին:

243. Կառավարությունը մեծացրե՞լ է գործադուներին եւ աշխատողներին ուղղված զբաղվածության խթանման եւ ապահովման պետական ծրագրերի ծավալները՝ պայմանավորված համավարակի՝ հաշմանդամություն ունեցող անձանց վրա ունեցած անհամաչափ ազդեցությամբ:

243. 2020 թվականին Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության կողմից հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար իրականացվող զբաղվածության պետական ծրագրերի ծավալների մեծացման անհրաժեշտություն չի եղել, ինչով պայմանավորված էլ չեն ավելացվել ծրագրերի ծավալները: 2021 թվականին նախատեսվում է ավելացնել հաշմանդամություն ունեցող անձանց զբաղվածության ապահովման պետական ծրագրերին հատկացված ֆինանսական միջոցների ծավալները:

244. Կառավարությունը դիտարկել է ֆիզիկական միջավայրի եւ հաղորդակցության մատչելիության, ինչպես նաեւ աշխատավայրերի հարմարեցման ծրագրերին ուղղված ֆինանսավորման ավելացումը: Քննարկվել է համավարակի հետեւանքով հաշմանդամություն ունեցող անձանց մեկուսացման հաղթահարման նպատակով մատչելիության մոնիթորինգի մեխանիզմի ստեղծման հարցը:

244. 2020 թվականին «Հաշմանդամություն ունեցող անձանց աշխատատեղի հարմարեցման համար միանվագ փոխհատուցում գործատուին» զբաղվածության պետական ծրագրի ծավալների մեծացման անհրաժեշտություն չի եղել, ինչով պայմանավորված էլ չեն ավելացվել ծրագրի իրականացման համար հատկացված ֆինանսական միջոցների ծավալները: 2021թ.-ին նշված ծրագրի իրականացման պահանջարկի ավելացման պարագայում կավելացվեն ծրագրին հատկացված ֆինանսական միջոցների ծավալները:

246. Ի՞նչ միջոցներ է ձեռնարկել կառավարությունը հեռավար կրթության կազմակերպումը հաշմանդամություն ունեցող սովորողների համար մատչելի դարձնելու համար:

246. Բոլոր մարզերում գործում են են ընտանիքում բռնության ենթարկված անձանց աջակցության կենտրոններ, որոնց կողմից պարբերաբար իրականացվում են իրազեկման աշխատանքներ: Իրազեկման աշխատանքների շրջանակում հատկապես ուշադրություն է դարձվել հաշմանդամություն ունեցող անձանց ընտանեկան բռնությունից պաշտպանելու ուղղությամբ առաջացած խնդիրներին, որոշ դեպքերում իրականացվել են առանձին ուսումնասիրություններ և տրվել են կարիքից բխող աջակցություններ:

248. Ի՞նչ գործողություններ են ձեռնարկվել կառավարության կողմից պետական եւ ոչ պետական մանկատներում ապրող հաշմանդամություն ունեցող երեխաների հեռավար ներառական կրթությունը կազմակերպելու ուղղությամբ:

248. Պետական մանկատների տնօրենները սերտ համագործակցել են համապատասխան դպրոցների տնօրենների հետ, և պետական մանկատներում ապրող հաշմանդամություն ունեցող երեխաների հեռավար ներառական կրթությունը՝ ուսուցումը կազմակերպվել և իրականացվել է հեռավար եղանակով՝ հիմք ընդունելով կրթության ոլորտի իրավական ակտերը:

249. Կառավարությունը հայցել է հաշմանդամություն ունեցող անձանց հարցերով զբաղվող կազմակերպությունների եւ քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների աջակցությունը COVID-19-ի արձագանքմանն առնչվող որեւէ հարցում:

249. ՀՀ ԱՍՀ նախարարությունը COVID-19-ի արձագանքմանն առնչվող որեւէ հարցում հաշմանդամություն ունեցող անձանց հարցերով զբաղվող կազմակերպությունների եւ քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների աջակցությունը չի հայցել:

250. Կառավարությունն անցկացրել է խորհրդակցություններ հաշմանդամություն ունեցող անձանց եւ նրանց կազմակերպությունների հետ, այդ թվում՝ տնտեսական հետեւանքների չեզոքացման (աջակցության) ծրագրերի վերաբերյալ:

250. ՀՀ ԱՍՀ նախարարությունը 2020 թվականի հունիսի 9-ին անցկացրել է Հաշմանդամություն ունեցող անձանց հարցերով զբաղվող ազգային հանձնաժողովի նիստ. տնտեսական հետեւանքների չեզոքացման (աջակցության) ծրագրերի վերաբերյալ հարցեր չեն քննարկվել:

251. Հաշվի առնելով հաշմանդամություն ունեցող անձանց կազմակերպությունների՝ միջազգային ֆոնդերի աջակցության հնարավորությունների նվազումները՝ կառավարությունն ի՞նչ միջոցներ է ձեռնարկել հասարակական կազմակերպություններին աջակցելու նպատակով:

251. ՀՀ ԱՍՀ-ի կողմից դրամաշնորհների միջոցով տրամադրվել են ֆինանսական միջոցներ՝ ոլորոտում ծրագրեր իրականացնելու և հաշմանդամություն ունեցող անձանց ծառայություններ մատուցելու նպատակով: